

Resmi Adı:	Çin Halk Cumhuriyeti
Yönetim Şekli:	Sosyalizm
Başkent:	Pekin (Beijing)
Diğer Şehirler:	Şanghay, Tianjin, Guangzhou, Shenyang, Wu-han, Urumçi
İdari Yapı:	22 eyalet, beş özerk bölge, dört belediye ve iki özel idari bölge
Komşuları:	Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Pakistan, Afganistan, Nepal, Bhutan, Hindistan, Laos, Birmanya, Vietnam, Rusya, Kuzey Kore ve Mogolistan
Yüzölçümü:	9,561,000 km ² (Dünyanın en büyük yüzölçümüne sahip 3. ülkesi)
Nüfus:	1 milyar 349 milyon (2013 Temmuz Tahmini)
Etnik Dağılımı:	Han, Moğol, Uygur, Kore, Kazak, Kırgız, Rus vb. (56 etnisite)
Dil:	Sinitik diller (Mandarin, Kantonca, Min Hakka), Türki diller
Para Birimi:	1 USD = 6.227 Renminbi-Yuan Yuan RMB (Mayıs 2014)
Saat Dilimi:	Türkiye saati + 5 , GMT + 8

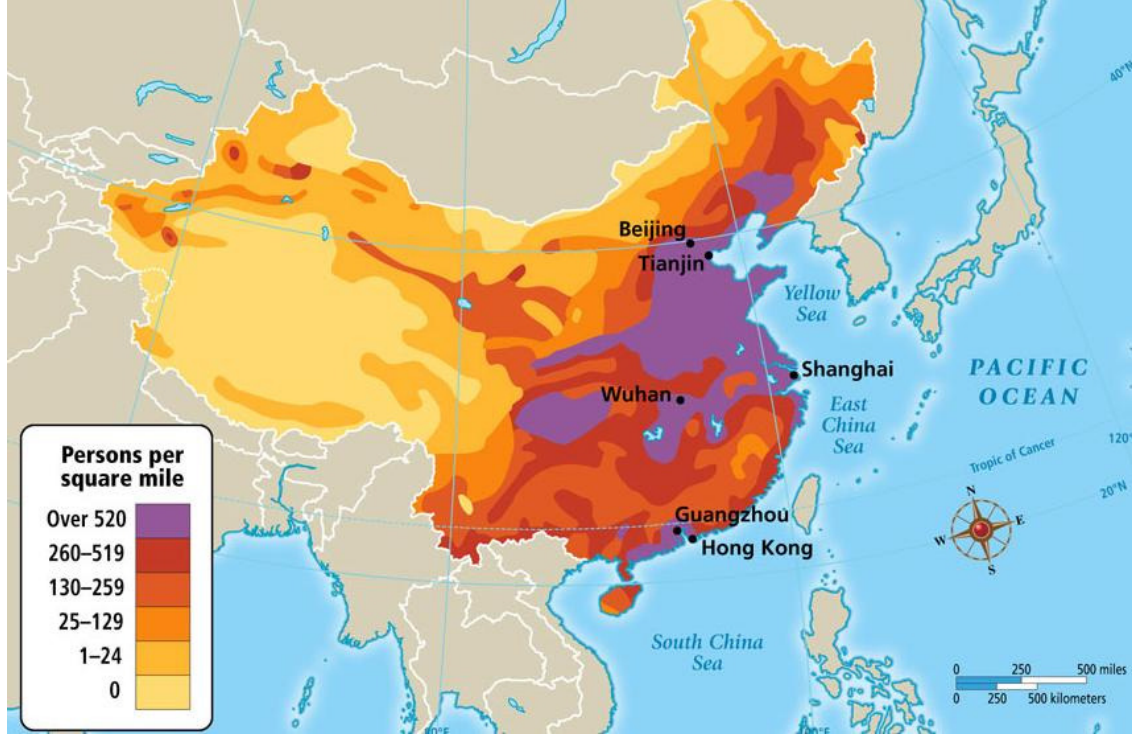
Demografi ve İş Gücü Yapısı

Nüfus:

2014 yılı Ocak ayı resmi rakamlarına göre ülke nüfusu 1,36 milyara ulaşmıştır. Bu oran dünya nüfusunun %19,4'üne denk düşmektedir.

21. yy ortalarına kadar nüfusun artmaya devam etmesi ve 1,6 milyar civarında dengelenmesi beklenmektedir. Uygulanan politikalar sonucunda nüfus azalarak da olsa artmaya devam etmektedir. Nüfus içerisinde yaşlıların gençlere oranı giderek artmaktadır. Nüfusun %83,3'ünü Han kökenli Çinliler %16,7'sini ise aralarında Uygurların da bulunduğu diğer Müslüman, Moğol azınlıklar oluşturmaktadır. Nüfusun yüksek sayılara ulaşması nedeniyle ailelerin tek çocuk sahibi olmaları teşvik edilmektedir. Bu kapsam da 1980'den bu yana tek çocuk politikası uygulanmaktadır.

Tablo: Nüfus Yoğunluğu

2013 yılının Kasım ayında Çin Komünist Partisi liderlerinin düzenlediği Reform Paketi kapsamında yapılan kapalı toplantıda 1980'den itibaren yürürlükte olan tek çocuk politikasını gevşetme kararı alındı. Bu karara göre ebeveynlerden birinin tek çocuk olması halinde, ailelerin iki çocuk sahibi olmalarına izin verileceği kararlaştırıldı. Bu kararın alınmasına neden olan olaylara nüfusun yaşlanması (Tahminlere göre ülkede 60 yaşını aşanların 2050 yılında nüfusun % 31.1'ini oluşturacaktır.), uzun vadede ciddi problemler ortaya çıkarması, kırsal kesimde erkek çocuk nüfusunda bir patlama yaşanması, nüfus piramidindeki dengenin bozulmasının beklendiği düşünülmektedir.

Çin Nüfus Pramidi (2005-2014*)

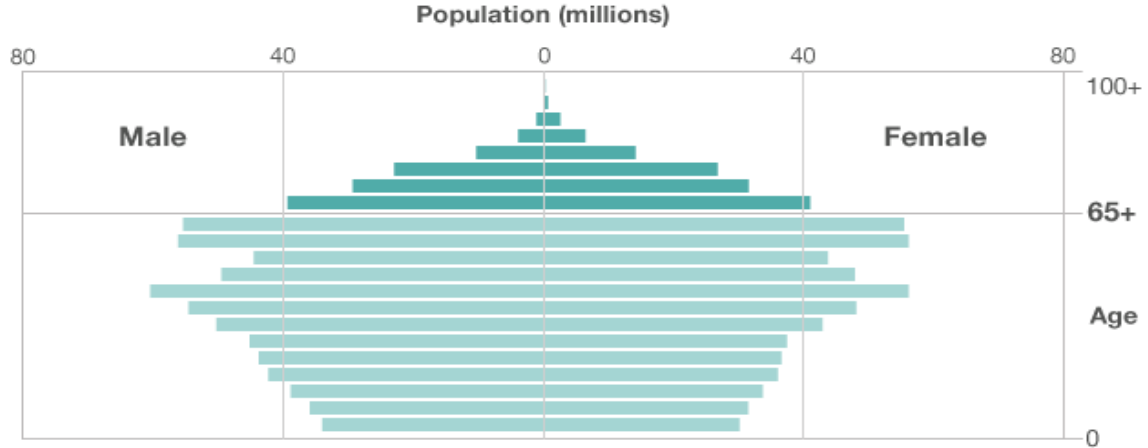

Kaynak: tradingeconomics.com/national bureau of statistics of China

Çin'de çocuk nüfusunun azalmasıyla birlikte 60 yaş üzeri nüfusun artması söz konusudur. Bu durumun 2050 yılına dek devam edeceği öngörülmekte olup aktif nüfus oranının da (20-59 yaş aralığı) azalması beklenmektedir.

2030 Yılına yönelik nüfusun 1,39 milyarda dengeleneceği öngörüsü bulunmaktadır. 65 yaş üstü nüfus artarak 229 milyona ulaşacağı, nüfusun %16'lık kısmını oluşturacağı tahmin edilmektedir. Aşağıdaki grafikten de anlaşılacağı üzere, genç nüfus daralmakta; orta yaş ve 65 yaş üstü nüfus genişlemektedir. Söz konusu gelişmelerle birlikte gelecekte Çin'in iş gücünde büyük sorunlarla karşı karşıya kalabileceği öngörülmektedir.

Çin Nüfus Pramidi 2030 (Tahmini)

Kaynak: <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-19630110>

Siyasi ve İdari Yapılar

Yönetimsel sebeplerle Çin 22 eyalete, 5 özerk bölgeye , 4 belediyeye ve 2 özel idari bölgeye ayrılmıştır. Eyaletler anayasal olarak Çin Halk Cumhuriyeti merkezî hükümetine bağlıdır. Ancak özellikle ekonomi politikalarının uygulanmasında, eyalet yetkililerinin geniş yetkileri bulunmaktadır. En kalabalık nüfusa sahip eyalet olan **Henan'da** 2013 yılı itibarıyla 95 milyona yakın kişinin yaşadığı kaydedilmektedir. Öte yandan nüfusun en seyrek olduğu **Tibet'te** ise, yine aynı yıl yapılan sayımlara göre 3 milyon civarı kişinin yaşadığı belirtilmektedir. Eyaletlerin sınırlarında en son 1997 yılında değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler çerçevesinde, Chongqing; bir zamanlar en kalabalık eyalet olan Sichuan'dan ayrılmış ve belediye olmuştur. Diğer üç belediye Pekin, Şangay ve Tianjin'dedir. Özerk bölgelerin tam anlamıyla özerk hareket edebildiklerini söylemek mümkün değildir.

Eyaletlerin çoğu il düzeyi şehirlere bölünmüştür ve başka bir ikinci düzey idari yapı içermez. 22 eyalet ve 5 özerk bölgenin içinde yalnızca 3 eyalet (Yunnan, Guizhou, Qinghai) ve 2 özerk bölgede (Sincan Uygur Özerk Bölgesi, Tibet Özerk Bölgesi) üçten fazla il düzeyi şehir olmayan, ikinci düzey ya da il düzeyi idari bölüm bulunur. Günümüzde iller çoğunlukla Sincan Uygur Özerk Bölgesi ve Tibet Özerk Bölgesi'nde bulunur.

Çin Halk Cumhuriyeti Anayasası'na göre Çin'deki idari yapı esas olarak şu şekilde düzenlenmiştir:

Tüm ülke eyaletlere, özerk bölgelere ve doğrudan doğruya merkeze bağlı şehirlere; eyaletler ve özerk bölgeler, özerk illere, ilçelere, özerk ilçelere ve şehirlere; ilçeler, özerk ilçeler ve şehirlere, nahiyelere, etnik azınlık gruplarının toplu halde yaşadıkları nahiyelere ve kasabalara ayrılmıştır.

Özerk bölgeler, özerk iller ve özerk ilçeler, etnik azınlık gruplarının yaşadıkları mahallelerdir. Çin Hükümeti, gerekli gördüğünde özel idari bölgeler kurabilir. Bunların yanı sıra, Hong Kong ve Macau da Özel yönetim Bölgeleri adı altında Çin'e bağlıdır. Bu iki bölge Çin'in geri kalanından ayrı olarak yönetilen, farklı yasal sistemleri olan bölgelerdir. Buna karşılık, Hong Kong ve Macau dış ilişkiler ve savunma konularında merkezi hükümete bağlıdır.

Tayvan'ın Durumu

Tayvan'ın bugün 23 milyonu bulan nüfusunun %98'lik bölümünü Çinliler (Han Ulusu) oluşturmaktadır. Tayvan'a yerleşmiş olan Çinlilerin büyük çoğunluğunu, Çin'in Fujian ve Guangdong bölgesinden gelenler oluşturur.

Adaya erken dönemde gelmiş Tayvan'daki Han Ulusunun % 84'ünü Fujian bölgesinden gelen Çinliler oluşturur. Yerel Tayvanlı olarak bilinen bu grup resmi dil olarak Standart Çince konuşmaktadır. Bunun yanı sıra Fujian'in yerel dillerinden Minnan'ın bir kolu olarak bilinen Tayvanca'yı da yaygın olarak konuşmaktadırlar. Adaya yine erken dönemlerde göç etmiş olan Hakka'lar ise Çin'in Guangdong bölgesinden gelmektedir. Anadili Hakka olan bu etnik grup, nüfusun %15' ini oluşturmaktadır. Toplam Tayvan nüfusunun geriye kalan %2'ini ise 444.000'i bulan sayıları ile Tayvan aborjinleri oluşturmaktadır.

İkinci Dünya Savaşı sonrası Çin'de Milliyetçi Parti ile Komünist Parti arasında devam eden iç savaş 1949'da Komünist Partinin kesin zaferiyle sona ermiştir. Tayvan'a sığınan Milliyetçi Parti lideri Chiang Kai-Shek Olağanüstü Hal ilan ederek, Tayvan'da Milliyetçi Parti dışında her tür partinin faaliyetlerini yasaklamıştır. Tayvan'ın Çin Cumhuriyeti'nin devamı olduğunu savunmuştur.

Soğuk Savaş nedeniyle Batıyla tüm ilişkileri koparan Çin'i, 1970'lerin başına kadar Birleşmiş Milletler'de Tayvan'daki Çin Cumhuriyeti temsil etmiştir. 1970'lerde ABD'nin Pingpong Diplomasisi sayesinde Çin ile ABD ilişkileri düzelmiş, ve Çin Halk Cumhuriyeti (PRC) tüm Çin'i temsilen BM'ye kabul edilmiştir.

Tayvan'ın Çin'in bir parçası olduğu Birleşmiş Milletler ve dünyadaki ülkelerin büyük çoğunluğu tarafından kabul edilmektedir. Türkiye hükümeti de, Çin Halk Cumhuriyeti hükümetinin tüm Çin'i temsil eden tek yasal hükümet olduğunu tanımaktadır.

Eğitim

Çin'de zorunlu eğitim süresi 9 yıldır. Bu süre boyunca öğrenciler, eğitim hizmetinden ücretsiz olarak yararlanabilmektedirler. 2013 Birleşmiş Milletler İnsani Gelişme Raporuna göre Çin'de, 2005-2010 yıllarının verilerine dayanılarak, 15 yaş ve üzeri okur-yazarlık oranı %94.3 olarak belirtilmiştir.

Birleşmiş Milletler İnsani İlerleme Raporuna göre, eğitime ayrılan toplam kamu harcamaları GSYİH'nin %2.5'ini oluşturmaktadır. Eğitime ayrılan bütçe ile Çin Halk Cumhuriyeti dünya sıralamasında 101. sırada yer almaktadır.

Çin'de 1908 üniversite - yüksek okul bulunmaktadır. Söz konusu üniversiteler her sene 18.8 milyon mezun vermektedir. Mühendislik ve işletme en fazla tercih edilen alanlardır. Tüm ülke genelinde uygulanan bir üniversite giriş sınavı ile üniversitelere öğrenci kabul edilmektedir.

Altyapı

Son 20 yıldır yapılan yatırımlar sonucunda Çin'in altyapısı sürekli gelişme göstermektedir. Genel olarak doğu kıyısındaki şehirlerin altyapıları daha iyi durumdadır. İç bölgelerin ve özellikle kırsal kesimlerin altyapılarının geliştirilmesi gerekmektedir. Genel olarak karayolları-demiryolları ağı ve şehirlerdeki telekomünikasyon altyapısı gelişmiş durumdadır. Ulaşım ve depolama gibi lojistik hizmetler ise gelişme göstermekle birlikte hala yetersiz düzeydedir.

Demiryolları

Çin'in ulaşım sistemi özellikle kırsal ve batı bölgelerde yetersizdir. Fakat Çin büyük yatırımlarla demiryollarını geliştirme çabasıdadır. Yük taşımacılığının dörtte biri, yolcu taşımacılığının ise üçte biri demiryolları kanalıyla yürütülmektedir. Çin'in toplamda 78.000 kilometre uzunluğunda demiryolu ağı bulunmaktadır. ABD ve

Rusya'dan sonra en uzun ağıdır. Çin'in 2020'deki hedefi 120.000 kilometre uzunluğunda demiryolu ağına ulaşmaktır.

Çin, 2007 yılında hızlı tren programını başlatmıştır ve 2012 yılı sonunda 8400 kilometre ile Dünya'da en uzun Yüksek Hızlı Demiryolu hatlarına sahip ülke konumuna ulaşmıştır.

2013 yılı itibariyle, Çin'in başkenti Pekin'i, ülkenin güneyinde yer alan Guangzhou şehrine bağlayan Yüksek Hızlı Demiryolu 2298 kilometre uzunluğu ile dünyanın en uzun hattı konumundadır.

Pekin'i Şangay'a 5 saatte ulaştıran 1318 kilometre uzunluğundaki hızlı tren hattının yapımına Nisan 2008 tarihinde başlanmış ve yapım Haziran 2011'de tamamlanmıştır. Yine Pekin ile Tianjin arasındaki yolculuğu 30 dakikaya indiren hızlı tren hattı Ağustos 2008'de açılmıştır. Şangay ile Hangzhou arasındaki hızlı tren hattı ise 2010'da tamamlanmıştır. Dalian-Harbin, Wuhan-Shenzen ve Zhengzhou-Xi'an arasındaki hızlı tren hatlarının yapımı devam etmektedir. Pekin, Şanghay, Guangzhou, Nanjing, Wuhan ve Shenzhen'de yeraltı tren hatları; Tianjin, Dalian, Chongqing, Changchun hafif raylı sistemlerinin; Chengdu, Harbin, Qingdao, Xi'an ve Shenyang'da metro yapım çalışmaları devam etmektedir.

Karayolları

Çin, dünyada ABD'den sonra en büyük otoban ağına sahip olan ülkedir. Diğer yollar da büyük ölçüde bu ağa bağlanmıştır. Bütün bu gelişmelere rağmen karayolları ağı, hızla artan motorlu taşıtlar nedeniyle Çin'in ulaşım ihtiyaçlarına cevap vermekte yetersiz kalmaktadır. Çin'de 2002 yılında 21 milyon motorlu taşıt varken, 2010 yılında bu sayı 80 milyona yükselmiştir. 2020'de ise 209 milyona ulaşması beklenmektedir.

Limanlar

Çin son yıllarda liman hizmetlerinde de büyük gelişme göstermiştir. Çin'in 18.000 kilometrelik kıyısı bulunmaktadır. Çin ayrıca 3.9 milyar ton hacminde malın işlem gördüğü 200 deniz limanına sahiptir. Şanghay'da 2020 yılında tamamlanması planlanan açık deniz limanı 16 milyar dolar değerindedir. Şanghay limanı hâlihazırda Hong Kong limanını geçerek dünyanın en yoğun ikinci limanı olma özelliğine sahip olmuştur. 2013 yılı itibariyle yükleme ve boşaltma kapasitesi açısından dünyanın en büyük 10 limanından 8'i Çin'de bulunmaktadır.

Çin'in şu andaki en büyük açık deniz limanı (Ningbo-Zhoushan Limanı) Ningbo'dadır.

Şanghay Uluslararası Deniz Taşımacılığı Araştırma Merkezi'ne göre demir madeni ve maden ocağı inşasında kullanılan malzemelerin taşınması ihtiyacının arttığı belirtilerek, 2013 yılının ikinci çeyreğinde, Ningbo-Zhoushan Limanı'nın yükleme ve boşaltma kapasitesinin % 12,8 oranında yükseldiği ifade edilmektedir.

Raporun devamında, yılın ilk yarısında Ningbo-Zhoushan Limanı'nın yükleme ve boşaltma kapasitesinin, geçen yılın aynı dönemine göre % 6,7 oranında artarak, 391.390.000 tona ulaştığı kaydedilmiştir. Ningbo-Zhoushan Limanı'nın 2013 yılı

sonunda da yükleme ve boşaltma kapasitesi açısından dünyada ilk sırada olma özelliğini koruyacağı tahmin edilmektedir.

Hava Ulaştırma ve Sivil Havacılık

Çin'deki sivil havacılık sektörü devlete ait üç havayolu şirketinin hakimiyetindedir. Söz konusu şirketler: Air China, China Eastern ve China Southern havayollarıdır. Ülke genelinde yolcu kapasitesi 2008 yılına oranla %19,8 artarak 486 milyona ulaşmıştır. Kargo taşımacılığı ise %7 artarak 9,456 milyar tona ulaşmıştır. Kargo sektörü yabancı ve özel firmalarına büyük ölçüde kapalıdır. 2013 yılı verilerine göre bugün itibarıyla Çin'de 507 aktif havaalanı bulunmaktadır.

2013 Yılı itibarıyla Türk Hava Yolları (THY), Çin'in Pekin ve Şanghay şehirlerinden sonra Guangzhou'ya da sefer düzenlemeye başlamıştır. İstanbul'dan Guangzhou'ya haftada 3 gün yapılan uçuşla birlikte Çin'e düzenlenen haftalık sefer sayısı 27'ye yükselmiştir. Türk Havayolları ayrıca haftada iki gün de İstanbul'dan Şanghay'a kargo uçağı kaldırmaktadır.

Enerji

Çin 1990'lı yıllara kadar petrol ihracatçısı konumundaydı. 2009 yılında ise dünyanın ikinci en büyük petrol ithalatçısı haline gelmiştir. 2010 yılında Çin Dünya petrollerinin %10,2'sini tüketmiş, ABD ve Rusya'dan sonra en çok petrol tüketen üçüncü ülke olmuştur. Çin, en çok petrol ithalatını sırasıyla; Suudi Arabistan, Angola, İran, Oman, Rusya, Sudan, Irak, Kuveyt, Kazakistan, Brezilya ve Libya'dan yapmaktadır.

Çin, aynı zamanda dünyanın en büyük kömür üreticisi ve tüketicisi konumundadır. Çin, dünya kömür üretiminin %48,2 sini yaparak bu alanda birinci sırada yer almaktadır. Dünyanın kömür tüketiminin de neredeyse yarısı Çin tarafından gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla ülkenin, dünya CO2 salımına katkısı ciddi boyutlardadır. Ek olarak Dünya Nükleer Enerji Derneği'nin yaptığı son açıklamaya göre Çin'de halihazırda 14 nükleer santral bulunmaktadır ve 25'den fazlası yapım aşamasındadır.

Devlet Enerji Şirketi (SPC) 2002 yılında 11 ayrı şirkete bölünmüş ve sonuçta iki elektrik dağıtım şirketi, beş elektrik üretim şirketi ve dört diğer şirket oluşturulmuştur. Devlet Elektrik Düzenleme Komisyonu oluşturularak elektrik fiyatları hükümet tarafından denetlenir hale gelmiştir. Petrol fiyatları dünyadaki fiyatlar baz alınarak düzenlenmektedir. Fakat son yıllarda hem elektrik hem de petrol fiyatları dünya ortalamasının altında tutulmuştur.

Çin'deki enerji tüketimi ve üretimi son beş yılda hızla artmıştır. Uluslararası Enerji Ajansı verilerine göre, Çin'in toplam enerji talebinin 2008 ve 2035 yılları arasında %75 oranında artış göstermesi öngörülmektedir. Çin Dünya elektrik tüketiminin %26' sını yapmaktadır ve bu alanda 4,693 milyon Kw' la (Yaklaşık olarak 1 milyon Kw fark ile ABD'nin önünde) ilk sırada yer almaktadır.

18.2 Gw kapasiteli ve 26 türbinli Three Gorges Barajı'nın devreye girmesi ile 2009'da enerji üretiminde hidroelektriğin payı büyük hızla artmıştır. 2005 yılında çıkarılan bir kanuna göre 2020 yılına kadar ülkenin ihtiyaç duyduğu tüm enerjinin %10'unu

yenilenebilir kaynaklardan elde edilmesi gerekmektedir. Çin'in nükleer enerji kapasitesi 9 Gw civarındadır. Çin Hükümeti bu miktarın 2020 yılına kadar 70 Gw'a çıkarılmasını hedeflemektedir. Çin bugün dünyadaki hidroelektrik üretiminin %21'ini yaparak dünya sıralamasında ikinci sırada yer almaktadır.

Türkiye ile Çin arasında, kömür işletmeciliği, baraj, hidro-elektrik santral yapımı ve içme suyu konusunda işbirlikleri mevcuttur. Ayrıca, son dönemde yapılan üst düzey ziyaretlerde ve görüşmelerde iki ülke arasında nükleer enerjinin yanı sıra, yenilenebilir enerji (rüzgar, güneş) alanında da işbirliği yapılabileceği gündeme gelmiştir.

Doğal gaz

Ülkede doğal gaz tüketiminde de son yıllarda ciddi bir artış gözlenmektedir. Bu bağlamda Çin doğal gaz talebini karşılamak amacıyla boru hattı projeleri ve sıvılaştırılmış doğal gaz arayışı içine girmiştir. Çin, dünya doğal gazının %3,9'unu tüketmektedir. Son on yılda Çin'in doğal gaz tüketimi 4 kattan fazla artmıştır. Çin'in başlıca doğal gaz ithal ettiği ülkeler ; Türkmenistan, Malezya, Endonezya, Avustralya, Yemen, BAE, Katar, Nijerya, Gine, Mısır, Rusya Federasyonu'dur.

British Petroleum'a (BP) göre Çin, ABD ya da Avrupa'dan daha fazla enerji üretim-tüketim açığına sahip olarak 2030'da toplam enerji talebindeki büyümenin % 25'inden sorumlu olacaktır. Çin'in 2012'deki enerji karışımının %68'i kömür, %18'i petrol ve sadece %5'i doğal gazdan oluşmuştur.

Çin 2007 yılına gelindiğinde ilk kez doğal gaz ithalatçısı olmuştur. Pekin'de çevresel faktörlerden dolayı kömürün yerine doğal gaz yerleştirme çabaları yoğunlaştırılmıştır. Doğal gaz kömüre kıyasla daha az karbondioksit ve sıfır sülfür salımı yapar.

Çin'deki araştırmalarda, kirlilikten kaynaklanan ekonomik kayıpların 2010'da 1,1 trilyon yuan olduğu belirtilmiştir. Bu ekonomik kayıp, 2004 yılına kıyasla iki katından da fazladır. General Electric bir raporunda Çin'in, kömür yerine mevcut doğal gaz tüketimini iki kat arttırması halinde 2025 civarında çevresel maliyetlerden 820 milyar dolar tasarruf yapabileceğini ifade etmiştir.

Doğal gaz tüketiminde büyük bir artış olmasını bekleyen Çin, boru hattı altyapısı ve LNG kapasitesine yönelik yoğun yatırımlarda bulunmuştur. Çin'in 2011 yılı verilerine göre, yaklaşık 27.000 mil uzunluğunda ana doğal gaz boru hattına olduğu bilinmektedir. Hükümet 2015'e kadar 24.000 mil yeni boru hattı inşa etmeyi planlamaktadır. Ülke Türkmenistan, Özbekistan ve Kazakistan' dan gaz getiren Orta Asya Gaz Boru Hattı (CAGP) üzerinden ilk uluslararası doğal gaz boru hattını inşa etmiştir. Devlet Başkanı Şi Cinping tarafından Türkmenistan'a yapılan son ziyaret, Orta Asya Gaz Boru Hattı'nın yılda 65 milyar metre küp genişletilmesiyle sonuçlanmıştır. Rusya ve Çin Eylül 2013'te, 2018'e kadar Rus gazını doğu güzergahından Çin'e getirecek hukuken bağlayıcı bir anlaşma imzalayarak enerji bağlarını kuvvetlendirmiştir.

Şuan halihazırda beş adet LNG'yi yeniden gaz haline getirme terminaline sahiptir. İnşa halinde dört, birkaç da hükümetten onay bekleyen terminal projelerine sahiptir. Çin var olan veya inşaat halinde olan LNG terminalleri ve genişletme çalışmalarının

tamamlanması halinde dahi, ülkenin halen ya iç üretimde artış ya da boru hatlarından ithalatla kapatması gereken yılda 197 milyar metre küp açığı oluşacağı tahmin edilmektedir.

Bu açık, 2012'de Rusya'nın toplam ihracatından büyük, Avustralya, Endonezya, Malezya ve Yemen'den (Çin'in en büyük beş LNG ortağından dördü) yapılan ihracatın toplamının da iki katından fazladır.

Çin'in 2020 yılında ki hedefi doğal gaz kullanım oranını %10'a çıkarmaktır. Altyapıya yaptığı büyük yatırımlara rağmen 2020 deki hedefini tutturmada ciddi engellerle karşı karşıyadır. Çin 2012'de 144 milyar metre küp doğal gaz tüketmiş olup, 100 milyar metre küp üretmiştir. Bu açık Orta Asya'dan yapılan ithalat (22 milyar metre küp ve LNG'den 20 milyar metre küp) ile karşılandı. Çin doğal gaz hedefini tutturmak istiyorsa 2020'ye doğru kabaca 450 milyar metre küp doğal gaz tüketmelidir ki bu da 2012 seviyelerine göre % 213' lük bir artış demektir.

Telekomünikasyon

Çin'deki telekomünikasyon sektörü tam anlamıyla patlama yaşamaktadır. 2009 yılı sonu itibariyle Çin'deki köylerin %94,7'si telefon ağına bağlanmıştır. Business Monitor International'ın 2011 yılı Çin telekomünikasyon sektörü raporuna göre , Çin'deki cep telefonu kullanıcı sayısının 2013 yılı sonuna kadar 1.1 milyarı bulacağı tahmin edilmektedir. Sabit hat dışındaki tüm sektörlerde (3G, internet ve genişbant) kullanıcı sayısında cep telefonundaki artışa benzer artışlar gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. 2010 yılının sonunda 47.052 milyon olan 3G kullanıcısı sayısının 2015 yılında 692.540 milyona, internet kullanıcılarının sayısının 608.818 milyona ve genişbant aboneliği sayısının 2015 yılına kadar 462.301 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti dünyanın en büyük telekomünikasyon pazarına sahip ülkesidir. Ancak devlet, telekomünikasyon sektörünü sıkı kontrol altında tutmaktadır. Cep telefonu sektörü sadece üç operatör tarafından kontrol edilmektedir. Bunlar; China Mobile, China Unicom ve China Telecom'dur.

Ekonomik Gelişmeler

Çin ekonomisindeki ılımlı büyüme 2013 yılının son çeyreğinde de devam etmiş ve 2013 yılı büyüme oranı %7,7 olarak belirlenmiştir. Bu oran hedeflenen büyüme oranı(%7,5)nın üzerinde olmakla birlikte, son 14 yılın en düşük büyüme performansı olma niteliğindedir. Bunun nedeni ise büyümenin önemli bir bileşeni olan kamu yatırımlarının azalması ve geniş anlamda politika değişikliğine gidilmesidir. Kamu yatırımlarının payının azalmasına karşılık, iç tüketimin ve hizmetler sektörünün payı artmaktadır. Bu da büyüme performansı düşse dahi büyümenin kalitesinin artıyor olduğunun bir göstergesidir.

Çin son yıllarda kredi büyümesi en hızlı olan ve dünyadaki en yüksek kredi stok miktarına sahip olan ülkedir. –Kredi stoku GSYİH'nin %160'ı seviyededir.- Yurtiçi kredi büyümesinin 2007-2012 döneminde GSYİH'ye oranı %25 seviyesindedir.

Ülkede gölge bankacılık sorununa yönelik çalışmalar devam etmektedir. Ülkede merkezi ve yerel hükümetlerin borçlanması ve altyapı yatırımları içsel riskleri artırırken, yatırım modelli büyüme ise borç riskini ve küçük ölçekli şirketlerin finansal erişim kısıtını arttırmaktadır. Merkez Bankası tarafından atılan adımlar piyasada nakit sıkışıklığının yaşanmasına ve Shibor faiz oranı(Şanghai bankalar arası borçlanma faiz oranı)nın artmasına neden olmuştur. Bankacılık sektörünün daha az etkilenmesi amacıyla küçük bankalara ilave fon ayırmaları tavsiye edilmektedir ve bazı bankalara stres testlerinden geçme zorunluluğu getirilmiştir.

Tüm bu finansal koşullara bağlı olarak Çin'in büyüme tahmin aralığı geniş tutulmuştur. Dünya Bankası'na göre Çin ekonomisinin 2014 yılında %7,7; 2015 yılında ise %7,5 oranında büyümesi beklenmektedir. BMI'nın 2014 yılına yönelik tahminleri ise Çin'in önceki yıllarda uygulamış olduğu genişleyici politikalarının neticesinde oluşan kredi ve finansal risklerinin sene içerisinde olumsuz etkilerinin görülebileceği şeklindedir. 2020 yılına kadar hedeflenen reformlar bu kredi baskısını azaltabilecek niteliktedir ve 2014'te ihracat performansında artış yaşanması beklenmektedir.

Temel Ekonomik Göstergeler

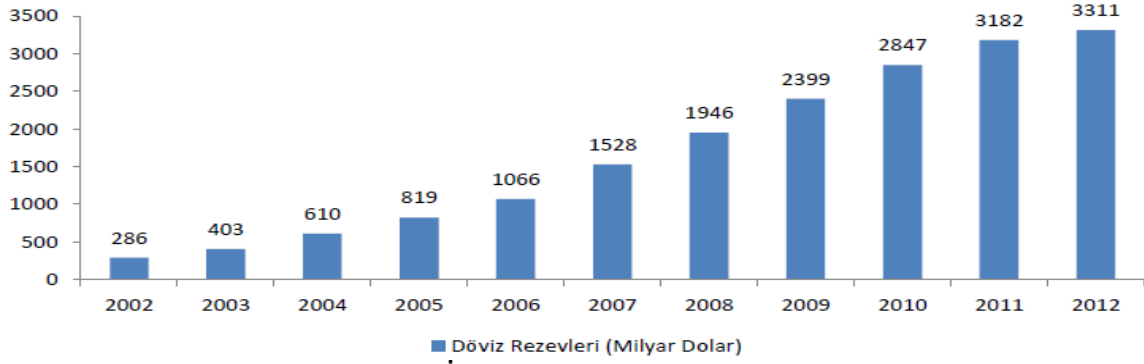
Çin, 1,4 milyara yaklaşan nüfusu ve trilyon doları aşan dış ticaret hacmi ile dünya ölçeğinde büyük bir ticari güç haline gelmiştir. Aşağıda verilen yıl bazındaki ekonomik göstergeler, Çin ekonomisinin 4 yıl içerisindeki Çin Halk Cumhuriyeti'nin lehine olan büyümelerin büyüklüklerini anlamaya yardımcı olmaktadır.

	2010	2011	2012	2013*
GSYİH (milyar ABD \$)	4,990	5,930	7,320	8,230
Kişi Başına GSYİH (ABD \$)	2,611	2,869	3,120	3,348
İhracat (Yüz Milyon ABD \$)	1,581	1,800	2,048	1,854
İthalat (Yüz Milyon ABD \$)	1,327	1,622	1,817	1,542
Büyüme Oranı (%)	10.3	9	7.8	7.8
İşsizlik Oranı (%)	4.3	4.1	4.1	4.0
Dış Borç (milyar ABD \$)	428.4	548.9	649.9	739.9
Uluslararası Rezervler (milyar ABD \$)	2,847	3,182	3,311	3,660

Kaynak: <http://tr.tradingeconomics.com> , EIU, China Country Report

*2013 yılı verileri 9 aylık dönemin tahminini kapsamaktadır.

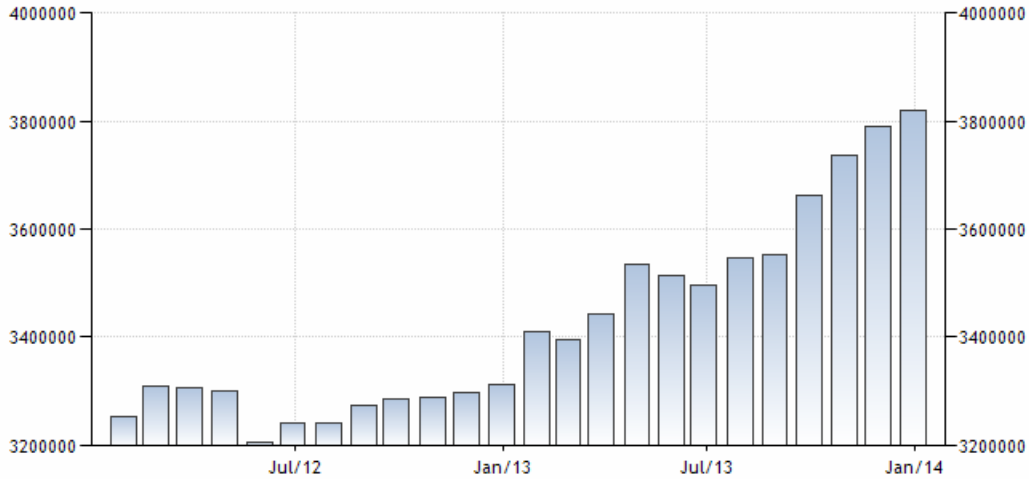
Çin'in Yıllar İtibariyle Döviz Miktarları

Tablo: Çin'in Yıllar İtibarıyla Döviz Rezerv Miktarı 2002-2012

Kaynak: Datastream

Çin'de 2000 yılında 168 milyar dolar olan resmi rezervler, yabancı yatırımların yavaşlaması, dış ticaret fazlasının daralması ve Avrupa'daki krizin yatırımcıları gelişen piyasa varlıklarını satmaya yöneltmesi sonucu bir miktar düşmesine rağmen, 2012 yılında önceki yıla göre artış göstermiştir. 2012 yılında Çin'in elinde bulunan uluslararası rezerv miktarı 3,31 trilyon dolara yükselmiştir. 2012, 2013 Yılları ve 2014 yılı Ocak ayı rezerv miktarı grafiği ise aşağıdaki gibidir:

Tablo: Çin'in Yıllar İtibarıyla Döviz Rezerv Miktarı 2012- Ocak 2014

Kaynak: tr.tradingeconomics.com

2012 yılında 340 milyon doların altında seyreden uluslararası rezerv miktarı, 2013 Şubat ayı itibarıyla 340 milyon doların üzerine çıkmıştır. Uluslararası rezerv miktarı bakımından yükselen bir profil gösteren Çin'in 2013 yılı Ekim ayı itibarıyla 360 milyon doların üzerine çıktığı, 2014 yılı Ocak ayında ise 380 milyon doları bulduğu gözlenmektedir. 2014 Ocak ayı uluslararası rezerv miktarınının 388 milyon dolar olduğu tahmin edilmektedir.

Sektörler

Aşağıdaki tabloda Çin'de reel GSYİH'nin sektörlere göre yüzdesel dağılımı verilmiştir:

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*
Tarım	11	10,6	11,3	9,6	10,2	10	10,1
Sanayi	49,5	49,2	48,6	46,8	46,9	46,6	45,3
Hizmetler	39,5	40,2	40,1	43,6	43	43,3	44,6

Tablo: Reel GSYİH'nin Sektörlere Göre Dağılımı (%Yüzde)

Kaynak: <http://www.exxun.com>
*2014 yılı verileri Ocak ayına aittir.

Tarım

Tarım Çin ekonomisinin önemli bir bileşenidir. Çin'in tarımsal üretim teknikleri gelişmiştir. Özellikle seracılık bütün ülke genelinde oldukça yaygın olup, güney bölgelerinde hububat tarımı yılda iki mahsul alacak şekilde gerçekleştirilmektedir. Başlıca tarımsal ürünleri ise pirinç, buğday, patates, mısır, yerkıstığı, çay, darı, arpa, elma, pamuk, şeker kamışı, şeker pancarı, yağ tohumu, jüt, kenevir vb.'dir.

Sektör 2009 yılında GSYİH'nin yalnızca %10.6'sını oluştursa da, toplam istihdamın %41'i olan 314 milyon insan geçimini çiftçilik, ormancılık, hayvan yetiştiriciliği ve balıkçılık ile sağlamaktadır.

Bireysel ekonomik teşviklerin tekrar hayata geçirilmesinin ve çiftçilerin ürün yetiştiriciliği konusunda bir nebze özgür bırakılmasının tarım sektöründe çalışanların gelirlerinin artmasında muazzam bir etkisi olmuştur. Ülke genelinde kişi başına gelir 1978–2001 yılları arasında 5 kat artmıştır. Kırsal bölgelerdeki kişi başına düşen reel gelirdeki artış 1990' ların sonunda her yıl yavaşlama kaydetse de, o dönemden sonra ivme kazanmış ve 2000–2007 yılları arasında %51,9 oranında artış göstermiştir. Hükümetin tarım vergilerinin azaltılması ve yüksek tahıl fiyatlarının düşürülmesine yönelik çabaları 2006–2013 yılları arasında kırsal gelirin artmasını sağlamıştır.

Bu gelişmelere rağmen, kırsal ekonominin istikrarı, üst düzey hükümet yetkililerini kaygılandırmaya devam etmektedir. Sorunlardan biri de kırsal kesimdeki maaşlardaki artışın kırsal ve kentsel kesim gelirleri arasındaki farkı azaltmamasıdır. Nitekim kırsal bölgelerdeki kişi başına düşen reel gelir 2000–2010 yılları arasında % 54,9 artış gösterirken, kentsel kesimdeki kişi başına gelir artışı %98 olarak yaşanmıştır.

Madencilik

Madencilik ve maden cevheri işletmeciliği (özellikle demir-çelik ve alüminyum) başlıca sanayi dallarını oluşturmaktadır. Çin'in madencilik sektörü dengesiz fiyatlandırma sistemi ve güvenlik sorunları yüzünden sıkıntılar yaşamaktadır.

Ülkedeki madenlerin %60'ı devlet tarafından işletilmektedir. Çin'in yer altı kaynakları ihtiyacının büyük bölümünü Sincan Uygur Özerk Bölgesi(Çin'in toplam petrol rezervlerinin % 30'u, doğal gaz rezervlerinin % 34'ü ve kömür kaynaklarının % 40'ı) karşılamaktadır. Ayrıca Sincan Uygur Özerk Bölgesi, berilyum, mika ve bakır gibi ürünlerde Çin'deki en büyük rezervlere sahip bölgesi olma özelliğini taşımaktadır.

Sektörü etkinleştirme çabalarının sonucunda istihdam 1995 yılında 9,3 milyondan 2010'da 5 milyonun altına düşürülmüştür. Kömür madenlerinin oldukça kötü koşullarda faaliyet gösterdiği bilinmektedir. Kömür fiyatlarının düşük olması da bu alandaki yatırımları özendirmekten uzaktır. Bu durum, dünyanın en büyük kömür üreticisi olan Çin için ciddi bir sorun teşkil etmiştir.

Sektörde hem kamu, hem de özel sektör firmaları faaliyet göstermektedir. Kamu tarafından işletilen madenler genellikle binlerce özel işletmeden daha güvenli görülmüştür. Düşük kömür fiyatları (resmi makamlarca belirlenmektedir) güvenlik önlemleri için yatırım yapmayı ve kaynakların çıkarımını yıllarca engellemiştir. Ancak fiyatların 2005 yılında serbestleştirilmesi ile 2021 yılına kadar madencilik sektöründe gerçekleşen yatırımların yıllar itibariyle artacağı tahmin edilmektedir.

Çin, altın üretiminde son 6 yıldır üst üste dünya birinciliğini korumaktadır. Çin Altın Derneği tarafından 6 Şubat 2013' te açıklanan son verilere göre, 2012 yılında Çin'in altın üretimi 400 tonu aşarak 400 ton 3 bin 47 kiloya ulaşmıştır. Bu veriler altın üretiminde geçen yıla göre yüzde 11,66'lık bir artış kaydedildiğini göstermektedir. Şuan Çin'de 500'ün üzerinde kentte altın üretimi yapılırken 100'ü aşkın kentte altın sanayii önemli bir sektör haline gelmiştir.

1994 yılında altın madenciliğinde yabancı ortaklığa izin verilmiştir. Kişi başına düşen altın tüketimi Hindistan'ın 1/2'si, Tayvan'ın 1/15'i, Hong Kong'un ise 1/30'u kadardır. Çin son dönemde yüksek teknoloji sanayiler için gerekli ender metallerin üreticisi ve ihracatçısı konumuna gelmiştir. Bu ender madenler vanadyum, titanyum, germanyum,galliyum, polikristalim ve silikondur ve çoğunlukla İç Moğolistan Özerk Bölgesi'nden çıkarılmaktadır.

Halihazırda toplam enerji ihtiyacının %70'i kömürden elde edilmektedir. Çin hampetrol ithalatçısı bir ülkedir. Ülkenin güneyinde bulunan doğal gaz rezervleri henüz işler hale getirilememiştir. Ülkedeki hızlı sanayileşme çevre kirliliğini de beraberinde getirmektedir. Arazi,orman ve su kaynaklarında kayıplar gün geçtikçe artmaktadır. Son dönemde endüstriyel üretimde kullanılan suyun 2 kat şehirlerde kullanılan suyun ise %35 oranında artmış olması neticesinde su sıkıntısı baş göstermeye başlamıştır.

Sanayi

Çin'de; son yıllarda toplam sanayi çıktısında çok büyük artışlar gözlenmiştir. 2012 yılında sanayideki büyüme %7,8 olarak gerçekleşmiştir. Hızla artan yabancı sermayeli kuruluşların katkılarıyla önemli ölçüde bir üretim artışı gözlemlenmektedir.

Çin ekonomisi pek çok sanayi alanında yetkinliğe ulaşmış durumdadır. Modern metalurji, madencilik ve enerji ekipmanları, uçak yapımı, otomobil üretimi, büyük makine parçaları, döküm, uzay sanayi, büyük enerji devreleri, elektronik, iletişim ekipmanları, ölçüm araçları gibi alanlar, son dönemde Çin ekonomisinin faaliyet gösterdiği başlıca alanlar arasında sayılmaktadır. Çin, halen madencilik, enerji santrali, metalürji, akaryakıt, kimyasallar, otomotiv ve gemi yapımı konularında tamamen kendi teknik imkanlarına dayanmaktadır.

2014 yılı Ocak ayında sanayi üretimi bir önceki yılın aynı ayına göre %9,7 oranında artmış fakat geçmiş ayların altında kalmıştır. PMI endeksi ise bir önceki aya göre üretim ve siparişlerdeki yavaşlamanın etkisiyle 0,5 puan gerileyerek 50,5 olarak gerçekleşmiş ancak eşik değerini üzerindeki seyrini sürdürmüştür.

Otomotiv Sanayi

2009 yılında motorlu taşıt üretiminde ABD ve Japonya'yı geride bırakarak ilk kez birinci sıraya yerleşen Çin, 2010 yılına gelindiğinde en yakın takipçisinden 2 kat fazla araç üretmiştir. 2012 yılında ise 19 milyondan fazla otomobil üretilip, 19 milyondan fazla otomobil satan Çin, iki alanda da dünya rekoru kırmayı başarmıştır. 2010 yılına göre üretimini yüzde 32,4 artıran Çin, dünya üzerindeki her 4 araçtan 1'ini üretir hale gelmiştir. 2010 yılında 13 milyon 897 bin adedi otomobil, 4 milyon 367 bin adedi ticari araç olmak üzere toplam 18 milyon 264 bin 667 adet taşıt üretmiştir.

	2008		2009		2010		2011		2012	
1	Japonya	11.575.644	Çin	13.790.994	Çin	18.264.667	Çin	18.418.876	Çin	19.271.808
2	Çin	9.299.180	Japonya	7.934.516	Japonya	9.625.940	ABD	8.653.560	ABD	10.328.884
3	ABD	8.693.541	ABD	5.708.852	ABD	7.761.440	Japonya	8.398.654	Japonya	9.942.711
4	Almanya	6.045.730	Almanya	5.209.857	Almanya	5.905.985	Almanya	6.311.318	Almanya	5.649.269
5	G. Kore	3.826.682	G. Kore	3.512.926	G. Kore	4.271.941	G. Kore	4.657.094	G. Kore	4.557.738
6	Brezilya	3.215.976	Brezilya	3.182.617	Brezilya	3.648.358	Hindistan	3.936.448	Hindistan	4.145.194
7	Fransa	2.568.978	Hindistan	2.632.694	Hindistan	3.536.783	Brezilya	3.406.150	Brezilya	3.342.617
8	İspanya	2.541.644	İspanya	2.170.078	İspanya	2.387.900	Meksika	2.680.037	Meksika	3.001.974
9	Hindistan	2.332.328	Fransa	2.047.658	Meksika	2.345.124	İspanya	2.353.682	Tayland	2.483.043
10	Meksika	2.167.944	Meksika	1.561.052	Fransa	2.229.421	Fransa	2.294.889	Kanada	2.463.732
11	Kanada	2.082.241	Kanada	1.490.632	Kanada	2.071.026	Kanada	2.134.893	Rusya	2.231.737
12	Rusya	1.790.301	İran	1.395.421	Tayland	1.644.513	Rusya	1.988.036	İspanya	1.979.179
13	UK	1.649.515	UK	1.090.139	İran	1.599.454	İran	1.648.505	Fransa	1.967.765
14	Tayland	1.393.742	Tayland	999.378	Rusya	1.403.244	Tayland	1.478.460	UK	1.576.945
15	Türkiye	1.147.110	Çek C.	974.569	UK	1.393.463	UK	1.463.999	Çek C.	1.178.938
16	İran	1.051.430	Polonya	884.133	Türkiye	1.094.557	Çek C.	1.199.834	Türkiye	1.072.339
17	İtalya	1.023.774	Türkiye	869.605	Çek C.	1.076.385	Türkiye	1.189.131	Endonezya	1.065.557
18	Çek C.	946.567	İtalya	843.239	Polonya	869.376	Polonya	837.948	İran	989.110

Tablo : 2008–2012 Dönemi Ülkelere Göre Motorlu Araç Üretimi (Adet)

Kaynak: OICA

Çin Otomotiv Endüstrisi Derneği tarafından yayımlanan son verilere göre, 2013 yılının ilk 10 ayında Çin'de toplam 17 milyon 854 bin 400 adet araç üretilmiş ve 17 milyon 815 bin 800 adet araç satılmıştır. Söz konusu dönemde üretim ve satış büyüme oranlarının, 2012 yılının aynı dönemine göre % 13'ü aştığı görülmektedir.

İnşaat

Ülkenin büyüklüğü göz önünde bulundurulduğunda Çin'de konut ve altyapı yatırımları ve bunlara ilişkin malzeme talebinin uzun bir süre daha devam etmesi beklenmektedir. Çin ekonomisindeki hızlı büyüme, kentlerde yaşam düzeyinin iyileşmesi, yüksek kalitede enerji hizmetleri ile birlikte ev aletlerine olan talebi de

artırmaktadır. Diğer taraftan son dönemde Çin, ev aletleri ve ampul gibi enerji tüketen araçların üretiminde de dünya ölçeğinde ön sıralara gelmektedir.

Hizmetler

Çin'in hizmet sektörü ekonomide görece küçük bir paya sahiptir. Hizmet sektörü 2010 yılında GSYİH'nın yüzde 40,1'ini oluşturmuştur (sanayi sektörünün oranı ise % 51,2'dir). Hizmet sektörünün en önemli bileşeni bankacılık sektörüdür. Sektöre 2010 yılında toplam bankacılık varlıklarının %60'ına sahip olan dört banka hâkimdir. Resmi makamlar özellikle 1990'ların sonunda bankaları devlet işletmelerine kredi kullandırmaya zorlamıştır. Bu durum, büyük borçların oluşmasına neden olmuştur. Bankalar hala kredi kullandırma kararlarında resmi müdahalelere maruz kalsalar da, müdahalelerinin boyutu azalmıştır. Hükümet ayrıca bazı kamu bankalarını fon enjeksiyonu ile yeniden yapılandırmıştır.

20. yüzyılın başlarında dünyanın 3'üncü borsası olan Shangai Borsası, 31 yıllık aradan sonra 1990 yılında yeniden kurulmuştur. Kısa bir süre sonra güneyde bulunan Shenzhen şehrinde de bir borsa kurulmuştur. Çin'in hisse senedi piyasası henüz olgunlaşmamıştır. Aşırı yükselmelere ve daralmalara (2008 yılında yaşandığı gibi) dayanıksızdır ve değişen hükümet politikalarından etkinlenmektedir. Hâlâ önemli yapısal problemler söz konusudur. En önemlisi hükümet hâlâ listelenen şirketlerin büyük çoğunluğunu kontrol etmektedir. Yabancıların yerli şirketlerin hisselerine yatırım yapmaları ve yerli yatırımcıların yurtdışında yatırım yapmaları sınırlandırılmıştır. Mevcut finansal araçlar ve yatırımcılar için yatırım tercihleri hala sınırlıdır. Finansal liberalizasyon konusunda hükümet yavaş ilerleme kaydetmektedir. Resmi makamlar özellikle 1997–1998 yıllarındaki Asya krizi ve 2008 yılındaki küresel finansal kriz nedeniyle hala oldukça temkinli hareket etmektedir.

Çin oldukça hızla büyüyen bir perakende sektörüne sahiptir. Reform döneminde satışlar hızla artmıştır. Ancak yıllık nominal büyüme oranları değişiklik göstermektedir. 1994'te büyüme oranı %30,6 iken enflasyon trendlerinin yansımaları olarak 2005 yılında %12,9'a düşmüştür. Toplam perakende satışları yıllık ortalama % 18'lik büyüme ile 2010 yılında 13,7 trilyon RMB'ye ulaşmıştır. Perakende satışlardaki patlamalar kentsel ve kırsal kesimlerde yaşayan nüfusun gelirindeki artış ile desteklenmektedir.

Çin'in perakende sektörünün her geçen yıl büyüyen küresel perakende pazarındaki payını giderek arttırması beklenmektedir. 2020 yılına gelindiğinde Çin'in küresel perakende pazarındaki satışların % 36'sına sahip olacağı öngörülmektedir. Dünyanın en çok perakende satış yapan ilk iki şehrinin sırasıyla Şanghay ve Pekin olacağı tahmin edilmektedir. Toplam perakende satışlarındaki yüksek artış rakamlarına rağmen Çin, BRIC ülkeleri içinde kişi başına perakende harcamalarında yıllık iki bin dolar harcama ile Rusya ve Brezilya'nın ardından üçüncü sırada yer almaktadır. 2015 yılına kadar perakende satışlarında yaşanacak olası artışların sonucunda kişi başı perakende harcamalarında Çin'in Brezilya'yı geçmesine kesin gözüyle bakılmaktadır.

Çin'in lojistik sektörü son yıllarda önemli değişiklikler geçirmiş ve ülke ekonomisinin önemli bir bileşeni haline gelmiştir. Daha önce yabancı yatırımcılar için yüzde 49 ile sınırlandırılan mülkiyet hakkı Dünya Ticaret Örgütü üyeliğinin ardından 2005 yılından itibaren kaldırılmış ve yabancı yatırımcılar yük taşımacılığı ve karayolu nakliyesi

sektörlerinde yüzde yüz mülkiyet sahibi olma hakkını edinmişlerdir. Ancak sektör parçalanmış durumdadır ve yerel korumacı politikalar firmaların coğrafik erişimini engellemektedir. Bu yüzden Çin'deki lojistik maliyetleri birçok gelişmiş ülkeninkinden daha fazladır. Ancak yerel ve çokuluslu şirketler ulusal operasyonlarını arttırdıkça durum iyileşmektedir.

Çin, dünyanın en çok tercih edilen turistik yerlerden biridir. 2007 yılında ülkeyi 54,7 milyon turist ziyaret etmiştir. Öte yandan Çin anakıta vatandaşları da son yıllarda özellikle Asya kıtası içerisinde yurtdışına turistik seyahat gerçekleştirmektedir. Çin vatandaşların denizaşırı seyahatlerinde de son yıllarda artış yaşanmış, 1998 yılında 8,4 milyon olan turist sayısı 2010 yılında 50 milyona yükselmiştir. 2010 yılında yurtdışına giden turist sayısı bakımından Çin dünyada üçüncü sırada yer almaktadır.

Denizaşırı seyahatlerin artışında gelir artışı ve resmi tatillerin uzatılmasının da etkisi olmuştur. Ancak en büyük etken hükümetin vatandaşların yurtdışı seyahatlerine getirdiği kısıtlamaları azaltması olmuştur. 2007 yılı sonu itibarıyla Çin Hükümeti tarafından aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 132 ülkeye Onaylanan Turistik Destinasyonu Statüsü verilmiştir. Böylece Çinli turistler bu destinasyonlara serbestçe turistik seyahat gerçekleştirebilmektedirler. Euromonitor International Report rakamlarına göre, Çin'in 2010 – 2015 yılları arasında 20 milyon ilave yurtdışı turist yaratacağı tahmin edilmektedir.

Bankacılık

1993 yılından bu yana bankacılık sistemi üzerindeki reform çalışmaları hız kazanmıştır. Reform çabalarının odak noktasını, Çin Merkez Bankası'nın sosyalist sistemin monopol bankası olma statüsünden kurtarılması oluşturmaktadır. Bu bankanın işlemlerinin daha açık hale getirilmesi çalışmaları, diğer kamu bankalarının yeniden yapılanmasını da beraberinde getirecektir. Bugün için ülkede hem uzman bankalar, hem de geniş kapsamlı işlemler yürüten genel nitelikli bankalar faaliyet göstermektedir. Özel projelerin finansmanı söz konusu uzmanlık bankalarınca sağlanmaktadır. Kamu bankaları zarar içindeki kuruluşların finansmanı yüzünden zor durumda olduğundan, bunların reform kapsamına alınması yerine yabancı sermaye ile birlikte yeni finans kurumlarının oluşturulması öngörülmektedir.

Günümüzde ticari kredi, devlet kredisi ve tüketici kredisi gibi çeşitli modern bankacılık araçları kullanılmaya başlanmış ve böylece ticari faturalar, kredi kartları, tahviller gibi kavramlar bankacılık sektöründeki yerlerini almaya başlamıştır. Bankacılık sektörünün gelişimi Çin ekonomisinin dışa açılma çabalarının bel kemiği durumuna gelmiştir. 2050 yılına kadar Çin'de bankacılık sisteminin yurt içi kredi miktarının 45 trilyon dolara çıkması beklenmektedir.

Akbank ile Çin Bankası, Türkiye'de ilk kez bir banka tarafından kurulan "Çin Masası" için 25 Eylül 2012 tarihinde işbirliği anlaşması imzalamıştır. Türkiye'de faaliyet gösteren, Türk şirketleriyle ortaklığı bulunan ve Türkiye'ye yatırım yapmayı planlayan Çinli firmalara hizmet vermek üzere kurulan "Çin Masası"nın, Çinli firmaların Türkiye'deki ilk "kontakt noktası" olması planlanmıştır. Çin ile iş yapan veya yapmak isteyen firmalara ihtiyaç duyacakları dış ticaret, yapılandırılmış finansman, hazine ürünleri, yuan işlemleri ve garanti mektupları gibi konularda bankacılık hizmeti sunulması planlanmaktadır.

İstihdam ve İşsizlik Oranı

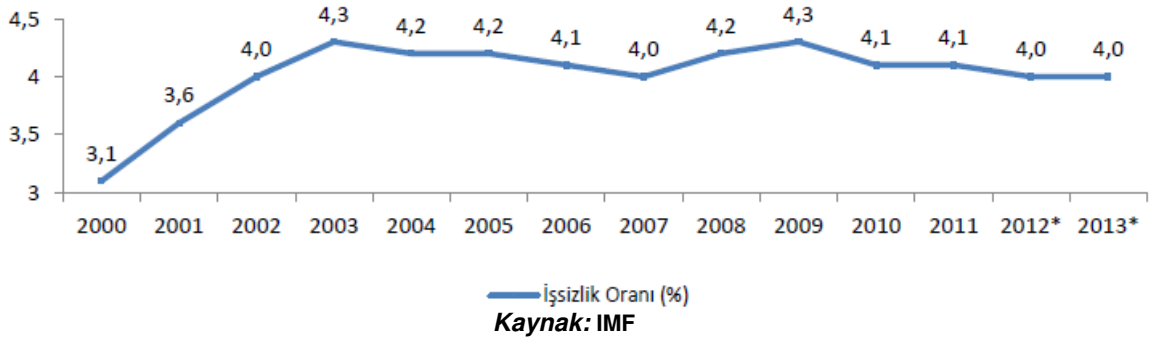
Çin'in işsizlik istatistikleri o kadar zayıftır ki, ülkenin resmi işsizlik seviyesi ve trendini gösteren resmi verilerinin değerlendirilmesi mümkün olamamaktadır. 2005 – 2010 yıllarında gerçekleşen hızlı ekonomik büyüme sayesinde istihdam oranında artış yaşansa da, Çin'deki gerçek işsizlik oranının tahmin edilmesi mümkün değildir. 1990'lara kadar hükümet her vatandaşın en azından yaşamını sağlayacak bir işe yerleştirilmesi konusunda güvence vermekteydi. Ancak devlet işletmelerinin azalması ile hükümet 1996 - 2002 yılları arasında çalışanların üçte birini işten çıkarmak zorunda kalmıştır. Ancak işten çıkarılan kişilerin birçoğu resmi olarak işsiz sayılmadığı için resmi işsizlik oranında yalnızca küçük bir artış gerçekleşmiş gibi görünmektedir. Bu nedenle son 10 yılın başlarında işsizlik oranı epeyce az gösterilmiştir. Ancak zaman içerisinde işten çıkarılan çalışanlar iş buldukça veya çalışanların zamanla işgücü niteliğinden sayılmamaya başlamalarıyla sapma derecesi azalmıştır.

Diğer bir sorun da resmi işsizlik istatistiklerinin yalnızca kent sakini olarak kayıtlı vatandaşları kapsamasıdır. Tahmini olarak 130 milyon göçmen işçi kırsal kesimlerden şehirlere göç etmiştir ancak bu vatandaşların şehirde yaşadıklarına dair resmi bir kayıt olmadığı için bu kişiler istatistiklerin kapsamına alınmamaktadır.

2010 yılı sonu itibarıyla, Çin'in işsizlik oranı (şehirler için) %4,1 olarak açıklanmıştır. Toplam işsiz sayısı ise 9,08 milyon kişi olarak kaydedilmiştir. Yönetim, 2010 yılında 11,68 milyon kişiye istihdam imkanı yaratmıştır

Çin'de işsizlik oranı yüzde 4 civarında istikrar kazanmıştır. Çin'de işgücü piyasası diğer ülkelere göre oldukça sıkı kurallara bağlıdır. Bu durum büyüme oranındaki değişimlerin istihdam seviyesine doğrudan yansımaları engellemektedir. Son dönemde ücretlerin bir miktar artış göstermiş olmasına rağmen, Çin'de günde iki doların altında çalışan nüfusun bazı kaynaklara göre 300 milyon civarında olduğu belirtilmektedir. Ucuz işgücü avantajını teknolojiye dönüştürmeyi hedefleyen Çin işgücü piyasasını liberalleştirmeye yönelik adımlar atmayı planlamaktadır. Bu amaçla yetkililer sosyal güvenlik sistemini yaygınlaştırmayı ve kentsel ve kırsal işgücünü entegre etmeyi hedefleyen bir reform çalışması yapmaktadır. Bu çerçevede devletin kontrolü altında ücretlerin serbest piyasa tarafından belirlenmesi hedeflenmektedir. Ancak, bu reform çalışmalarının zaman alacağı düşünülmektedir.

Tablo: İşsizlik Oranı (Yüzde)

Pekin hükümeti 2013'ün ilk yarısında 7,25 milyon kişiye yeni iş imkanı sağlamıştır. Bu geçen yılın aynı dönemine göre artışa işaret ederken, beklentileri de aşmıştır. Çin'de hizmet sektöründe yüzde 1'lik istihdam artışı 700 bin kişiye denk gelmektedir. Çin'de yılın üçüncü çeyrekte işsizlik oranı yüzde 4,1 olarak belirlenmiştir

Çin'in 12. Beş Yıllık Kalkınma Planı (2011- 2015)

Çin Hükümeti'nin 2011-2015 yılları arasında uygulamada olan Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamında doğrudan yurt dışına yapılan yatırımlarla ilgili olan hedefleri şunlardır;

Doğrudan yurt dışına yapılan yatırımlar yıllık 17% oranında artış gösterecektir ve toplamı 150 milyar dolar olacaktır.

- ❖ 2015 yılı sonunda Çin'in yurt dışına yapılan yatırımlarının toplamı 500 milyar dolar'a ulaşacaktır.
- ❖ Çin'in deniz aşırı projelerinin miktarı 180 milyar dolar'a ulaşacaktır ve iş hacmi yıllık 6% oranında büyüyerek 2015 yılı itibariyle 120 milyar dolar 'a ulaşacaktır.
- ❖ 550.000 Çin vatandaşı 2012 yılı boyunca yurt dışına çalışmak içinde gidecektir ve bu rakam 2015 yılı sonunda 1 milyonu aşacaktır.

Çin Hükümeti yurt dışına yapılan yatırımlarda stratejik endüstrinin gelişimi ve büyümesini teşvik etmeye odaklanmış olsa da devlet desteği bu konuda seçicidir.

12.Beş Yıllık Kalkınma Planı'na ve resmi olarak çıkarılmış yurt dışında yapılan yatırım raporuna göre öncelik aşağıda görülen endüstri sektörlerine verilmelidir:

- ❖ Enerji
- ❖ Enerji korunumu
- ❖ Ham madde
- ❖ Bioteknoloji
- ❖ Tarım
- ❖ Servis
- ❖ Üst düzey imalat
- ❖ Yaratıcı teknolojiler

12.Beş Yıllık Kalkınma Planı içinde doğrudan yurt dışına yapılan yatırımlar Çinli şirketleri özellikle ağır kimya sanayi, kimya, metalurji ve inşaat malzemelerinin yurt dışına transfer edilmesini teşvik etmektedir. Damıtma ve çelik sanayi gibi ağır işleme

sanayileri zengin enerji ve kaynaklarıyla yurt dışı piyasalarına girebilmek için teşvik edilmektedir.

2011-2015 dönemini kapsayan “12. Beş Yıllık Kalkınma Planı”nda yıllık ortalama büyüme hedefi %7 olarak belirlenmiştir. ÇHC ekonomisinin 2013 yılında ise %8-8,5 aralığında büyümesi beklenmektedir.

Dış Ticaret

2012 yılı Çin dış ticaret hacmi bir önceki yıla kıyasla yüzde 6.2 artarak 3 trilyon 866 milyar dolara ulaşmıştır. İhracat yüzde 7.9 artarak 2,048.93 milyar dolara ulaşırken ithalat 4.3 oranında artmış ve 1,817.83 milyar dolara ulaşmıştır. Dış ticaret fazlası ise 231 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyar Dolar \$)				
Yıl	İhracat	İthalat	Denge	Hacim
2009	1.202	1.003	198	2.205
2010	1.178	1.393	184	2.972
2011	1.899	1.741	157	3.640
2012	2.050	1.817	232	3.867
2013*	2.184	1.986	201	4170

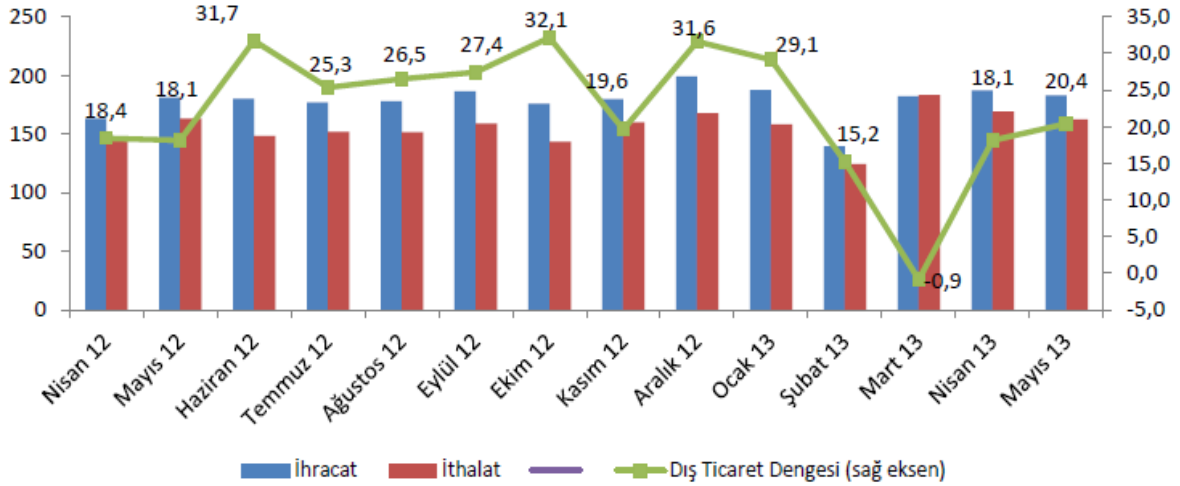
Tablo: Çin'in Dış Ticaret Göstergeleri
(Milyar Dolar \$)

Kaynak: Global Trade Atlas

*2013 yılı değerleri 5 aylık verilerin ortalamaları baz alınarak oluşturulmuş tahminlerdir.

2013 Mayıs ayında ihracat yıllık bazda yüzde 1 artış ile 182,7 milyar dolara yükselmiş, ithalat ise beklenmedik şekilde yüzde 0,3 oranında gerileyerek 168,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Çin'in dış ticaret fazlası Mayıs ayında 20,4 milyar dolara yükselmiştir. Önümüzdeki dönem için yapılan öngörülerde dünya ticaretinin iyileşmeye başlayacak olması ve ithalat büyümesinin ihracat büyümesinin gerisinde kalması neticesinde ülkede cari hesap fazlasında ve döviz rezervlerinde artış beklenmektedir. 2013 yılı aylar ortalaması 182 milyar dolar ihracat, 165,5 milyar dolar ithalat ile denge ise 16,8 milyar dolar olmuştur. Bu değerlere göre tahmini 2013 yılı verileri toplam ihracat 2.184 milyar dolar, ithalat 1.986 milyar dolar ve toplamda dış ticaret hacminin 4.200 milyar dolara yakın bir değerde olması beklenmektedir.

Tablo :Çin'in Dış Ticaret (Milyar Dolar)
(Aylık)

Kaynak: Datastream, "Mainland of China"

Çin'in Dış Ekonomik İlişkileri

Çin'in Dış Ticaretinde Başlıca Ülkeler

ABD, Çin'in ihracattaki en büyük pazarıdır. 2012 yılında ABD'ye ihracat 351,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. ABD'nin yanı sıra Çin'in önemli miktardaki ihracatı, Asya kıtasında Hong Kong, Japonya ve Güney Kore'ye yönelmiştir. Diğer taraftan Japonya ve Güney Kore Çin'in ithalatında ve karşılıklı ticarete giderek önemi artan ticari partnerleridir. AB ülkeleri de Çin'in önemli ticari partnerleri arasındadır. Hong Kong özel durumu nedeniyle Çin için bir antrepo ve re-export merkezi durumundadır.

Çin'in ihracatındaki ilk 30 ülke'nin ve Türkiye'nin aldıkları pay, aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Başlıca Ülkeler İtibarı İle İhracat

Çin'in ihracatındaki ilk 30 ülke ve bu ülkelerin aldıkları pay, aşağıdaki tabloda verilmiştir.

SIRA	ÜLKELER	2010	2011	2012
	Dünya	1.578.444,20	1.899.280,69	2.050.109,24
1	ABD	283.183,65	324.300,30	351.883,57
2	Hong Kong	218.378,78	268.038,62	323.654,11
3	Japonya	120.262,43	147.290,06	151.509,25
4	G. Kore	68.810,57	82.924,70	87.646,84
5	Almanya	68.068,78	76.433,38	69.175,77
6	Hollanda	49.711,08	59.482,03	58.917,23
7	Hindistan	40.880,11	50.488,63	47.745,73
8	İngiltere	38.776,35	44.113,00	46.279,17
9	Rusya	29.591,84	38.885,81	44.073,18

10	Singapur	32.333,27	35.297,39	40.321,16
11	Avustralya	27.227,66	33.906,49	37.761,52
12	Tayvan	29.642,32	35.065,92	36.769,16
13	Malezya	23.816,91	27.901,47	36.525,56
14	Endonezya	21.973,46	29.256,54	34.290,97
15	Vietnam	23.121,15	29.087,86	34.224,47
16	Brezilya	24.463,73	31.854,26	33.425,05
17	Tayland	19.755,36	25.700,01	31.222,85
18	BAE	21.237,84	26.818,82	29.575,17
19	Kanada	22.208,07	25.249,13	28.106,99
20	Meksika	17.874,25	23.981,28	27.520,54
21	Fransa	27.648,10	29.989,33	26.892,05
22	İtalya	31.135,98	33.707,62	25.656,87
23	S. Arabistan	10.368,40	14.850,76	18.451,26
24	İspanya	18.171,57	19.712,86	18.233,16
25	Filipinler	11.563,74	14.256,97	16.771,81
26	Belçika	14.302,86	18.971,22	16.377,43
27	Türkiye	11.959,77	15.618,96	15.589,83
28	G. Afrika	10.808,86	13.369,19	15.334,37
29	Panama	11.942,13	14.602,77	15.302,44
30	Şili	8.027,87	10.822,70	12.606,51

Tablo: Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (Milyon Dolar)
Kaynak: Global Trade Atlas

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat

Çin'in ithalatındaki ilk 30 ülke ve bu ülkelerin aldıkları pay, aşağıdaki tabloda verilmiştir.

SIRA	ÜLKELER	2010	2011	2012
	Dünya	1.393.909,27	1.741.429,81	1.817.344,03
1	Japonya	176.304,03	194.409,77	177.726,83
2	G. Kore	138.023,82	161.673,31	166.589,71
3	Çin	106.777,59	122.382,03	142.819,21
4	Tayvan	115.645,18	124.895,24	132.194,25
5	ABD	101.310,48	118.120,67	127.754,59
6	Almanya	74.378,39	92.759,00	92.029,03
7	Avustralya	59.698,07	80.929,74	78.593,07
8	Malezya	50.375,26	62.017,27	58.246,52

9	S. Arabistan	32.862,02	49.544,88	54.945,13
10	Brezilya	38.038,09	52.648,80	52.059,67
11	G. Afrika	14.824,36	32.065,33	44.615,46
12	Rusya	25.810,81	39.043,25	43.952,07
13	Tayland	33.201,10	39.039,87	38.455,86
14	Angola	22.809,91	24.889,29	33.458,34
15	Endonezya	20.759,72	31.322,64	32.032,83
16	Singapur	24.582,61	27.759,82	28.428,98
17	İran	18.235,74	30.264,80	24.929,44
18	Fransa	17.101,33	22.071,53	24.227,96
19	İsviçre	17.111,66	27.217,07	22.809,49
20	Kanada	14.791,21	21.564,10	22.759,46
21	Şili	17.755,00	20.576,03	20.611,19
22	Filipinler	16.198,86	17.992,68	19.677,80
23	Hindistan	20.855,62	23.412,36	18.820,37
24	Hong Kong	12.270,46	15.506,38	17.955,26
25	Umman	9.756,76	14.868,87	16.952,70
26	İngiltere	11.301,18	14.544,76	16.808,06
27	İtalya	13.989,86	17.573,18	16.241,54
28	Vietnam	6.970,93	11.107,81	16.230,07
29	Kazakistan	11.034,42	15.328,98	14.646,96
30	Venezüella	6.598,83	11.507,93	14.430,49
...	...	...	...	...
56	Türkiye	3.153,21	3.128,16	3.521,51

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (Milyon Dolar)
Kaynak:Global Trade Atlas

Çin'in Başlıca İhracat ve İthalat Ürünleri

İhracatında Başlıca Ürünler

Çin'in ihracatını yaptığı başlıca ürünlerin 2010,2011 ve 2012 yıllarına ilişkin verilerine aşağıdaki tablodan ulaşılabilmektedir. Çin'de yabancı sermayeli şirketlerde, üretimde katma değer düzenli bir şekilde artması ve buna bağlı olarak otomatik bilgi işlem makineleri gibi katma değeri yüksek ürünlerin ihracatının artması söz konusudur.

GTİP	ÜRÜNLER	2010	2011	2012
	TOPLAM	1.578.444,20	1.899.280,69	2.050.109,24
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	139.107,36	152.037,63	163.428,40
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	105.986,66	133.384,36	153.230,99

8542	Elektronik entegre devreler	29.649,13	32.906,51	53.754,49
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	27.851,80	31.692,50	38.714,86
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar	35.181,77	37.196,04	32.210,56
8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	31.313,00	30.643,67	30.424,50
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	31.893,39	30.296,27	27.742,17
8541	Diotlar, transistörler vb. yarı iletkenler, piezo elektrik kristaller	32.017,43	35.436,34	27.360,33
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	18.048,99	20.944,77	27.023,36
4202	Deri ve kösele vb. den seyahat eşyası	18.017,26	23.952,09	25.321,11
8443	Kendine has fonksiyonlu elektrikli makine ve cihazlar	23.590,07	25.133,85	25.176,78
6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs. (orme)	14.513,16	19.179,71	24.677,32
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	20.201,35	22.329,97	23.713,09
7113	Kıymetli metaller ve kaplamalarından mucevherci esyası	4.776,16	10.079,32	22.892,99
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	16.661,73	20.390,75	22.649,88
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	14.947,01	17.024,48	21.808,98
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	17.061,95	20.820,83	21.340,81
6110	Kazak, suveter, hırka, yelek vb. Esya (orme)	17.014,34	20.143,46	19.589,74
9405	Diğer aydınlatma cihazları, lambalar, ışıklı tabela, plaka vb.	10.110,48	12.646,38	19.540,54
6402	Ayakkabı; dış tabanı, yuzu kauçuk ve plastik diğer	14.453,04	17.601,14	18.194,32
3926	Klima cihazları-vantilatorlu, ısı, nem degistirme tertibatlı	9.799,43	12.756,35	18.183,01
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik kablo	12.897,63	15.488,03	17.425,84
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (sofbenler)	13.299,38	15.310,99	16.412,38
6204	Ayakkabı; dış tabanı, yuzu kauçuk ve plastik diğer	15.041,14	16.221,42	16.266,24
7115	Kıymetli metallere/ kaplamalarından diğer esya	497,41	5.447,87	16.073,20
4011	Kaucuktan yeni dış lastikler	10.390,02	14.768,85	15.887,40
8534	Baskı devreler	11.219,46	12.587,73	13.745,96
8481	Muslukcu, borucu esyası-basıncı düşürücü, termostatik valf dahil	9.827,58	11.892,64	13.101,76
8518	Mikrofon, hoparlör, kulaklık, ses yükseltici setler, mesnetleri	9.446,33	11.149,15	12.805,62
8525	Radyo/televizyon yayını için verici cihazlar; televizyon, dijital, görüntü kayde.	11.434,86	11.645,32	12.781,45
8415	Klima cihazları-vantilatorlu, ısı, nem degistirme tertibatlı	10.086,61	12.675,97	12.773,73
8529	Radyo, televizyon, radar cihazları vb cihazların aksam ve parçaları	12.431,36	12.229,69	11.876,32
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	8.611,24	10.226,87	11.560,27
9503	Diğer oyuncaklar, kucultulmuş modeller, bulmacalar	10.072,17	10.826,30	11.451,33
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	7.613,89	9.332,54	10.897,51
6403	Ayakkabı; yuzu deri, tabanı kauçuk, plastik, tabanı, suni vb kösele	10.365,58	10.852,41	10.823,99
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	9.335,51	10.933,48	10.386,21
8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresoru, vantilatör, aspiratör	7.804,63	9.550,65	10.303,70
6103	Erkek/erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs. (orme)	6.693,20	8.574,46	10.161,94

Çin'in İhrac Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

Kaynak: Global Trade Atlas

İthalatında Başlıca Ürünler

Çin'de pek çok ihrac ürününün ithal girdiler içermesi nedeni ile ithalatta da kayda değer bir büyüme yaşanmıştır. Hammadde ithalatında düzenli bir artış görülmektedir. (örn; petrol ve maden cevherleri) Çin'de meydana gelen yatırım patlaması çelik ürününde olduğu gibi büyük miktarda ara malın da ithal edilmesine neden olmuştur.

Hasadın kötü olduğu yıllarda gıda ithalatında da artışlar görölmektedir. Çin'in ithal ettiği başlıca ürünler tablosu aşağıda yer almaktadır.

GTİP	ÜRÜNLER	2010	2011	2012
	TOPLAM	1.393.909,27	1.741.429,81	1.817.344,03
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	134.935,82	195.131,27	220.394,68
8542	Elektronik entegre devreler	157.943,28	171.095,19	192.939,04
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	78.910,89	112.273,75	95.457,52
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğerk optik cihaz ve aletler	51.316,33	53.095,76	55.967,37
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	28.912,05	40.889,11	45.512,13
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	22.590,12	30.831,70	39.146,07
1201	Şerbetci otu kozalakları (taze/kurutulmuş/dane/toz vs.) Lupulin	25.088,99	29.839,72	34.927,47
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniterleri	26.859,52	29.372,24	34.891,15
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	22.244,51	32.172,26	32.741,64
7403	Artılmış bakır, işlenmemiş bakır alaşımları	22.143,99	25.187,15	27.643,91
8541	Diyotlar, transistörler vb. yarı iletkenler, piezo elektrik kristaller	22.339,21	24.401,79	26.344,18
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. Katı yakıtlar	17.016,37	20.960,42	25.365,48
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	17.934,46	21.147,77	21.927,82
2711	Petrol gazları ve diğerk gazlı hidrokarbonlar	6.348,30	13.438,78	19.500,61
8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğerk makine ve cihazların aksamı	19.281,37	17.442,40	18.057,13
2902	Siklik hidrokarbonlar	9.939,61	14.892,27	17.002,71
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	12.609,02	15.479,70	16.918,00
8802	Diğerk hava taşıtları, uzay araçları	10.885,64	11.895,51	15.804,25
7404	Bakır hurda ve döküntüler	12.230,37	16.360,68	14.953,42
8534	Baskı devreler	12.079,57	14.037,55	14.485,03
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	12.008,79	13.369,38	13.695,99
2905	Asırlık alkoller vb. Halojenlenmiş,sulfolanmış, nitrolanmış/ nitrozalanmış türevleri	10.711,69	14.080,29	13.099,90
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	11.064,16	12.727,20	12.749,11
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, enduktörler	11.850,03	13.165,56	12.235,35
5201	Pamuk (kardesiz, taranmamış)	5.658,16	9.468,88	11.807,74
8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	10.763,99	11.714,09	11.298,23
8525	Radyo/televizyon yayını için verici cihazlar; televizyon, dijital, görüntü kayded.	4.462,46	6.616,15	9.969,39
8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	9.524,75	11.032,35	9.948,41
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	5.498,05	7.950,00	9.941,31

Çin'in İthal Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)
Kaynak:Global Trade Atlas

Yabancı Yatırımlar

Çin'in yurtdışı yatırımları merkezi hükümetin yönlendirmesi ile 2004'ten sonra artış trendine girmiş ve çok sayıda firma yurtdışında yatırım yapmaya başlamıştır. Bu firmalar otomotiv, bilgisayar, finans ve daha birçok sektörde faaliyet göstermektedir (Çinli bilgisayar üreticisi Lenovo'nun 2005 yılında 1,7 milyar dolar karşılığında IBM'in PC bölümünü satın alması yüksek profilli satın almalara ilk örnektir). Çinli firmalar ayrıca birçok yabancı enerji firmasından hisse almaktadır (Çin Ulusal Petrol'ün 2005

yılında 4,2 milyar dolar karşılığında Kanadalı PetroKazakhstan'ı alması). İlgili çeken diğer bir sektör de finansal hizmetler sektörüdür. Ekim 2007'de Çin Ticaret Bankası'nın 5,5 milyar dolar karşılığında Güney Afrika Standard Bank'ın %20 hissesini satın alması Çin'in o güne kadar finans alanında gerçekleştirdiği en büyük satın almadır.

Çin'in yeni oluşturulan bağımsız varlık fonu Çin Yatırım Kuruluşu (CIC), oldukça aktiftir. Ancak devletin sahip olduğu Çin firmalarının yurtdışında satın almaları ABD ve bazı AB ülkelerinde stratejik anlamda tedirginlikle karşılanmaktadır. 2005 yılında Çin Offshore Oil (CMOOC)'in ABD'li enerji firması Unocal'ı alma girişimlerinin başarısızlık ile sonuçlanması bu duruma örnek teşkil etmektedir. Bu kaygıları yatıştırmak için CIC son dönemde görece olarak daha küçük firmaların satın almalarına odaklanmıştır. Bugüne kadar CIC tarafından gerçekleştirilen en büyük iki satın alma ABD'li özel sermaye şirketi Blackstone'un 3 milyar dolar karşılığında %10 hissesinin ve ABD'li yatırım bankası Morgan Stanley'in 5 milyar dolar karşılığında %9,9 hissesinin satın alınmasıdır. Küresel finansal kriz sebebiyle bu iki yatırım da (ve Çinli firmalar tarafından 2007-2008 yıllarında gerçekleştirilen birçok diğer satın alma) kağıt üzerinde büyük paralar kaybetmişlerdir.

Yine de sermaye ihracı doğrudan yabancı yatırım girişinin yanında düşük kalmaktadır. Yatırım girişinin tam miktarı ile ilgili karışıklık söz konusudur. Zira resmi rakamlar anavatana geri dönen sermayeyi de kapsamaktadır (yerel şirketler ve bireyler yabancı yatırımcılara sunulan teşviklerden yararlanmak için sermayelerini yurtdışına çıkarıp tekrar ülke içine sokabilmektedirler.) DYY rakamları bu uygulamalardan etkilense de gerçek DYY girişi yine de yüksektir. Çin, yükselen ekonomiler arasında en çok DYY alan ülke haline gelmiştir. DYY ile ihracata yönelik üretimden çok iç piyasaya satış veya yerel firmaların devralınması hedeflenmektedir.

Çinli firmalar 2012 yılında, 141 farklı ülke ve bölgede 4424 proje ve şirkete yatırım yaptı. Reel sektöre yapılan direkt yatırımlar yüzde 28.6 oranında artarak 77.22 milyar dolar oldu. Çinli işletmelerin Rusya'da yaptığı yatırımlar büyük gelişim göstererek yüzde 117.8 oranında arttı. Amerika, Japonya, ASEAN ve Hong Kong'a yapılan yatırımlar sırasıyla yüzde 66.4, yüzde 47.8, yüzde 52, yüzde 32.9 oranında arttığı bildirilmiştir.

Eyaletlerden yurtdışına yapılan direkt yatırımlar yüzde 36.5 oranında arttı, 28.19 milyar dolara ulaştı. Guandong, Shangdong, Jiangsu, Liaoning, Zhejiang Eyaletleri yurtdışına yapılan yatırımlarda başı çekmektedir.

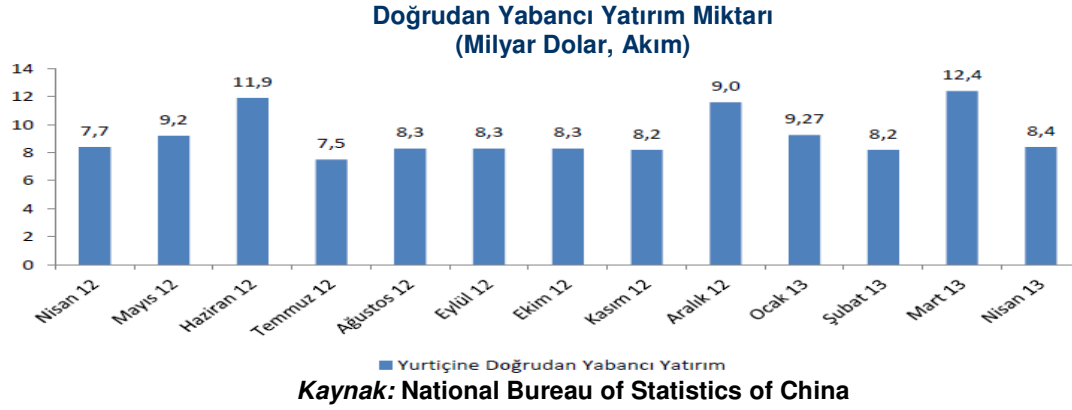
Çin'e Yapılan Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Geçtiğimiz yılın Ocak-Aralık ayları arasında Çin'de toplam 24,925 yabancı işletme kurulmuştur. Bir önceki yıla göre yüzde 10.1 düşüş kaydedilmiş ve ülkeye giren yabancı direkt yatırımları bir önceki yıla kıyasla yüzde 3.6 düşerek 111.72 dolar olarak gerçekleşmiştir. Geçtiğimiz Aralık ayında, kurulan yabancı sermayeli işletme sayısı yüzde 7.8 azalarak 2422 olarak gerçekleşmiştir. Kullanılan toplam sermaye yüzde 4.5 düşerek 11.7 milyar dolar olduğu kaydedilmiştir.

Amerika ve Japonya'dan ülkeye giren yatırımlar son yıllarda ivme kazanmıştır. 2012 yılında Amerika'nın Çin'e gerçekleştirdiği yatırımlar yüzde 4.5 oranında artarak 3.13

milyar dolara ulaşmıştır. Japonya'nın ülkeye yaptığı yatırımlar, yüze 16.3 oranında artmış ve 7.38 milyar dolara ulaşmıştır. 27 Avrupa ülkesinden yapılan yatırımlar ise yüzde 3.8 oranında düşerek 6.11 milyar dolara düşmüştür. Avrupa ülkelerinden gelen yatırımlara tek tek bakıldığında ise; Almanya'dan yapılan doğrudan yatırımlar yüzde 29.5 artarak 1.47 milyar dolara ulaşmış bunun yanında Hollanda ve İsviçre'nin de doğrudan yatırımları hızlı bir artış göstermiştir. Bu iki ülkeden yapılan yatırımlar sırasıyla yüzde 49.1 ve 58.1 oranında artış yaşamıştır. Asya'daki farklı ülkeler ve bölgelerden yapılan yatırımlar (Hong Kong, Makao, Japonya, Filipinler, Tayland, Malezya, Singapur, Endonezya ve Güney Kore) yüzde 4.8 oranında düşüş yaşamış ve 95.74 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Çin Ticaret Bakanlığı'nın 2013 yılı Nisan ayı verilerine göre ülkeye giren doğrudan yabancı yatırımlar yıllık bazda yüzde 0,4 artışla 8,4 milyar dolara çıkmıştır. Ticaret Bakanlığının öngörülerine göre 2013 yılı genelinde Çin'deki doğrudan yabancı yatırım miktarının 88,7 milyar dolara ulaşması beklenmektedir.

Çin'e Yapılan Yabancı Direkt Yatırımlar (FDI) : Geçtiğimiz yılın Ocak-Aralık ayları arasında Çin'de toplam 24,925 yabancı işletme kurulmuştur. Bir önceki yıla göre yüzde 10.1 düşüş kaydediştir. Ülkeye giren yabancı direkt yatırımları bir önceki yıla kıyasla yüzde 3.6 düşüş yaşamıştır.

Çin'in Yurt Dışı Yatırımları (ODI) : 2012 yılında, 141 farklı ülke ve bölgede 4424 proje ve şirkete yatırım yaptı. Reel sektöre yapılan direkt yatırımlar yüzde 28.6 oranında arttı, 77.22 milyar dolar oldu.

Büyüme : 12. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda yıllık ortalama büyüme hedefi %7 olarak belirlenmiştir. 2011 yılı büyüme oranı % 9.2 olarak gerçekleşmiştir. Çin İstatistik Bürosu'ndan yapılan açıklamaya göre, Çin 2012 yılında yüzde 7.8 büyüme kaydederek GSMH yaklaşık olarak 8.2~8.3 trilyon ABD Dolarına ulaşmıştır.

TÜRKİYE ve ÇİN'İN İKİLİ TİCARİ İLİŞKİLERİ

Türkiye ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerde son dönemlerde gündeme gelen başlıca konular, Çin'in giderek büyüyen ihracat potansiyeli sayesinde başta tekstil olmak üzere belirli sektörlerde dünyanın birçok

ülkesinde olduğu gibi Türkiye’de de iç pazarları tehdit etmesi ve Türkiye’nin dış ticaret açığının büyümesi olmuştur. Bununla birlikte iki ülke arasında karşılıklı doğrudan yatırımlar da kısıtlı seviyelerde kalmışsa da son dönemlerde bu alanda bir hareketlenme gözlenmektedir. Çin, sadece iç pazarları ve yerel sanayileri “tehdit” eden bir unsur olarak değil, başta ucuz işgücü maliyeti olmak üzere sunduğu avantajlarla yatırımcılar için önemli imkanlar sunan bir “fırsat” olarak görülmeye başlanmışsa da Türkiye’nin bu ülkeyle olan ticari ve ekonomik ilişkileri henüz mevcut potansiyeli yansıtmaktan uzaktır.

Ticaret alanında Türkiye’nin hedef ülkelerden birisi olarak belirlediği Çin, hem Uzakdoğu’daki en büyük ticaret ortağımız, hem de en çok ithalat yaptığımız üçüncü ülkedir. Türkiye ile Çin arasındaki ticari ilişkiler, 2000 yılından bu yana düzenli bir gelişme göstermektedir. İkili ticaret 2005 yılında 7,4 milyar dolar, 2010 yılında ise 19,5 milyar dolara yükselmiştir. 2011 yılında ise ilk kez 20 milyar doları aşarak 24,1 milyar dolar seviyesine ulaştı. 2012 yılında da aynı seviyeyi koruyarak 24,1 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

İkili ticari ilişkilerdeki memnuniyet verici gelişmeye rağmen, Çin ile ticarete Türkiye’nin karşılaştığı dış ticaret açığı yıllar itibariyle artış göstermektedir. İkili ticarete, 2010 yılı itibariyle Türkiye aleyhine gerçekleşen dış ticaret açığı 14,9 milyar dolarken bu rakam 2011 yılı itibariyle 19,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında ise dış ticaret açığında bir azalma yaşanmış ve 18 milyar doların altında bir rakama ulaşılmıştır. Türkiye’nin Çin’e ihracatı yıllar itibariyle artış gösterse de, gerek Çin’in ithalat potansiyeli gerekse Türkiye’nin üretim ve ihracat kapasitesi dikkate alındığında ulaşılan sonuçlar otoriteler tarafından yeterli görülmemiştir. 2002 yılında 268 milyon dolar olan Türkiye’nin Çin’e ihracatı, 2007 yılında 1,04 milyar dolara; 2012 yılında ise 2,83 milyar dolara yükselmiştir.

Çin ile ticari ilişkilerimiz genel olarak ithalat ağırlıklı bir gelişim sergilemektedir. 2000 yılında 1,3 milyar dolar olan ithalatımız, 2005 yılında 6,8 milyar dolar; 2010 yılında ise bir önceki yıla göre yüzde 35 oranında artarak, 17,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında yine aynı oranda artarak 21,6 milyar dolara ulaşmış ve 2012 yılında ise, 2009’dan bu yana ilk kez Çin’den yaptığımız ithalatta düşüş kaydedilmiştir.

Türkiye - Çin Dış Ticareti (milyon \$) 1996 – 2013 Yılları Arası

Yıl	İhracat	İthalat	Denge	Hacim
1996	65	556	-491	622
1997	44	787	-743	832
1998	38	846	-808	885
1999	37	895	-858	931
2000	96	1,345	-1,249	1,441
2001	199	926	-726	1,125
2002	268	1,368	-1,1	1,637
2003	505	2,61	-2,106	3,115
2004	392	4,476	-4,084	4,868
2005	550	6,885	-6,336	7,435
2006	693	9,669	-8,976	10,362
2007	1,04	13,234	-12,195	14,274
2008	1,437	15,658	-14,221	17,095
2009	1,599	12,677	-11,077	14,276

2010	2,26	17,18	-14,92	19,44
2011	2,467	21,692	-19,225	24,159
2012	2,833	21,295	-17,015	24,128
2013*	3289	22.541	-19.252	25.830

Kaynak: TÜİK
*2013 yılı verileri 11 aylıktır.

2008-2013 Yılları Çin Halk Cumhuriyeti İle Ticaretimiz (Milyon ABD \$)						
Yıllar	2008	2009	2010	2011	2012	2013* (11 aylık)
İhracat	1,437	1,559	2,26	2,467	2,833	3,289
İthalat	15,658	12,677	17,18	21,692	21,295	22,541
Denge	-14,221	-11,077	-14,92	-19,225	-17,015	-19,252
Hacim	17,095	14,276	19,44	24,159	24,128	25,83

Kaynak: TÜİK
*2013 yılı verileri 11 aylıktır.

Türkiye'nin Çin'e İhracatı

Türkiye'nin Çin'e ihracatı yıllar itibariyle artış göstermekle birlikte, gerek Çin'in ithalat potansiyeli gerek Türkiye'nin üretim ve ihracat kapasitesi dikkate alındığında yeterli görülmemektedir. 2000 yılında sadece 96 milyon Amerikan doları olan Türkiye'nin Çin'e ihracatı, 2005 yılında 550 milyon Amerikan dolarına, 2012 yılında ise 2,83 milyar Amerikan dolarına yükselmiştir. 2013 yılı sonu itibariyle 3,5 milyar Amerikan Doları olacağı tahmin edilmektedir. Fark edildiği üzere 2013 yılında ihracatımızda büyük bir ivme kaydedilmiştir.

Bir trilyon Amerikan dolarını aşan ithalat potansiyeline sahip olan ve ve iç tüketime dayalı büyüme sürecine geçmeye çalışan Çin'e yönelik Türkiye'nin ihracatının yeterli bir seviyeye ulaşamamasının temel nedenleri olarak, bu ülkedeki tüketim eğilimleri ile pazar farklılığı, Çin pazarının "kendine özgü" yapısı, bölge içi (Güneydoğu Asya ve Pasifik) ticaretin çok güçlü olması, Çin'in önemli küresel ticaret ülkeleri ve blokları tarafından çevrelenmesi, Türkiye ile Çin arasında özel ticaret anlaşmalarının bulunmaması ve karşılıklı yatırım ilişkilerinin yeterince gelişmemiş olması ve ihracatçılarımızın Çin ve Asya-Pasifik bölgesine yönelik sistematik çalışmalar yürütmemesi gösterilmektedir.

Türkiye'nin Çin'e ihracatının yapısı incelediğinde, Çin ekonomisinin ihtiyaç duyduğu hammaddeler ve kimyasallar ağırlıklı bir yapının olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, mermer ve doğal taş, krom cevherleri, bakır cevherleri, kurşun cevherleri, manganez ve kimyasallar Türkiye'nin Çin'e temel ihraç ürünlerini oluşturmaktadır. Bununla birlikte, oto yedek parçaları, çeşitli makineler (gaz türbini, dokuma makinesi vb.) deri, yün ve fındık gibi bazı ürün gruplarının ihracatında da gelişmeler gözlemlenmektedir.

Türkiye'nin Çin'e İhracatında Başlıca Ürünler

Türkiye'nin Çin'e ihracatı yıllar itibariyle artış göstermekle birlikte, gerek Çin'in ithalat potansiyeli gerek Türkiye'nin üretim ve ihracat kapasitesi dikkate alındığında yeterli görülmemektedir. 2002 yılında sadece 268 milyon Amerikan doları olan Türkiye'nin Çin'e ihracatı, 2007 yılında 1,04 milyar Amerikan dolarına, 2012 yılında ise 2,83 milyar Amerikan dolarına yükselmiştir.

Bir trilyon Amerikan dolarını aşan ithalat potansiyeline sahip olan ve ve iç tüketime dayalı büyüme sürecine geçmeye çalışan Çin'e yönelik Türkiye'nin ihracatının yeterli bir seviyeye ulaşmamasının temel nedenleri olarak, bu ülkedeki tüketim eğilimleri ile pazar farklılığı, Çin pazarının "kendine özgü" yapısı, bölge içi (Güneydoğu Asya ve Pasifik) ticaretin çok güçlü olması, Çin'in önemli küresel ticaret ülkeleri ve blokları tarafından çevrelenmesi, Türkiye ile Çin arasında özel ticaret anlaşmalarının bulunmaması ve karşılıklı yatırım ilişkilerinin yeterince gelişmemiş olması ve ihracatçılarımızın Çin ve Asya-Pasifik bölgesine yönelik sistematik çalışmalar yürütmemesi gösterilebilir.

Türkiye'nin Çin'e ihracatının yapısı incelediğinde, Çin ekonomisinin ihtiyaç duyduğu hammaddeler ve kimyasallar ağırlıklı bir yapının olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, mermer ve doğal taş, krom cevherleri, bakır cevherleri, kurşun cevherleri, çinko cevherleri, kimyasallar Türkiye'nin Çin'e temel ihraç ürünlerini oluşturmaktadır. Bununla birlikte, oto yedek parçaları, çeşitli makineler (gaz türbini, dokuma makinesi vb.) deri, yün, pamuk ve halı gibi bazı ürün gruplarının ihracatında da gelişmeler gözlemlenmektedir.

GTİP	ÜRÜNLER	2010	2011	2012
2515	Mermer Ve Traverten, Ekosin, Su Mermeri, Kireçli Taşlar	589,6	630,37	779,85
2610	Krom Cevherleri Ve Konsantreleri	424,94	385,53	360,39
2603	Bakır Cevherleri Ve Konsantreleri	272,22	193,02	267,62
2840	Boratlar; Peroksiboratlar (Perboratlar)	165,31	233,79	231,41
2607	Kurşun Cevherleri Ve Konsantreleri	56,47	80,04	102,63
2528	Tabii Boratlar Ve Bunların Konsantreleri	73,2	90,31	82,99
2616	Kıymetli Metal Cevherleri Ve Konsantreleri	0,59	0,52	63,82
2608	Çinko Cevherleri Ve Konsantreleri	54,74	43,18	62,85
2810	Bor Oksitleri, Borik Asitler	48,82	58,79	38,56
5501	Sentetik Filament Demetleri	32,66	36,86	37,96
2619	Cüruf, Moloz Ve Demir/Çeliğin İmalinden Elde Edilen Diğer Döküntüler	6,21	24,56	32,82
2902	Siklik Hidrokarbonlar	1,89	6,97	30,24
2710	Petrol Yağları Ve Bitümenli Minerallerden Elde Edilen Yağlar	7,77	9,77	29,33
8502	Elektrik Enerjisi Üretim (Elektrojen) Grupları Ve Rotatif Elektrik Konvertörleri	0,57	0,05	28,05
5702	Dokunmuş Halılar Ve Dokumaya Elverişli Maddelerden Diğer Yer Kaplamaları	6,79	18,11	27,63
2601	Demir Cevherleri Ve Konsantreleri	13,81	14,46	26,81
3202	Debagatte Kullanılan Sentetik Organik Ve Anorganik Maddeler Ve Müstahzarlar	23,7	27,05	20,53
4104	Siğir (Buffalo Dahil) Ve At Cinsi Hayvanların Dabaklanmış Veya Crust (Arakurutmalı) Post Ve Derileri	12,56	19,39	17,7
7209	Demir Veya Alaşimsız Çelikten Yassı Hadde Mamulleri (Genişliği > 600 Mm, Soğuk Haddelenmiş, Kaplanma	13,98	14,71	17,49

1404	Tarifenin Başka Yerinde Yer Almayan Bitkisel Ürünler	14,1	12,78	17,12
5209	Pamuklu Mensucat (Ağırlık İtibarıyla % 85 Veya Daha Fazla Pamuk İçeren Ve M2 Ağırlığı 200 Gr. I Geçe	7,46	10,79	16,6
5101	Yün Ve Yapağı (Kardesiz/Taranmamış)	9,01	15,39	16,08
7322	Demir Veya Çelikten Elektriksiz Merkezi Isıtmaya Mahsus Radyatör, Motorlu Hava Püskürtücüler, Bunlar	6,64	8,15	16,06
8403	Merkezi Isıtma Kazanları (84.02 Pozisyonundakiler Hariç)	8,68	11,91	15,99
5503	Sentetik Devamsız Lifler (İşlem Görmemiş)	13,29	13,45	14,86
4302	Dabaklanmış, Aprelenmiş Kürkler	1,3	6,79	14,55
7404	Bakır Döküntü Ve Hurdaları	20,85	9,88	14,45
8418	Buzdolapları, Dondurucular Ve Diğer Soğutucu Ve Dondurucu Cihazlar Ve Isı Pompaları	4,46	7,44	13,33
9018	Tıpta, Cerrahide, Dişçilikte Ve Veterinerlikte Kullanılan Alet Ve Cihazlar	1,82	7,45	13,02
2926	Nitril Gruplu Bileşikler	10,03	5,08	12,42
	<i>Diğer Ürünler</i>	365,71	469,73	410,28
	GENEL TOPLAM	2.269,18	2.466,32	2.833,44

Türkiye'den Çin'e yapılan ihracatın hacmi kadar yapısı da arzu edilen görüntüyü sergilemekten uzaktır. Dış ticaretteki dengesiz durum iki tarafın ekonomik yapılarındaki farklılığa ek olarak;

- Türk firmalarının Çin pazarı hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları,
- Türkiye ile benzer ihraç ürünlerine sahip ülkelerin Çin pazarında daha aktif ve sürekli bir varlık göstermeleri,
- Çin tarafından uygulanan tarife dışı ve teknik engeller, coğrafi uzaklık, lojistik ve taşımacılık sorunları, muhabir banka sıkıntıları, güvensizlik gibi çeşitli nedenlere dayanmaktadır.

Türkiye'nin Çin'den İthalatı

Çin ile ticari ilişkilerimiz ithalat ağırlıklı bir gelişim sergilemektedir. 2000 yılında 1,3 milyar Amerikan doları olan ithalatımız, 2005 yılında 6,8 milyar, 2012 yılında ise 19,542 milyar Amerikan doları olarak gerçekleşmiştir.

Çin'den gerçekleştirilen ithalatın yapısı incelendiğinde, geniş bir ürün çeşitliliği ile karşılaşılmaktadır. İthalatın önemli bir bölümünü yatırım ve ara malları (3/4'ünü), geri kalanını ise tüketim malları oluşturmaktadır.

Tablo : Türkiye'nin Çin'den İthalatındaki Başlıca Ürünler (Milyon Dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2010	2011	2012
8517	Telefon Cihazları, Ses, Görüntü Veya Diğer Bilgileri Almaya Veya Vermeye Mahsus Diğer Cihazlar	977,99	1.481,23	1.651,36
8471	Otomatik Bilgi İşlem Mak. Bunlara Ait Birimler; Manyetik Veya Optik Okuyucular, Verileri Koda Dönüşt.	1.433,73	1.492,78	1.612,85
8531	Elektrikli Ses Veya Görüntülü İşaret Cihazları (Ziller, Sirenler, Gösterge Tabloları, Hırsızlık Veya	583,92	602,08	495,7
8529	Sadece Veya Esas İtibarıyla 85.25 İla 85.28 Pozisyonlarında Yer Alan Cihazlara Mahsus Aksam Ve Parça	49,06	71,83	468,27
5402	Sentetik Filament İplikleri (Dış İpliği Hariç) (Perakende Olarak Satılacak Hale Getirilmemiş)	253,33	333,08	438,76

8502	Elektrik Enerjisi Üretim (Elektrojen) Grupları Ve Rotatif Elektrik Konvertörleri	395,16	116,86	354,24
9503	Üç Tekerlekli Bisikletler, Skuterler, Oyuncak Bebekler, Diğer Oyuncaklar, Küçültülmüş Modeller, Bilm	263,8	390,67	338,4
8414	Hava Veya Vakum Pompaları, Hava Veya Diğer Gaz Kompresörleri, Fanlar, Aspiratörü Olan Havalandırmaya	189,16	256,86	307,54
8504	Elektrik Transformatörleri, Statik Konvertörler (Örneğin; Redresörler) Ve Endüktörler	211,59	276,23	261,42
8443	Baskı Yapmaya Mahsus Makinalar; Kopyalama Ve Faks Makinaları; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarları	237,12	275,75	258,86
9405	Diğer Aydınlatma Cihazları, Işıklı Panolar, Işıklı Tabelaları Ve Benzer Eşya Ve Bu Eşyanın Aksam Ve	208,91	272,84	256,75
4202	Deri Ve Köseleden Sandık, Bavul, Valiz, Evrak Çantası, Seyahat Eşyası, Kılıf Vb.	193,88	257,79	234,79
8708	Karayolu Taşıtları İçin Aksam, Parça Ve Aksesuarlar	229,89	273,81	233,29
6402	Dış Tabanı Ve Yüzü Kauçuk Veya Plastik Maddeden Olan Diğer Ayakkabılar	174,42	238,71	230,76
5504	Suni Devamsız Lifler (İşlem Görmemiş)	112,24	221,4	228,84
8501	Elektrik Motorları Ve Jeneratörler [Elektrik Enerjisi Üretim (Elektrojen) Grupları Hariç]	164,03	202,88	222,75
8516	Elektrikli Su Isıtıcıları, Elektrotermik Cihazlar, Ortam Isıtıcıları, Saç Ve El Kurutucuları, Ütüler	187,97	217,81	212,16
8402	Buhar Kazanları, Kızgın Su Kazanları	3,59	13,16	195,38
8481	Borular, Kazanlar, Tanklar, Depolar Ve Benzeri Diğer Kaplar İçin Musluklar, Valfler (Vanalar) Ve Ben	154,06	193,93	190,9
8528	Monitörler Ve Projektörler, Televizyon Alıcı Cihazları	256,29	274,91	187,93
3926	Plastikten Diğer Eşya	150,21	197,27	174,63
8415	Klima Cihazları (Motorlu Bir Ventilator İle Nem Ve Isıyı Değiştirmeye Mahsus Tertibat Olanlar)	85,52	192,77	167,24
7318	Demir Veya Çelikten Vidalar, Civatalar, Somunlar, Tirfonlar, Perçin Çivileri, Pimler, Kamalar, Ronde	162,07	221,67	166,24
8536	Gerilimi 1000 Voltu Geçmeyen Elektrik Devresi Teçhizatı (Anahtarlar, Röleler, Sigortalar, Fişler, Ku	120,73	157,89	162,57
5208	Pamuklu Mensucat (Ağırlık İtibariyle % 85 Veya Daha Fazla Pamuk İçerenler)(M2. Ağırlığı 200 Gr. I Ge	268,07	312,82	161,89
7304	Demir (Dökme Demir Hariç) Ve Çelikten İnce Ve Kalın Borular Ve İçi Boş Profiller (Dikişsiz)	107,76	101,79	161,43
6210	Plastik, Kauçuk Sıvanmış, Emdirilmiş Elyaftan Hazır Giyim Eşyası	40,16	134,37	159,4
9401	Oturmaya Mahsus Mobilyalar Ve Bunların Aksam Ve Parçaları	160,32	189,1	158,31
8477	Kauçuk Veya Plastiğin İşlenmesine Veya Kauçuk Veya Plastikten Eşyanın İmaline Mahsus Diğer Makina Ve	86,96	129,69	148
8544	İzole Edilmiş Teller, Kablolar Ve Diğer Elektrik İletkenler; Tek Tek Kaplanmış Liflerden Oluşan Fibe	130,22	152,13	132,26
8539	Kızma-Deşarj Esaslı Elektrik Ampulleri (Monoblok Far Üniteleri Ve Mor-Kızıl Ötesi Işınlı Ampuller);	123,81	147,93	131,19
-	Diğer Ürünler	9.464,84	12.291,30	11.191,32
-	GENEL TOPLAM	17.180,81	21.693,34	21.295,43

Kaynak:TÜİK

Türkiye'nin İhraç Potansiyeli, Fırsatlar ve Türkiye'nin Rakipleri

Tarım ve Gıda Ürünleri İhraç Potansiyelimiz

Son dönemde Çin'in hem ihracat hem de ithalatında önemli artışlar oluşmuştur. Gelişen tüketici bilinci nedeniyle ithal gıdaların pazarda tercih edilmeye başlanması, Türk ihraç ürünlerinin de bu pazarda şansı olduğunu göstermektedir.

Artan gelir ve Batılı tarzı tüketim alışkanlıklarının yaygınlık kazanması nedeniyle, Çin'in tarım ve gıda ürünleri ithalatı yıllar itibariyle artış göstermiş ve 2012 yılında 92 milyar doları aşmıştır. Böylece ülkenin tarım ve gıda ürünleri ithalatı son 6 yılda 3 katına

çıkmiştir. Başlıca ithal edilen ürünler yağlar, şekerli ve çikolatalı mamuller, konserve meyve ve sebzeler ile unlu mamuller olup, söz konusu pazar ihraç ürünlerimiz için önem arz etmektedir.

Çin'e tarım ve gıda ürünleri ihracatımız yıllar itibariyle artış göstermiş ve 2012 yılında 64 milyon dolara ulaşmıştır. Ancak, toplam tarım ve gıda ürünleri ithalatına bakıldığında pazardaki potansiyelin çok daha büyük olduğu düşünülmektedir. Akdeniz tipi beslenmenin popüler hale gelmeye başladığı Çin'in ürünlerimiz için önemli bir pazar olduğu düşünülmektedir.

Üretim ağırlıklı olarak büyük şehirlerde gerçekleştirildiğinden, kırsal kesimlerden kentlere yönelik göç devam etmekte olup, bu durum karşısında büyük şehirler konut sorunları ile karşı karşıya kalmışlardır. Çin'in doğu kıyısında Guangzhou ve Şanghay önemli birer ekonomik güç olarak ortaya çıkarken, Qingdao, Dailan ve Xiamen'de önemli gelişmeler göstermişlerdir. Yine bu büyük şehirlerin yanbaşıında bulunan kentler de geçtiğimiz dönemde gelişmiş olup bunlar arasında Shenzen, Jiaxing, Suzhou ve Hangzhou ön plana çıkmışlardır. Ülkenin iç bölgelerinde ise Chengdu, Wuhan ve Nanchang son iki-üç yılda büyüme kaydetmişlerdir. Çin Halk Cumhuriyeti'ne ihracat yapmak isteyen ihracatçılarımızın önümüzdeki dönemde daha fazla büyüme kaydetmesi beklenen bu kentlerdeki tüketim eğilimlerini dikkate almalarının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Çin'de tüketim harcamaları sanılanın aksine artmaktadır ve son on yılda yıllık ortalama % 9 gibi bir artış oranı tutturulmuş durumdadır. 2013'de bu rakamın yine aynı oranlarda artması beklenmektedir. Çinli tüketiciler harcama konusunda dikkatli olup, özellikle çocuklara yönelik harcamalar ile hediye alımlarında lüks tüketime yönelik ürünler tüketici tercihlerine daha fazla dahil olmaktadır. Çin'de belirli günlerde, örneğin Yeni Yıl kutlamalarında, hediye olarak yiyecek ürünleri de verilmekte, bu bağlamda göz alıcı ambalajlar içinde şekerleme ürünleri, şarap, meyve gibi ürünler de tercih edilmektedir. İthal ürünler Çinli tüketicilerin gözünde lüks olarak algılandığından, özellikle bu dönemlerde ithal ürünler daha fazla tercih edilmektedir.

Ülkede uzun yıllardır izlenen tek çocuk politikası nedeniyle nüfus artış hızının azalması ve sağlık koşullarında yaşanan iyileşme nedeniyle, önümüzdeki dönemde nüfusun ortalama yaşının yükselmesi beklenmekte olup, orta yaşlı ve yaşlı nüfusun önemli bir alım kitlesi olarak ortaya çıkacağı tahmin edilmektedir. Bu bağlamda bu ülkeye yönelik pazarlama stratejilerinde bu unsurun dikkate alınmasında fayda görülmektedir.

Batılı tüketim tarzı özellikle genç nüfus tarafından benimsenmiş olup, birçok batılı tarzı Fast Food zinciri bu kesime hizmet vermektedir.

Ülkede organik ürün üretimi de başlamış olup, tüketiciler de organik ürünler ve konvansiyonel ürünler arasındaki farklılıklar konusunda bilinçlenmeye başlamışlardır. Gelir seviyesinin artması ve daha fazla tüketicinin bilinçlenmesiyle, önümüzdeki dönemde bu ürünlere yönelik talebin daha önemli boyutlara ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Sağlıklı tüketimin yanı sıra ülkede gözlenen bir başka eğilim de kolay hazırlanabilir/ tüketilmeye hazır ürünler olup, söz konusu eğilim özellikle Çin'li ailelerde her iki ebeveynin iş sahibi olması nedeniyle ağırlık kazanmıştır. Yine evlerin küçük olması ve depolama zorluğu nedeniyle, küçük ambalajlar tercih edilmektedir.

Gıda alışverişi haftalık veya aylık yerine genellikle günlük olarak gerçekleştirilmekte olup, yemek için kullanılacak malzemeler tazelik amaçlanarak kullanımdan hemen önce satın alınmaktadır.

Ülkede mevcut durumda gıda ve içecek satışların 150 milyar \$ civarında olup, önümüzdeki dönemde bu rakamların daha da artacağı, gelişen tüketici tercihleri nedeniyle, modern süpermarket ve restoranlara daha fazla talep olacağı öngörülmektedir.

Geçtiğimiz dönemde gerçekleştirilen yatırımlar sonucu, Çin'de süpermarket ve hipermarketlerin sayısında önemli artışlar yaşanmış olup, yerel zincirlerin yanı sıra raflarında ithal ürünlere de önemli ölçüde yer veren uluslararası zincirler Çin'in çeşitli büyük şehirlerine yayılmış bulunmaktadır. Özellikle Çin'in doğu bölgesi perakende zincirlerinin yoğun olarak bulunduğu bölge olarak ortaya çıkmaktadır.

Endüstriyel Bitkiler

Tütün (Şark Tipi Tütünler):

Çin Halk Cumhuriyeti dünyanın en büyük tütün ve sigara üreticisi olup, aynı zamanda dünyanın en büyük tütün ve sigara tüketicisidir. Çin Halk Cumhuriyetinde yetişen tütünler şark tipi dışında kalan diğer tütünler olup, sigara sanayinde kullanılan tütünlerin de hemen hemen tamamını diğer tütünler oluşturmaktadır. Çin, ülkemizden ve diğer şark tipi tütün üreticisi ülke olan Yunanistan'dan geçmiş yıllarda sınırlı miktarlarda da olsa şark tipi tütün ithal etmiş olmakla beraber, Çin'in 2011 yılındaki 1 milyar doların üzerinde gerçekleşen tütün ithalatında şark tipi tütünler bulunmamakta, ithalatın tamamını şark tipi dışında kalan tütünler oluşturmaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti girişimlerde bulunulduğu takdirde ülkemiz tütünleri için büyük bir potansiyel ülke olabilecek konumdadır. Çin Halk Cumhuriyetinde Tütün Monopolü İdaresiyle yapılabilecek görüşmelerden çok olumlu sonuçların elde edilebileceği düşünülmektedir. Çin'de şark tipi tütünler yeterince tanınmamakta, tütünlerimizin özellikleri de yeterince bilinmemektedir. Ülkemiz dışında diğer önemli şark tipi tütün üreticisi olan Yunanistan'ın da Çin pazarına henüz girmemiş olması ülkemiz için avantaj olarak görülmekte ve bu durum Çin'de girişilecek faaliyetlerin önemini daha da artırmaktadır.

Kuru Meyveler

Kuru Üzüm:

2012 yılı itibarı ile Çin'in 41,5 milyon dolarlık kuru üzüm ithalatı bulunmaktadır ve bu ithalatı yıllar geçtikçe artış göstermektedir. Çin kuru üzüm ithalatının %70'ini ABD'den karşılamış olup, ülkemiz yaklaşık %4,5'lük payı ile ABD ve Özbekistan'dan sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Ülkemiz Çin kuru üzüm pazarında en iyi gelişme gösteren ülkedir ve pazar payını yıllar geçtikçe artırmaktadır. Ülkemizin Çin pazarında ABD'nin gerisinde kalmasının en önemli nedenlerinden birisi pazarın ihracatçılarımızca yeterince önemsenmemiş olması ve bazı yıllarda da ABD menşeli üzümlerin fiyatlarının ülkemiz üzümlerine göre daha düşük olmasıdır.

Son yıllarda kuru üzüm içeren unlu mamul üretimindeki artışlar da Çin'in gelecekte kuru üzüm ithalatının artacağı sinyallerini vermektedir. Bu yüzden kuru üzüm Çin'e

ihracat artışı sağlayabileceğimiz önemli bir ürün olarak dikkate alınmalıdır.

Makarna:

Çin 2012 yılında yaklaşık 57 milyon dolar makarna ithalatı gerçekleştirmiştir. Bu talebin büyük bir kısmı İtalya, Güney Kore, Tayvan, Hong Kong ve ABD'den karşılanmaktadır. Ülkemiz ihracatı da bu kalemde düzenli olarak artmaya devam ederek 2012 yılında 2,3 milyon dolara ulaşmıştır. Önceleri daha çok noodle tüketimi olan Çinli tüketiciler küreselleşen dünya ve batı tarzı restoranların açılmasıyla diğer makarna çeşitlerine de alışmışlardır.

Son zamanlarda İtalyan mutfağının da popülerlik kazanmasıyla makarna perakende sektöründe yerini sağlamlaştırmıştır. Kepekli makarna da giderek yaygın hale gelmektedir. Organik makarnalar seçkin süpermarketlerde yerini almaya başlamıştır. Ancak birim fiyatı diğer makarna çeşitlerine göre daha pahalı olduğundan satışlar çok fazla değildir. Ayrıca sağlıklı beslenme eğilimiyle birlikte makarna tüketiminin de artması beklenmektedir. Kaliteli olan ürünlerimizin sürekli büyüyen bu pazardan pay alabilmesi için etkili tanıtım faaliyetlerine ağırlık verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Büyük boyutlu promosyon kampanyaları nadiren görülmektedir. Makarnanın gelişimi restoranlardaki yeme eğilimiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Promosyonlar genellikle alışveriş merkezlerinde makarna sosuyla birlikte ücretsiz makarna verilmesi şeklindedir.

Domates Salçası:

Çin Halk Cumhuriyeti dünyanın en önde gelen domates salçası üreticilerinden birisi olup, önemli miktarda (800 milyon dolar civarında) domates salçası ihracatı gerçekleştirmektedir. Buna karşın Çin Halk Cumhuriyeti'nin de az da olsa (1,7 milyon dolar) salça ithalatı olup, ithalatını ABD başta olmak üzere diğer önde gelen ihracatçı ülkelerden gerçekleştirmektedir. Türkiye'den de yüksek kalitede salça alması söz konusu olabilir.

Sert Kabuklu Meyveler

Fındık (İşlenmiş):

Çin tarımsal ürünler ve gıda sektörü açısından değerlendirildiğinde, sert kabuklu meyveler potansiyel arz etmekte olup, özellikle fındık ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda tüketiciler tarafından çok bilinmeyen Türk fındığının tüketim alışkanlıkları incelenerek bu ürünleri tüketicilere sunan firmalara fındığın kullanımı ile ilgili Çince materyal temin edilmesi önem arz etmektedir.

Çin'de hızlı gelişen gıda sanayine önemli bir girdi olabilecek olan alt sektör bazında (şekerli mamuller, çikolata, bisküvi, fırıncılık mamulleri vb.) fındık mamullerinin kullanımı ile ilgili ayrıntılı bilgilerin verilmesi ve çeşitli fındık mamulleri ile ilgili olarak deneme üretimlerinin gerçekleştirilip, pazar araştırma çalışmalarının gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir. Ülkede fındık işleme tesislerinin göreceli olarak daha kısıtlı olabileceği ve işlenmiş fındık ürünlerinin daha fazla katma değere sahip olduğu görüşünden hareketle, özellikle işlenmiş fındık ürünlerinin bu pazar için uygun olacağı düşünülmektedir.

Şekerli ve Çikolatalı Mamuller:

Türkiye'den Çin'e yapılan toplam tarım ve gıda ürünleri ihracatının büyük kısmını çikolatalı mamuller oluşturmaktadır. Şekerli ve çikolatalı mamuller Çin'de önemli miktarda üretilmektedir. Sektörde rekabetin yüksek olmasına karşın yine ülkemiz kökenli ürünlerin özellikle paketleme ve sunuma önem verilmesiyle diğer ithal ürünlere tercih edilebileceği düşünülmektedir.

Çin takvimine göre kutlanan yeni yılda bir ay boyunca insanlar birbirini ziyaret etmekte ve bu ziyaretler esnasında değişik şekerlemeler ve tatlı ürünler hediye olarak götürülmektedir. Özellikle ithal edilmiş ve metal kutu içinde sunulan bisküviler/kurabiyeler/şekerlemeler büyük ilgi görmektedir. Ülkemizin bu ürün grubunda en fazla ihracatını yaptığı kokolinlerde, hediye ambalajda olanların ihracat potansiyelinin yüksek olduğu düşünülmektedir.

Yazın iklimin çok sıcak olması nedeniyle depolamanın önemli olduğu ve buna yönelik önlem alınması gerektiği de Çinli ithalatçı firmalar tarafından belirtilmektedir. İhraç edilecek ürünlerde Çin damak tadının da göz önüne alınması ve düşük şeker içeren ürünlerin ihracatına ağırlık verilmesi, ürünlerin pazarda daha fazla beğenilmesine katkıda bulunacaktır.

Yaş Meyve Sebze

Narenciye (limon):

Çin'de turunçgil üretiminin az olması nedeniyle Çin'e turunçgil ihracatımız konusunda da potansiyel bulunmaktadır. Çin'in 2011 yılında toplam narenciye ithalatı toplam 149 milyon \$ olarak gerçekleşmiş, başlıca tedarikçi ülkeleri ise ABD, Güney Afrika, Tayland ve Tayvan olmuştur.

Ülkede sağlıklı ürünlere yönelik eğilim narenciye tüketimini olumlu yönde etkilemiş, son yıllarda tüketiciler sağlıklı olarak algıladıkları narenciyeye önemli bir talep göstermişlerdir. Bu çerçevede ülkemizin önemli bir ihracatçı konumunda bulunduğu limonun bu pazar için önemli bir potansiyel bulunduğu düşünülmekte olup, konuyla ilgili tanıtım çalışmalarına ağırlık verilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Zeytinyağı:

Uluslararası Zeytin Konseyinin tanıtım programları için hedef ülkeler arasında yer alan Çin, Türk zeytinyağının da hedef pazarları arasında yer almaktadır. Çin'in toplam zeytinyağı ithalatının son sekiz yılda değer itibariyle ise 21 kat artarak 158milyon dolara yükselmesi, söz konusu ürünlerdeki potansiyeli önemli ölçüde ortaya koymaktadır. Türkiye'nin Çin'e olan zeytinyağı ihracatı da son yıllarda artış göstermiştir. 2004 yılında 163 bin dolar olan Türkiye'nin Çin'e zeytinyağı ihracatı, 2012 yılında 3,4 milyon dolara yükselmiştir.

Zeytinyağı, Çin'de en fazla on yıllık geçmişe sahip bir ürün olmakla birlikte, artan gelir düzeyi ve insanların sağlıklı ürün tüketimine merakı sonucu bu ürünün talebi son zamanlarda artmaya başlamıştır. Öncelikle uluslararası otel zincirleri ve hipermarketler tarafından tercih edilen zeytinyağı yavaş yavaş Çinli tüketiciler tarafından da kullanılmaya başlanmıştır. Bu ürün kullanımının yaygınlaşması için tüketicilerin daha fazla eğitilmesine ihtiyaç duyulmakta ve özellikle zeytinyağının kullanılabilirdiği yemekler konusunda bilgilendirmeye gereksinim duyulmaktadır. Kutulu ve markalı zeytinyağı ihracatı ile tüketiciler üzerinde olumlu bir imaj yaratılması önem arz etmekte olup, bu

pazara girmek isteyen firmalarımızın ürünlerinin sağlığa olan faydalarını anlatan Çince broşür basmaları ve pazara giriş için ithalatçı firma ile yakından çalışması hususu firmaların bu pazardaki kalıcılığı açısından önemlidir.

Tablo: Tarım ve Gıda Ürünleri İhraç Potansiyelimiz

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2012 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2012 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2012 (milyon dolar)	Dünya İthalatında Ülkenin Payı 2012	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2012 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2013 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ülkelere Uyguladığı Gümrük Oranları
Endüstriyel Bitkiler	2401	Tütün	1.196,88	1,83	427,09	9,2	0	0	Brezilya(%41) Zimbabve(%31) ABD(%10) Arjantin(%9) Zambiya(%5)	Ülkemizin de üyesi bulunduğu DTÖ üyesi ülkeler MFN oranı: %10, diğer ülkeler %70
Şekerli ve Çikolatalı Mamuller	1704	Kakao İçermeyen Şeker Mamulleri	98,78	1,91	403,02	1,1	1,34	2,77	Malezya(%13) Tayland(%8) Tayvan(%10) ABD(%10) Hong Kong(%8) Türkiye (%1)	Ülkemizin de üyesi bulunduğu DTÖ üyesi ülkeler MFN oranı: %10-12, diğer ülkeler %50
Şekerli ve Çikolatalı Mamuller	1806	Çikolata ve Kakao İçeren Diğer Gıda Müstahzarları	275,77	6,59	478,92	1,2	4,74	5,94	İtalya(%44) Belçika(%9) İsviçre(%8) Almanya(%7,5) Fransa(%6) Türkiye(%2)	Ülkemizin de üyesi bulunduğu DTÖ üyesi ülkeler MFN oranı: %8-10, diğer ülkeler %50
Zeytinyağı	1509	Zeytinyağı	158,4	3,86	76,76	2,8	2,45	3	İspanya(%60) İtalya(%20) Yunanistan(%8) Avustralya(%4) Tunus(%3) Türkiye(%2)	Ülkemizin de üyesi bulunduğu DTÖ üyesi ülkeler MFN oranı: %10, diğer ülkeler %30
Makarna	1902	Makarna	56,44	2,43	358,31	0,7	2,13	1,72	Tayvan(%21) İtalya (19) G. Kore(%14) Hong Kong(%14) ABD(%6) Türkiye(%4)	Ülkemizin de üyesi bulunduğu DTÖ üyesi ülkeler MFN oranı: %15-25, diğer ülkeler %80
Kuru Meyveler	80620	Kuru Üzüm	41,51	1,61	520,38	2,3	1,61	0,95	ABD(%70) Özbekistan(%17) Türkiye(%5) İran(%3) Tayvan(%2)	Ülkemizin de üyesi bulunduğu DTÖ üyesi ülkeler MFN oranı: %10-13, diğer ülkeler %80
Sert Kabuklu Meyveler	200819	Fındık (işlenmiş)	28,1	10,66	661,06	1	10,66	8,37	Türkiye(%34) ABD(%20) Hong Kong (%9) Tayland(%7) Vietnam(%7)	Ülkemizin de üyesi bulunduğu DTÖ üyesi ülkeler MFN oranı: %5-30, diğer ülkeler %80-90
Yaş Meyve Sebze	805	Narenciye (limon)	150,62	0	898,96	1,2	0	0	ABD(%61) G.Afrika(%18) Avustralya(%11) Tayland(%4)	Ülkemizin de üyesi bulunduğu DTÖ üyesi

Çin, Türkiye'den gerçekleştirdiği kablo ve tel ithalatında %0 ile %21 arasında gümrük vergisi uygulamaktadır.

Elektrik Devreleri, Anahtarlama Ekipmanı Aksam ve Parçaları (gtip: 8538)

Dünyanın en büyük sanayi üreticileri ve ekonomileri içerisinde yer alan Çin, toplam enerji tüketimi bakımından dünya ikincisidir. Ülkenin artan enerji talebi bu zorlu sektörü aşamalı olarak uluslararası rekabete açılmaya zorlamıştır. Sektörün kimi kademelerinde reformlara direnç gösterilse de yabancı sermayenin faaliyeti hükümet tarafından desteklenmektedir.

Sürekli artan bir enerji talebine sahip olan Çin ekonomisi, elektrik üretim-dağıtım sistemleri içerisinde yer alan elektrik devresi teçhizatı ve aksam-parçalarına sürekli bir talep oluşturmaktadır. Pazardaki toplam ithal talebi düşünüldüğünde, Çin'e 8538 GTİP'li elektrik devresi-teçhizatı ihracatında yeterli bir potansiyel olduğu düşünülmektedir.

Çin'in elektrik devresi teçhizatı aksam ve parçaları (GTİP: 8538) ithalatında "en çok kayırılan ülke rejimi" kapsamında uyguladığı gümrük oranları %7 ile %8,4 arasında değişmektedir.

Gıda İşleme Makineleri (gtip: 8434, 8435, 8437, 8438, 8417.20, 8419.31, 8421.11, 8479.20)

Son 10 yıldır Çin, gelişen ekonomisi sonucu kişi başına düşen gelirin artmasıyla gıda ürünlerine yönelik talebini her yıl hızlı bir şekilde artırmaktadır. Bu durumun bir sonucu olarak Çin sürekli gelişen bir gıda işleme sektörüne ve gıda işleme makineleri sanayisine sahiptir. 2001-2012 yılları arasında yıllık ortalama %20 oranında büyümüştür. Batılı ülkelerde tüketilen gıdaların %60 ila 80'i işlenmiş gıdalar iken Çin'de bu oranın %30'lar düzeyinde bulunması sektörün büyümeye devam edeceğinin bir göstergesi olarak görülmektedir. 2012 yılında Çin, 554 milyon dolarlık gıda işleme makineleri ithalatı gerçekleştirmiştir.

Çin'de üretilen gıda işleme makineleri sektördeki küçük ölçekli işletmelere hitap etmektedir. Makine üreticilerinin büyük kısmı bir veya iki tip makine üretiminde uzmanlaşmış olup, çok az sayıda üretici gıda işleme hattı üretebilmektedir.

Çin, gelişmekte olan bir gıda işleme sektörüne sahip olmanın yanı sıra önemli ticaret merkezlerini de içermesi sonucu gelişmiş ülkelere yüksek teknolojiye sahip makineler de ithal etmektedir. Bunların bir kısmını eskimiş olan yerli üretim makineleri yenilemek amacıyla iç piyasada kullanmakta, bir kısmını ise diğer ülkelere ihraç etmektedir. Kendi üretimi olan nispeten düşük teknolojiye sahip makineleri ise gelişmekte olan ülkelere ihraç etmektedir.

Sektöre daha detaylı bakıldığında ülkemiz üreticileri için potansiyel arz eden alt sektörlerin sütçülükte kullanılan makineler (gtip: 8434.10) ile şarap ve meyve suyu üretiminde kullanılan makineler (gtip: 8435.10) olduğu görülmektedir.

İnşaat Malzemeleri

Plastik ve Metal Borular (gtip: 3917, 7303, 7304, 7305, 7306)

Çin, 2012 yılında toplam 2,4 milyar doların üzerinde plastik ve metal boru ithalatı gerçekleştirmiştir. Çin'in toplam ithalatı bir önceki yıla göre % 4 azalırken; Türkiye'nin Çin'e plastik ve metal boru ihracatı 2012 yılında 6 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin dikişsiz demir çelik boru üretimi kendi iç talebini karşılayamadığından ihraç potansiyeli bulunmamaktadır. Ancak kaynaklı demir çelik borular ve plastik borularda Türkiye yüksek ihraç potansiyeline sahiptir.

Türkiye'nin Çin'e özellikle kaynaklı demir çelik borular ve plastik borular ihraç etme veya ihracatı artırma imkanı bulunmaktadır.

İş ve Maden Makineleri

İnşaat ve Maden Makineleri (gtip: 8425, 8426, 8427, 8428, 8429, 8430, 8431, 8705, 8709)

Çin'de inşaat sektöründe yaşanan hızlı büyümeye paralel olarak iş makineleri üretimi de artmaktadır. Ancak artan üretim iç talebi tamamen karşılayamadığından ithalat da yapılmaktadır. Çin'in iş makineleri ithalatı 2005 yılında 4,9 milyar dolar iken 2009 yılında 7,5 milyar dolar ve 2010 yılında 9,2 milyar dolar seviyesine çıkmıştır. 2011 yılında 9,5 milyar dolar olmuştur. 2012 yılında % 4 'lük bir gerilemeyle 9,15 milyar dolar olmuştur. Çin'in ithal ettiği başlıca ürün grupları; Ağır iş makine ve cihazlarının aksam ve parçaları; Dozer, greyder, ekskavatör vb. iş makineler ve kaldırma, istifleme, yükleme, boşaltma makine-cihazlarıdır. Çin inşaat ve maden makineleri ithalatının %45'sini Japonya'dan gerçekleştirmektedir. Japonya'dan sonra sırasıyla Almanya, Güney Kore ve ABD gelmektedir. Çin Türkiye ve rakip ülkelere GTİP no: 8425 için %3–10, 8426 için % 4–10, 8427 için %9, 8429 için %3–8, 8430 %5–10, 8431 için %1–5, 8705 için %3–15, 8709 için %8,4–10,5 gümrük tarifesi uygulamaktadır.

Türkiye'nin Çin'e inşaat ve maden makineleri ihracatı artış eğilimi içindedir. Çin'e ihracatımız 2012 yılında 13 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Kimya Sanayi

Tekstil Kimyasalları (gtip:3202)

Tekstil ve hazır giyim sanayi Çin'deki başlıca sanayilerden biri olup, üretim, istihdam, ihracat ve sermaye birikimi açısından ülke ekonomisi için büyük önem arz etmektedir.

Çin, tekstil kimyasalları sektörü, ülkenin tekstil ve hazır giyim sektöründeki gelişmelere paralellik göstermektedir. Çin'in yıllık tekstil kimyasalları üretimi 6000 ton civarındadır. Ancak bu üretim iç talebi karşılamamaktadır. Pazarda 15 000 çeşit tekstil kimyasalı kullanılmaktadır. Bunların 1200 çeşidi Çin menşelidir. Özellikle yüksek kaliteli kimyasallar ithal edilmektedir.

Pazarda 1000'in üzerinde tekstil kimyasalları üreticisi faaliyet göstermektedir. Bunları üç kategoride sınıflandırabiliriz: Amerikalı Hunstman, Alman BASF, İsviçreli Clariant ve Dymatic ve Transfar gibi uluslararası firmalardır ve bu uluslararası firmalar pazara hem en kaliteli hem de en pahalı ürünleri tedarik etmektedirler. Toplam pazarın %10'unu sahiptirler.

Pazara orta kalitedeki ürünlerin tedarikini yapan firmaların çoğu yerli üreticilerdir. Bunlar pazardaki en eski üreticilerdir ve çok iyi üne sahiptirler. Bu firmalar Shanghai Tiantan ve Beijing CTA-TEX gibi firmalardır. Bu firmaların yanı sıra pazara daha düşük kalitedeki ürünleri sunan birçok küçük yerli üretici de bulunmaktadır. Söz konusu firmalar toplam pazarın % 50'sini oluşturmaktadır.

Pazarda tekstil kimyasallarının %60'ı Jihangsu, Zhejiang ve Guandong şehirlerinde ve %13'ü Shanghai, %10 Shandong ve %7'si Fujian'da üretilmektedir.

Çin dünya tekstil kimyasalları ithalatında 1. sıradadır. 2011 yılında 176 milyon dolarlık tekstil kimyasalları ithalatı gerçekleştirmiştir. Aynı yıl Türkiye'nin Çin'e yapmış olduğu tekstil kimyasalları ihracatı %23 azalışla 22,6 milyon dolar olmuştur. Pazarın başlıca tedarikçileri Almanya (%18), İtalya(%15), Türkiye(%13), Hindistan (%10), Tayvan (%9)'dır.

Uzmanlara göre önümüzdeki süreçte en büyük talebin finisaj ürünlerinde olacağı tahmin edilmektedir. Özellikle çevreyle dost ürünlerin talebinin daha yüksek olması beklentisi bulunmaktadır. Ayrıca ülkenin boyama ve baskı teknolojilerinde çeşitli sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların çözümüne katkı sağlayacak ürünler için de pazarda önemli şansın bulunduğu düşünülmektedir.

Medikal Ürünler ve Cihazlar

Medikal (Tıbbi Malzeme ve Cihazlar) Ürünler (gtip: 3005, 3006, 3407, 7017, 8713, 9012, 9018, 9019, 9020, 9021, 9022, 9402, 370210, 401410, 401511, 841920)

Çin, 2011 yılında yaklaşık 5,7 milyar dolarlık tıbbi malzeme ve cihazlar ithalatı gerçekleştirmiştir. İthalatının büyük bir kısmını ABD, Almanya, Japonya gibi ülkelerden yapmaktadır.

Çin, tıbbi alet ve cihazlar sektörü ithalatı ürün bazında incelendiğinde; kan basıncını ölçmeye mahsus alet ve cihazlar, endoskoplar, böbrek diyaliz cihazları, ultrasonik tetkik cihazları, kanüller, idrar sondası, kateterler, manyetik rezonansla görüntüleme cihazları, X ışınli cihazlar, alfa, beta, gama ışınli cihazlar, bunların aksam ve parçaları, sağırılar ve körler için alet cihazlar, ortopedik cihazlar, steril dikiş malzemelerinin ön planda olduğu görülmektedir.

Çin'e olan tıbbi alet ve cihazlar ihracatımız çok düşük olmasına rağmen son yıllarda artış eğiliminde olduğu görülmektedir. 2011 yılında ihracatımız yaklaşık 1,2 milyon dolar olmuştur.

İhraç ürünlerimiz, serum ve kan verme setleri, hemodiyaliz seti, idrar sondası, kateterler, ultrasonik tetkik cihazları, kan basıncını ölçmeye mahsus alet ve cihazlar, cerrahi dikişler için iplikler ve protezlerdir.

Küresel krizin etkisinin olmadığı veya en az olduğu sektör medikal sektörü olarak kabul edilmektedir. Genel ihracatımız içerisinde bu yıl düşüş yaşamayan aksine artış gösteren ender sektörlerden birisidir. Sektörde çok önemli ve kendilerini marka, kalite ve teknolojileriyle kanıtlamış ABD, Almanya, Japonya gibi rakipler bulunmaktadır.

Sektörle ilgili yapılacak işlerin başında Çin'in sektörde alıcılarının belirlenmesi ki bunlar genellikle hastaneler, klinikler, özel sağlık kurumları gibi kamu ve/veya özel sektör kuruluşları olup bunların alım sürecinin incelenmesi, dağıtım kanallarının oluşturulması, tanıtım pazarlama faaliyetleri çerçevesinde fuar, ticaret organizasyonları gibi faaliyetlerde bulunulması önem arz etmektedir. Çin'e bazı firmalarımızın önceden

yalnızca ithalat amacıyla girdikleri ancak sonradan bazı ürünleri ihraç etmeye başladıkları bilinmektedir. Buradan hareketle bu pazara ihracat yapabileceğimiz aşikardır ve bu durum da rakamlara yansımaya başlamış bulunmaktadır.

Pazarda başarılı olabilmek için doğru pazarlama stratejisinin belirlenmesi ve bir yol haritası çerçevesinde çalışmalara başlanması ve Çin pazarına giriş noktasının tespiti yararlı olacaktır. Sektörde Çin'in uyguladığı gümrük vergisi oranları %0 ila %15 arasında değişmektedir.

Otomotiv Ana ve Yan Sanayi

Otomotiv Yan Sanayi (gtip: 4011, 4012, 4013, 40169930, 40169952, 681310, 7007, 700910, 8407, 8408, 8409, 841330, 841581, 841582, 841583, 842123, 842131, 8482, 8483, 8484, 8507, 8511, 8512, 8706, 8707, 8708, 940120)

Otomotiv ve otomotiv yan sanayi sektörü Çin'de hızla büyüyen bir sektör olarak dikkat çekmektedir. Bu sektörlerde, Çin'de lisanslı üretim ve yerli üretim olmakla birlikte, otomotiv yan sanayi sektörü, hızla büyüyen otomotiv sektörünün talebini karşılamakta yetersiz kalmakta ve bu ürünlerde ithalat da gerçekleştirilmektedir. Çin hükümeti 2011 Aralık ayında yabancı otomobil üreticilerine verdiği desteklemelere son vermiştir. Çin hükümetinin lüks ithal araçlara uyguladığı vergileri artırması sonucu bazı markalar üretim tesislerini Çin'e kaydırmaya karar vermişlerdir. Bunun dışında bir çok otomotiv parçası üreticisi de Çin'de yatırımlarını artırma stratejisine gitmişlerdir. Geçen yıl, yerel üreticiler pazardan yüzde 30'dan daha az pay alırken en çok satan markaların ilk 10'unda(9. ve 10. sıralar) sadece iki Çinli marka yer almıştır. Çin'de önümüzdeki 7 yıl içinde araç üretiminin 2 katına çıkması beklenmektedir. Çin'de zengin kesimin gelirlerinin ortalama yıllık büyüme oranının bu süreçte % 20 olacağı düşünüldüğünde bu piyasada oluşacak arzın karşılığı talebin de kolaylıkla yaratılabileceği aşikardır.

Çin dünyanın en büyük otomotiv üreticisi ve otomotiv pazarı konumundadır. 2011 yılında Çin'in bu sektördeki ihracat artışı % 50 olmuştur. Geçen sene ABD'den 2 milyon fazla adet otomobil yani 14,47 milyon otomobil satılmıştır. ABD'de her 1000 kişiye 600 civarında ve Japonya'da 319 araç düşerken bu rakam Çin'de sadece 44'tür. Dünya ortalamasının da 137 araç olduğunu düşünürsek Çin'deki otomotiv pazarının daha çok gelişeceğini tahmin etmek zor olmayacaktır. Çin 2010 yılında ise, % 32,4'lük artışla yaklaşık 4,5 milyon adet fazla araç üreterek 13 milyon 897 bin adedi otomobil, 4 milyon 367 bin adedi ticari araç olmak üzere toplam 18 milyon 264 bin 667 adet taşıt üretmiştir. Çin Otomobil Üreticileri Birliği(CAAM)'den alınan son bilgilere göre Çin'deki otomobil satışları 2011 yılında geçen yıla göre % 2,45 artarak 18,5 milyon adete ulaşmıştır. Satılan araçların 14,47 milyonu otomobil, 4,03 milyonu da ticari araçlardan oluşmaktadır. CAAM, bu yılki artışın son 13 yılın en düşük artışı olduğunu belirtmiştir. Çin Binek Araç Derneği(CPVA) tarafından 2011 yılında kayıt dışı 500 bin aracın olduğu belirlenmiştir. 2012 yılının ilk yarısında otomobil satışları % 7,1 artış göstermiştir. 2013 yılında % 8,7 satış büyümesi olacağı tahmin edilmektedir.

Montaj karoseri aksamı, dizel motorlar için aksam ve parçalar, servo frenler, debriyajlar, eksoz sistemleri, susturucular ve direksiyon sistem ve parçaları konusunda hali hazırda Çin'e yapılan ihracatımızın artırılacağı, diğer ürünlerde de ihracat imkanımızın olabileceği düşünülmektedir. Çinli firmaların öncelikle Avrupa ülkelerinden ithal ettikleri otomotiv yan sanayi ürünlerini Türkiye'den temin etmeyi de tercih edebilecekleri düşünülmektedir.

Çin'in "en çok kayırılan ülke" uygulaması kapsamında (ülkemiz ve pazardaki başlıca rakipler de bu rejimden yararlanmaktadır) oto yan sanayi ürünleri ithalatında %1 ila %25 arasında değişen oranlarda gümrük vergisi uygulamaktadır.

Montaj karoseri aksamı, dizel motorlar için aksam ve parçalar, servo frenler, debriyajlar, eksoz sistemleri, susturucular ve direksiyon sistem ve parçaları konusunda hali hazırda Çin'e yapılan ihracatımızın artırılacağı, diğer ürünlerde de ihracat imkanımızın olabileceği düşünülmektedir. Çinli firmaların öncelikle Avrupa ülkelerinden ithal ettikleri otomotiv yan sanayi ürünlerini Türkiye'den temin etmeyi de tercih edebilecekleri düşünülmektedir.

Güç Aktarımı Ekipmanı ve Aksamı (Transmisyon Milleri, Yatakları, Kovanları vb.) (gtip: 8483)

8483 GTİP'li güç aktarım ekipmanı ağırlıklı olarak otomotiv, diğer taşıt araçları ve makine sanayinde kullanılan ve motor/drive tarafından üretilen hareketin "İş"e çevrilmesi için gereken düzenekte yer alan aktarım bileşenleridir (Transmisyon milleri - kam milleri ve krank milleri dahil- ve kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve dişli sistemleri; bilyeli ve makaralı vidalar; dişli kutuları ve diğer hız değiştiriciler -tork değiştiricileri dahil-, volanlar ve kasnaklar kavramalar ve kaplinler).

Çin, hem otomotivde küresel bir aktör olma yolunda ilerlemesi hem de devasa imalat sanayinde ihtiyaç duyduğu makine parkı nedeniyle güç aktarım ekipmanında önemli bir üretici olmasının yanında önemli bir ithalat talebi de oluşturmaktadır. 2012 yılında Çin'in güç aktarım ekipmanı ve aksam parçaları ithalatı bir önceki yıla göre % 15 azalarak 5,3 milyar dolar seviyelerine yaklaşmıştır. Çin, bu üründe kendisi de önemli bir üretici olmasına rağmen, gelişmiş ülkelerin "kirli endüstriler" olarak adlandırdıkları döküm, dövme ve diğer metal işleme sanayilerini üçüncü ülkelere kaydırma politikaları sonucu, ürettiği metal işleme sanayi ürünlerinin önemli bir kısmını bu batılı ülkelere ihraç etmektedir. Sonuç olarak iç talebin karşılanmasında ithalat devreye girmektedir.

Çin'e güç aktarım ekipmanı ve aksamı ihracatımız henüz düşük seviyelerde olmakla birlikte artmaktadır. Çin'e ihracat değer bazında küçük görünse de yeterli potansiyel mevcuttur. Ancak bu üründe de nakliye masraflarının, pazardaki rakiplerde örneğin Japonya ve G. Kore'ye göre daha yüksek olacağı açıktır. Diğer yandan Hindistan'ında, bu ürünlerde kendi iç pazar talebinin elverdiği ölçüde komşusu Çin pazarında zaman içinde önemli bir rakip konumuna gelmesi beklenebilir.

Çin'in güç aktarım ekipmanı, aksam ve parçaları (GTİP: 8483) ithalatında "en çok kayırılan ülke rejimi" kapsamında uyguladığı gümrük oranları %2 ile %8 arasında değişmektedir.

Pompa ve Kompresörler

Hava Pompaları ve Kompresörler (gtip: 8414)

Uzun yıllar kapalı bir ekonomi yapısı gösteren Çin, şu anda dünyanın en büyük ihracatçılarından birisi olmasının yanı sıra 5,3 milyar dolar hava pompası ve kompresör ithalatı yapmıştır. 2012 yılında Türkiye'den yaptığı ithalat yaklaşık 400 bin dolar olmuştur.

Çin, hava pompası ve kompresör ithalatının yarısından fazlasını Almanya, Japonya ve ABD'den yapmaktadır.

Hava pompaları ve kompresörler için Türkiye'ye uygulanan gümrük vergisi %3 ile %20 arasında değişmekte olup, 2012 yılında bu ürün grubunda Çin'e en çok hava, gaz pompaları ve kompresörlerin aksam-parçaları ihraç edilmiştir.

Takım Tezgahları

Takım Tezgahları (gtip: 8456, 8466):

Çin, takım tezgahlarında dünyanın en önemli tüketimine ve ithalatına sahip ülkedir. Çin'in 2011'de takım tezgahları ithalatı 2,6 milyar dolar olmuştur. Çin'in ithalatının yarısı Japonya ve Almanya'dan gerçekleştirilmektedir.

Ülkemizin takım tezgahları sektörü üretimi özellikle metal şekillendirme tezgahlarında yoğunlaşmakta, hem üretimin hem de ihracatın yaklaşık %70-80'i "metalleri talaş kaldırmadan işleyen" bu şekillendirme makinelerinde olmaktadır. Ülkemiz önemli bir metal şekillendirme tezgahları tedarikçisi olarak yabancı pazarlarda giderek artan bir şekilde tanınmasına rağmen, bu tip tezgahlarda küresel rekabet, -şekillendirme tezgahları, metalleri talaş kaldırarak işleyen tezgahlara göre daha düşük teknoloji gerektiren ürünler olduklarından- ağırlıklı olarak fiyat üzerinden olmaktadır. Diğer yandan takım tezgahları ağır ve hacimli ürünler olduklarından uzak pazarlara ihracatta, nakliye önemli bir gider oluşturmakta ve maliyetleri yukarı çekmektedir. Bu nedenlerle Türk takım tezgahları sektörünün Çin pazarındaki şansı, pazardaki fiyat rekabetine ne derece girilebileceğine bağlı görünmektedir.

Çin'in takım tezgahları ithalatında "en çok kayırılan ülke rejimi" kapsamında uyguladığı gümrük oranları %0 ile %15 arasında değişmektedir.

Tablo: Sanayi Ürünleri ve Hizmetler İhraç Potansiyelimiz

Sektör	GTİP	Potansiyel Ürün	Ülkenin Toplam İthalatı 2012 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2012 (milyon dolar)	Türkiye'nin Toplam İhracatı 2012 (milyon dolar)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2012 Aylık Veriler*	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı 2013 Aylık Veriler*	Ülke İthalatında İlk 5 Ülke ve Pazar Payları (%)	Ülkenin Türkiye'ye ve Rakip Ükelere Uyguladığı Gümrük Oranları
İnşaat Malzemeleri	3209	Boyalar ve vernikler	167,34	0	135,89	0	0,01	Almanya(%22)	MFN: %10
								G.Kore(%17) Japonya(%16) Singapur(%15)	
								ABD(%9)	
İnşaat Malzemeleri	3917	Plastikten Tüpler, Borular, Conta, Dirsek, vs.	738,48	5,52	842,39	4,13	7,09	Japonya(%25)	MFN: %6.5-10(Ürüne göre değişmektedir.)
								Almanya(%20) ABD(%14)	
								G.Kore(%9) Tayvan(%5) Türkiye(%1)	
İnşaat Malzemeleri	3925	Plastikten İnşaat Malzemesi	54,95	0,08	302,93	0,07	0,09	Japonya(%35) Tayvan(%15)	MFN: %10
								ABD(%14) Almanya(%10)	
								Kanada(%4)	
İnşaat Malzemeleri	9405	Aydınlatma cihazları	495,09	0,04	247,09	0,02	0,07	Tayvan(%12)	MFN: %10- 20 (Ürüne göre değişmektedir.)
								Japonya(%11)	
								ABD(%10)	
								Endonezya(%10)	
								Almanya(%9)	
Halı	5702	Dokunmuş Halılar, Yer Kaplamaları	42,47	27,63	1.680,78	21,35	31,89	Türkiye(%27)	MFN: %10- 16 (Ürüne göre değişmektedir.)
								Mısır(%20) Belçika(%15) Hindsitan(%12) ABD(%4)	
Halı	5703	Tuftedilmiş Halılar, Tuftedilmiş (Yer Kaplamaları)	80,71	1,9	171,61	0,82	1,39	G.Kore(%29)	MFN: %10- 14 (Ürüne göre değişmektedir.)
								ABD(%28)	
								Japonya(%14) Almanya(%10) Tayland(%2)	

Ev Tekstili	6301	Battaniyeler	10,84	0,43	75,02	0,38	0,12	Hindistan(%17) Tayvan (%16) İtalya (%12) Tayland(%12) G.Kore(%5) Türkiye(%4)	MFN: %16-17.5 (Ürüne göre değişmektedir.)
Hazır Giyim	6109	Tişört, Fanila, Diğer İç Giyim Eşyası (Örme)	255,4	5,28	3.090,07	4,35	3,49	Bangladeş(%11) İtalya(%11) Portekiz (%10) Türkiye(%10) K.Kore(%9)	MFN:%14
Hazır Giyim	6203	Erkek/Erkek Çocuk için Takım, Takım Elbise, Ceket vs.	717,47	9,01	1.474,70	8,01	7,14	İtalya (%26) K.Kore(%13) Romanya(%7) Türkiye(%6) Hong Kong(%5)	MFN: %16-17.5 (Ürüne göre değişmektedir.)
Hazır Giyim	6204	Kadın/Kız Çocuk için Takım, Takım Elbise, Ceket vs.	603,85	4,89	2.204,51	4,1	5,65	İtalya (%20) K.Kore(%8) G.Kore(%7) Fransa(%7) Vietnam(%5) Türkiye(%5)	MFN:%14- 20 (Ürüne göre değişmektedir.)
Hazır Giyim	6205	Erkek/Erkek Çocuk için Gömlek	207,57	1,37	540,43	1,15	1,32	İtalya (%19) Hong Kong (%15) Türkiye(%12) Hindistan(%7) Tunus(%5)	MFN:%16
Sofra ve Mutfak Eşyaları	7013	Masa, Mutfak, Tuvalet, Ev Tezniyatı vb. için Cam Eşya	169,07	2,39	460,68	1,97	1,34	Fransa (%16) Japonya(%12) Almanya(%11) G.Kore(%9) Avusturya(%8) Türkiye (%3)	MFN: %8- 24.5 (Ürüne göre değişmektedir.)

Demir Çelik	7216	Demir/alaşimsız çelikten profil	258,1	0,22	1.236,04	0,22	2,73	G.Kore(%33) Japonya(%26) Tayvan(%10) Almanya(%7) Lüksemburg(%7)	MFN: %3- 6 (Ürüne göre değişmektedir.)
Boru ve Bağlantı Parçaları	7306	Demir/çelikten diğer tüp ve borular-kaynaklı vb.-çapı>406,4mm	455,44	0,15	1.432,16	0,12	0,19	Japonya(%30) G.Kore(%21) ABD(%18) Tayvan(%8) Almanya(%8)	MFN: %3- 7 (Ürüne göre değişmektedir.)
Demir Çelik	7308	Demir/çelik kapı, pencere, köprü, kule ve diğer inşaat aksamı	596,73	0,56	1.344,57	0,56	0,01	G.Kore(%21) Japonya (%15) Almanya (%15) ABD (%13) Singapur(%7)	MFN: %4- 10 (Ürüne göre değişmektedir.)
Demir Çelik	7309	Demir/çelik depolar, sarnıçlar, küvler (hacim>300lt)	151,95	0,03	94,9	0,03	0,06	Tayvan(%43) Japonya (%20) Fransa(%8) Almanya(%7) ABD(%7)	MFN:%10.5
Demir Çelik	7323	Demir/çelikten ev işlerinde kullanılan eşya ve aksamı	88,77	0,33	232,76	0,18	0,27	Tayland (%40) Almanya (%17) Fransa (%9) Japonya(%6) G.Kore(%3)	MFN: %10- 20 (Ürüne göre değişmektedir.)
Demir Çelik	7324	Demir/çelikten sağlığı koruyucu eşya, tuvalet eşyası ve aksamı	17,12	0,02	80,92	0,02	0,08	Almanya (%45) ABD(%20) Japonya (%7) İtalya(%6) G.Kore(%4)	MFN: %10- 15 (Ürüne göre değişmektedir.)
Demir Çelik	7326	Demir/çelikten diğer eşya	2.098,55	2,75	630,14	2,27	1,3	Japonya (%23) Almanya (%13) ABD (%13) G. Kore(%12) Tayvan(%6)	MFN: %8- 20 (Ürüne göre değişmektedir.)
Beyaz Eşya	8418	Buzdolabı, dondurucu, vs.	1.063,02	13,33	1.961,87	8,27	7,32	Singapur(%44) ABD(%10)	MFN: %6- 30 (Ürüne göre

								Japonya(%9) G.Kore(%9) Almanya(%7) Türkiye(%2)	değişmektedir.)
Elektrikli Makineler ve Kablolar	8544	Bobin Telleri, Koaksiyel Kablolar, Fiber Optik Kablolar, Diğer Elektrik iletkenleri	5.575,47	1,72	2.382,63	1,55	1,42	Japonya (%14) G.Kore(%12) ABD(%8) Almanya (%7) Tayvan (%5)	MFN: %0- 21 (Ürüne göre değişmektedir.)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8704	Eşya Taşımaya Mahsus Araçlar	1.752,21	0,04	3.385,67	0,04	0,22	Japonya (%35) Almanya (%34) ABD(%14) İsveç (%10) Hindistan(%2)	MFN: %6- 25 (Ürüne göre değişmektedir.)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	4011	Kauçuktan Yeni Dış Lastikler	828,39	8,47	1.229,98	8,24	3,76	Japonya(%29) Tayland(%14) Almanya (%13) ABD(%8) Fransa(%6) Türkiye(%2)	MFN: %3- 25 (Ürüne göre değişmektedir.)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	4E+05	Vulkanize Kauçuktan Diğer Esya	670,56	9,15	480,07	9,15	7,27	Japonya(%28) G.Kore(%15) Almanya (%14) ABD(%9) Tayvan(%4)	MFN: %8- 10 (Ürüne göre değişmektedir.)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	7007	Emniyet Camlari	183,23	0,02	176,47	0	0,05	Japonya(%27) ABD (%20) Almanya(%15) Fransa(%9) G.Kore (%6)	MFN: %1- 20 (Ürüne göre değişmektedir.)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8407	Alternatif-Rotatif Kivircim Ateslemeli, Icten Yanmali Motorlar	2.352,28	0,02	50,08	0,02	0	Macaristan (%29) Japonya (%23) Almanya (%15) G.Kore (%13) ABD(%8)	MFN: %2- 18 (Ürüne göre değişmektedir.)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8408	Dizel, Yari Dizel Motorlar (Hava Basinci Ile Ateslenen, Pistonlu)	3.863,68	0	258,29	0	0,04	G.Kore(%30) Japonya(%29) ABD(%16) Almanya(%9) İngiltere(%9)	MFN: %4- 25 (Ürüne göre değişmektedir.)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8409	Icten Yanmali, Pistonlu Motorların Aksam-Parcalari	3.546,74	2,95	1.394,94	2,67	3,25	Japonya(%33) Almanya(%24) G.Kore(%16) ABD(%7)	MFN: %2- 8.4 (Ürüne göre değişmektedir.)

								İtalya(%2) Türkiye(%1)	
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8E+05	İcten Yanmalı Motorlar İcin Yag-Yakit Filtreleri	232,14	0,32	50,54	0,32	0,21	Almanya(%33) Japonya(%18) ABD(%15) G.Kore(%11) Çek Cum.(%5)	MFN:%10
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8E+05	İcten Yanmalı Motorlar İcin Hava Filtreleri	53,58	0,71	60,2	0,71	0,4	Almanya(%52) ABD(%12) Japonya(%10) G.Kore(%6) İngiltere (%5)	MFN:%10
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8482	Her Nevi Rulmanlar	3.389,10	0,41	106,23	0,26	1,71	Japonya(%31) Almanya(%19) Tayland(%7) ABD(%7) İsveç(%5)	MFN: %3- 8 (Ürüne göre değişmektedir.)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8483	Transmisyon Milleri, Kranklar, Yatak Kovanlari, Disiler, Carklar	5.259,13	0,87	315,48	0,76	0,41	Japonya(%26) Almanya(%24) ABD (%11) G.Kore(%8) Tayvan(%6)	MFN: %2- 8 (Ürüne göre değişmektedir.)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8484	Metal Tabakali Contalar, Conta Takim Ve Gruplari	461,66	0,2	23,21	0,2	0	Japonya(%27) ABD(%19) Almanya(%19) Fransa (%9) G.Kore(%5)	MFN:%5
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8511	Motorlar İcin Elektrikli Atesleme Cihazlari	809,28	0,04	118,79	0,03	0,05	Japonya(%34) G.Kore(%21) Almanya(%14) ABD(%9) Türkiye (%7)	MFN: %5- 10 (Ürüne göre değişmektedir.)
Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	8512	Kara Tasitlarinin Aydinlatma, Sinyal Vb Tertibati, Cihazlari	1.219,13	0,43	151,96	0,26	0,54	Almanya(%36) Japonya(%21) G.Kore(%13) Tayvan(%3) Fransa (%3)	MFN: %8- 10.5 (Ürüne göre değişmektedir.)
Elektrikli Makineler ve Kablolari	8517	Telli Telefon-Telgraf İcin Elektrikli Cihazlar	39.147,70	0,14	146,47	0,14	1,63	G.Kore(%21) Tayvan (%6) Japonya(%4) Malezya(%3) ABD(%2)	MFN: %0- 9 (Ürüne göre değişmektedir.)
Takım Tezgahlari	8456	Maddenin Asindirilarak İslenmesine Mahsus Makineler	1.020,35	0,11	52,82	0,11	0	Almanya (%28) Japonya(%23) Singapur(%12) İsveçre(%12) Tayvan(%7)	MFN: %0- 10 (Ürüne göre değişmektedir.)
Takım Tezgahlari	8466	(84.56-84.65)De Ki Makinelerin Aksam-Parcalari	2.063,60	0,1	66,74	0,08	0,03	Japonya(%29) Almanya(%24) Tayvan(%22) G.Kore(%6)ABD (%5)	MFN: %0- 7 (Ürüne göre değişmektedir.)

İş ve Maden Makineleri	8425	Palanga, Vinc (Basamaklı Haric)Bucurgat, Irgat, Krikolar	624,66	0,19	20,58	0,19	0,06	Almanya(%27) Japonya (%15) ABD(%15) İspanya(%5) G.Kore (%4)	MFN: %3- 10 (Ürüne göre değişmektedir.)
İş ve Maden Makineleri	8431	Agir Is Makine Ve Cihazlarinin Aksami, Parcalari	2.595,22	4,75	577,93	4,15	3,14	Japonya(%24) G.Kore(%14) Almanya(%14) ABD(%14) Singapur(%4)	MFN: %1- 6 (Ürüne göre değişmektedir.)
Tekstil ve Hazır Giyim Yan Sanayi	5401	Dokumaya Elverisli Suni Ve Sentetik Lifden Dikis Ipligi	70,91	0,05	21,76	0,02	0,07	Japonya(%24) G.Kore(%17) Endonezya(%17) Almanya(%15) Tayvan(%5) Türkiye(%1)	MFN:%5
Tekstil ve Hazır Giyim Yan Sanayi	5601	Vatkalar, Vatka Mamulleri, Kirpinti, Toz, Tanazlar	114,97	0,07	47,12	0,86	0,21	Tayland(%24) Japonya(%21) G.Kore(%16) Endonezya(%10) ABD(%8)	MFN:%5- 12 (Ürüne göre değişmektedir.)
Tekstil ve Hazır Giyim Yan Sanayi	5603	Dokunmamis Mensucat (Emdirilmis)	839,2	2,83	272,32	2,36	1,48	Japonya(%27) ABD(%21) Tayvan(%12) Almanya (%9) G.Kore(%8)	MFN:%10
Tekstil ve Hazır Giyim Yan Sanayi	5806	Dokunmus Kordelalar, Boldukler	264,49	0,04	34,47	0,03	0,01	Japonya(%31) Tayvan (%14) G.Kore(%10) Hong Kong (%5) ABD(%4)	MFN:%10
Tekstil ve Hazır Giyim Yan Sanayi	5810	Islemeler (Parca, Serit, Motif Halinde)	45,1	0,28	102,75	0,26	0,28	G.Kore(%18) Tayvan (%18) K.Kore(%17) Japonya(%9) Hong Kong(%7) Türkiye(%1)	MFN:%10
Tekstil ve Hazır Giyim Yan Sanayi	9606	Dugme, Citcit, Yapisan Fermuar, Dugme Kalibi, Vb Aksami, Parcalari	177,11	0,04	32,62	0,01	0,07	Japonya(%51) Hong Kong(%11) G.Kore(%8) Tayvan(%4) Hong Kong(%3)	MFN:%15- 21 (Ürüne göre değişmektedir.)

Tekstil ve Hazır Giyim Yan Sanayi	9607	Kayarak Isleyen Fermuar Vb. Aksam, Parcalari	324,45	0,05	40,85	0,04	0,07	Japonya(%51) Tayvan(%17)	MFN:%21
								G.Kore(%10) Hong Kong(%8) Endonezya(%2)	
Kumaş	5007	Ipekten, Ipek Dokuntusunden Dokumalar	80,15	0,05	2	0,02	0,06	İtalya(%16) Japonya(%15) G.Kore(%11) Hong Kong(%6) Hindistan(%3)	MFN:%10
Kumaş	5111	Kardeli Yun Ve Ince Kildan Dokumalar	85,42	0,08	3,28	0,08	0,17	İtalya(%40) Japonya(%33) G.Kore(%12) İngiltere (%4) ABD(%1)	MFN:%10
Kumaş	5208	Pamuk Men (Agirlikca %85 Ve Fazla Pamuk M.Kare 200gr)	562,31	2,74	250,02	1,63	2,05	Japonya(%21) Pakistan(%21) İtalya(%8) G.Kore(%5) Tayvan(%4)	MFN:%10
Kumaş	5212	Pamuk Men (Digerleri; M2<= 200gr.)	28	0,25	8,66	0,07	0,2	Japonya(%20) İtalya(%20) G.Kore(%8) Hong Kong(%6) Tayvan(%4) Türkiye(%1)	MFN:%10-14 (Ürüne göre değişmektedir.)
Kumaş	5309	Keten Dokumalar	47,84	0,1	17,65	0,02	0,13	Japonya (%20)	MFN:%10
								İtalya(%18) G.Kore(%5) Hong Kong(%4)	
								Belçika (%3)	
Kumaş	5407	Sentetik İplik, Monofil, Seritlerle Dokumalar	2.054,29	2,19	876,85	1,51	3,74	Japonya (%31) Tayvan(%30) G.Kore(%22) Tayland(%3) Filipinler(%2)	MFN:%10
Kumaş	5516	Devamsiz Suni Lifden Dokumalar (Agirlikca %85 < Suni)	80,22	2,69	134,65	2,11	2,7	Japonya(%35) G.Kore(%26) Tayvan(%16) Türkiye(%4) İtalya(%4)	MFN:%10-12 (Ürüne göre değişmektedir.)
Kumaş	5801	Kadife, Pelus Ve Halkali (Tirtil Mensucat)	69,18	2,76	262,84	1,94	1,42	G.Kore(%20) Tayvan(%13) Japonya(%12) Fransa(%4) İngiltere(%4)	MFN:%10-12 (Ürüne göre değişmektedir.)
Kumaş	6001	Orme; Tuylu Mensucat	271,45	0,02	71,72	0	0	Tayvan(%25)	MFN:%10-12 (Ürüne göre değişmektedir.)
								G.Kore(%18) Japonya(%11) Hong Kong(%4) ABD(%4)	

Kumaş	6006	Diger Orme Mensucat	1.189,15	1,4	866,28	0,75	1,33	Tayvan(%24) G.Kore(%23) Japonya(%21) Hong Kong(%4) İtalya(%2)	MFN:%10-12 (Ürüne göre değişmektedir.)
Elyaf ve İplik	5101	Yun Ve Yapagi (Kardesiz/Taranmamis)	2.623,33	16,08	30,37	11,94	17,21	Avustralya(%73) Y. Zelanda(%11) G.Afrika(%7) Uruguay(%2) İngiltere(%1) Türkiye(%1)	MFN:%1-38 (Ürüne göre değişmektedir.)
Elyaf ve İplik	5201	Pamuk (Kardesiz, Taranmamis)	11.807,04	1,97	106,89	1,1	0,85	ABD(%31) Hindistan(%26) Avustralya(%16) Brezilya(%7) Özbekistan(%6)	MFN:%0-40 (Ürüne göre değişmektedir.)
Elyaf ve İplik	5401	Dokumaya Elverisli Suni Ve Sentetik Lifden Dikis Ipligi	70,91	0,05	21,78	0,02	0,07	Japonya(%26) G.Kore(%17) Endonezya(%15) Almanya(%5) Tayvan(%3)	MFN:%5
Elyaf ve İplik	5501	Sentetik Lif Demetleri	215,26	37,92	160,91	14,87	20,48	Tayvan(%22) Japonya(%17) Türkiye(%14) G.Kore(%8) Tayland(%8)	MFN:%5
Medikal Ürünler ve Cihazlar	9018	Tip, Cerrahi, Discilik, Veterinerlik Alet Ve Cihazlari	4.870,26	13,02	121,84	9,26	9,97	ABD(%38) Almanya(%18) Japonya(%15) G.Kore(%3) Hollanda(%3)	MFN:%0-8 (Ürüne göre değişmektedir.)
Medikal Ürünler ve Cihazlar	9019	Suni Solunum, Solunum Terapi, Mekanoterapi, Masaj Vb. Cihazlari	282,67	0,01	12,12	0,01	0,01	Almanya(%25) ABD(%24) İrlanda(%9) İsveç(%8) Tayland(%4)	MFN:%4-15 (Ürüne göre değişmektedir.)
Medikal Ürünler ve Cihazlar	9021	Ortopedik Cihazlar, Kiriklara Mahsus Cihazlar, Isitme Cihazlari Vb.	1.846,76	0,06	58,78	0,05	0,02	ABD (%35) İsveç(%14) İrlanda(%13) Almanya(%9) Avusturya(%7)	MFN:%0-4 (Ürüne göre değişmektedir.)

Pompa ve Kompresörler	8414	Hava-Vakum Pompası, Hava/Gaz Kompresoru, Vantilator, Aspirator	5.316,15	0,39	34,26	0,31	0,56	Almanya(%23) Japonya(%18) ABD(%11) G.Kore(%7) İtalya(%3)	MFN:%5-20 (Ürüne göre değişmektedir.)
İnşaat Malzemeleri	3917	Plastikten Tupler, Borular, Hortumlar; Conta, Dirsek, Rakor Vb	738,48	5,52	842,89	4,13	7,09	Japonya(%25) Almanya(%20) ABD(%14) G.Kore(%9) Tayvan(%4)	MFN:%6.5-10 (Ürüne göre değişmektedir.)
İnşaat Malzemeleri	7303	Dokme Demirden Tupler, Borular, İci Bos Profiller	13,81	0,03	26,19	0	0,13	ABD(%35) G.Kore(%29) İngiltere(%11) Japonya(%5) Almanya(%5)	MFN:%4
İnşaat Malzemeleri	7304	Demir/Celikten (Dokme Haric)Dikissiz Tup, Boru, İci Bos Profil	1.144,66	0,05	54,26	0,03	0,06	Japonya(%36) Almanya(%19) Fransa(%11) ABD(%11) İtalya(%6)	MFN:%4-10 (Ürüne göre değişmektedir.)
İnşaat Malzemeleri	7306	Demir/Celikten Diğer Tupler, Borular, İci Bos Profiller	455,44	0,15	1.432,16	0,12	0,19	Japonya(%30) G.Kore(%21) ABD(%18) Tayvan(%8) Almanya(%8)	MFN:%3-7 (Ürüne göre değişmektedir.)
Elektrikli Makine ve Kablolar	8544	İzole Edilmiş Tel, Kablo; Diğer İzole Edilmiş Elektrik İletkenleri; Fiber Optik K	5.575,47	1,72	2.382,63	1,55	1,42	Japonya(%14) G.Kore(%12) ABD(%8) Almanya(%7) Tayvan(%5)	MFN:%0-21 (Ürüne göre değişmektedir.)
Elektrikli Makine ve Kablolar	8538	Elektrik Kontrol/Dağıtım İçin Tablo, Konsollar, Masalar Vb. Diğer Mesnetler	4.078,31	1,61	147,7	0,98	1,25	Japonya(%27) Almanya(%22) G.Kore(%8) ABD(%7) Tayvan(%6)	MFN:%7-8.4 (Ürüne göre değişmektedir.)
Gıda İşleme Makineleri	8437	Tohumları Temizleme, Ayırma, Oğutma, İşleme Makine Ve Cihazları	35,03	0,04	208,83	0	0,05	ABD(%24) İngiltere(%21) Japonya(%11) G.Kore(%9) Almanya (%9)	MFN:%6-10 (Ürüne göre değişmektedir.)
Gıda İşleme Makineleri	8438	Yiyecek/İçecek Sanayinde Kullanılan Makine Ve Cihazlar	451,83	0,54	90,89	0,53	0	Japonya(%24) Almanya(%22) Hollanda(%13) İtalya(%8) Danimarka(%7)	MFN:%5-10 (Ürüne göre değişmektedir.)
Altın Mücevherat	7E+05	Diğer Kıymetli Metal-Kaplamalarından Mücevherci Eşyası	463,7	1,47	2.564,38	1,47	1,48	Fransa (%23) İtalya(%20) ABD(%15) İsviçre(%15) G.Afrika(%9)	MFN:%20-35 (Ürüne göre değişmektedir.)

Kimya Sanayi	3202	Debagatte Kullanılan Sentetik Organik, Anorganik Maddeler Mustahzarlar	176,86	20,65	71,87	14,92	17,83	Almanya(%18) İtalya(%15) Türkiye(%13) Hindistan(%10) Tayvan(%10)	MFN:%6.5

Kaynak: Tablonun hazırlanmasında Türkiye'ye ilişkin rakamlarda TUIK, diğer ülkelere ilişkin istatistik rakamlarında UN-ITC TradeMap, gümrük vergisi konusunda AB ülkeleri için TARIC diğer ülkeler için kendi gümrük idarelerinin verileri kullanılmıştır.* Veriler 11 aylıktır

Türkiye ile Çin Arasındaki Karşılıklı Yatırımlar

İki ülke arasında karşılıklı doğrudan yatırımlar kısıtlı seviyededir. Çin'e komşu olan Orta Asya bölgesinde çeşitli sektörlerde büyük yatırım projelerine imza atmış ve bu bölge ile birlikte Rusya, Ukrayna ve Kafkaslar'ı da içine alan Avrasya coğrafyasında Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından bu yana yaklaşık 10 milyar dolarlık yatırım yapmış olan Türk iş çevreleri, henüz Çin pazarının sunduğu imkanlardan tam olarak yararlanmış değildir. Türk firmalarının Çin'de alışveriş merkezi, kord bezi, çelik, değerli madenler, plastik, inşaat, gıda ve tekstil alanında az sayıda girişimi bulunmaktadır ve bu yatırımların reel değeri yaklaşık 150 milyon dolar civarındadır. Bununla birlikte elektronik, gıda ve tekstil sektörlerinde de pek çok Türk firması üretimlerinin bir bölümünü Çin'de gerçekleştirmektedir. Ayrıca, T.C. Pekin Büyükelçiliği kayıtlarına göre ülkede 210 civarında Türk firmasının ofisi veya temsilciliği bulunmaktadır.

Türk Firmalarının Yatırımları: Çin'in iç pazarının büyüklüğünü ve global rekabet koşullarını dikkate alan firmalarımız da, Çin'de yatırım yapmaya ve Çin'i, diğer bölge ülkelerine açılan bir "kapı" olarak değerlendirmeye başlamıştır.

Halihazırda, jeneratör, çamaşır makinası, deri, tekstil, çelik boru, lojistik alanlarında Çin'de yatırım yapan Türk şirketlerinin toplam yatırımları 155 milyon doları aşmış bulunmaktadır.

Yatırım ilişkileri açısından önemli anlaşmalardan birisi olan YKTK Anlaşmasının güncelleştirilmesine yönelik olarak 16. Dönem Karma Ekonomik ve Ticaret Komisyonu sırasında karar alınması, bu kapsamda görüşmelerin 2009 yılı Ekim ayı içinde başlaması ve müzakerelerin 2012 yılı Nisan ayında sonuçlanması, bu alandaki işbirliğinin derinleştirilmesi yönündeki siyasi kararlılığı göstermektedir.

Çin'de Faaliyet Gösteren Bellibaşlı Türk Firmaları

Çimtaş

Çimtaş, 1973 yılında ENKA bünyesinde kurulmuş, mühendislik, teknolojik çelik imalat ve elektromekanik montaj alanlarında faaliyet gösteren bir firmadır. Şu anda bünyesinde ikisi yurtdışında ikisi Türkiye'de olmak üzere 4 üretim merkezi bulunmaktadır. Firma, Temmuz 2002'de Şanghay'ın güneyinde yer alan liman kenti

Ningbo'da %100 Türk sermayeli olarak "Çimtaş Ningbo" firmasını kurmuştur. Aralık 2002 sonunda üretime geçen fabrika, Ocak 2003'te ihracata başlamıştır.

Fabeks Dış Ticaret

20 yılı aşkın süredir Çin'le ticari ilişkileri bulunan Fabeks, 1993 yılında yerleşik faaliyete geçmiş ve kaşmir kumaşının anavatanı sayılan Çin'in İç Moğolistan bölgesinde "Silk & Cashmere" markasıyla ipek ve kaşmir üretimine başlamıştır. Firma, Türkiye ve Avrupa dahil birçok farklı ülkeye ihracat gerçekleştirmekte ve dünya genelinde sahip olduğu 33 satış noktasında ürünlerini tüketicilere sunmaktadır.

Arçelik – Beko

Koç Topluluğunun beyaz eşya sektöründe faaliyet gösteren şirketi Arçelik, uluslararası pazarda markalarıyla büyüme stratejisi doğrultusunda, 2000'den bu yana faaliyetlerini sürdürdüğü Çin pazarında geçtiğimiz yıllarda çamaşır makinesi üretimine başlamıştır., "Changzhou Casa-Shinco" şirketi hisselerinin tamamını 60 milyon Çin Yuanı karşılığı bedelle satın alan Arçelik A.Ş., şirketin ismini BEKO Electrical Appliances Co. Ltd. olarak tescil ettirmesinin ardından, bu satın alımla bünyesine kattığı çamaşır makinesi üretim tesisini hizmete açmıştır. BEKO çamaşır makinesi üretim tesisi Şanghay'a 189 kilometre uzaklıktaki Changzhou bölgesinde bulunmaktadır.

3 Aralık 2007 tarihinde, Çin'in Changzhou bölgesinde "Beko Electrical Appliances Co.Ltd." Çamaşır Makinesi Fabrikası'nın resmi açılışını gerçekleştirmiştir. 106 ülkede ürün ve hizmetlerini tüketicilerle buluşturan Arçelik A.Ş., bugün Çin'de Şanghay, Suzhou, Wuxi, Qingdao, Changcun, Ningbo, Dalian, Xian, Zhengzhou, Xinjiang, Pekin ve Guangzhou şehirlerinde, 90 noktada Beko markalı ürünlerin satışı gerçekleştirilmektedir.

Ünsa Ambalaj

Kimya, ilaç, gıda ve maden sektörünün kullandığı polipropilen büyük çuval (FIBC) üreten Ünsa Ambalaj, Çin'in Hangzhou kentinde 2006 yılında bir fabrika kurmuştur.

Şişecam

Firma, 1988 yılında Hong Kong'da satış yaparak girdiği Çin pazarında 2003 yılında Şanghay Serbest Bölgesi'nde "Şişecam Shanghai Trading Company" adı altında yatırım yapmıştır. Guanzhou'da da bir ofisi olan firma, 2000 yılında 2.65 milyon dolar olan Çin'e krom kimyasalları ihracatını, 2004 yılında 9.2 milyon dolara çıkartmıştır. 2012 yılının Ocak ayı itibarıyla Şişecam kimyasallar ürün grubunda kapasite artışı sağlayacak 60 milyon dolarlık yatırımlarını hizmete alacak yeni tesisin temelleri atmıştır.

Zorlu Tekstil

Zorlu grubu bünyesindeki Korteks Mensucat firması, standart ürünlerde Çin'deki üreticilerle çalışarak uluslararası piyasalarda rekabet avantajını korumayı

hedeflemektedir. Firmanın Şanghai'da pazar araştırması ve kısıtlı satış yapan bir ofisi bulunmaktadır.

Garanti Bankası

Banka, 18 Mayıs 1999 tarihinde Şanghai kentinde bir temsilcilik açmıştır. Bankacılık hizmetleri vermeyen bu ofisin amacı, gelişmeleri yakından takip etmek, Türkiye ile Çin arasında ekonomik ve ticari ilişkilerde daha etkin olmak, Çin'in ekonomi, ticaret, finans ve bankacılık alanlarındaki hukuki altyapısını tanımak ve Çin bankaları ile ilişkileri geliştirmektir. Garanti Bankası'nın 15 Çin bankası ile muhabirlik ilişkisi bulunmaktadır.

İş Bankası

İş Bankası Şanghai Temsilciliği 25 Nisan 2006 tarihinden itibaren Çin Halk Cumhuriyeti'nin Şanghai kentinde faaliyete başlamıştır. Temsilciliğin temel faaliyetleri arasında: son zamanlarda dünyanın en hızlı gelişen ve büyüyen ekonomilerinden biri olan Çin Halk Cumhuriyeti ekonomisinin piyasa örgütlenmesi içerisinde yer alan firma, kurum ve kuruluşlara İş Bankası'nın tanıtılması ve temsil edilmesi, Türkiye ile Çin Halk Cumhuriyeti ve diğer ülkeler arasında ticaret yapan yerli ve yabancı firmalarla bağlantı kurularak, söz konusu ticaret işlemlerinin İş Bankası'na yönlendirilerek bankanın Çin Halk Cumhuriyeti bağlantılı dış ticaret işlemlerinden aldığı payın artırılmasının sağlanması, Çin Halk Cumhuriyeti ile ticaret ilişkisi bulunan/kurmak isteyen ve/veya bu ülkede yatırım yapmayı düşünen Türk firmalarının yanı sıra, Türkiye'ye yönelik girişimlerde bulunmak isteyen Çin Halk Cumhuriyeti firmalarına danışmanlık hizmeti verilmesi yer almaktadır.

Sabancı Holding – KORDSA

Grubun Kordsa Firması Kasım 2006 itibarı ile Çin'de faaliyet gösteren ABD kökenli Invista Group'a bağlı IQNE Qingdao Nylon Enterprise'in yüzde 99.5'ini satın almak için anlaşmaya varmıştır. 20 milyon dolar ciroya sahip olan şirketin satın alınmasıyla Sabancı Holding Çin'deki ilk yatırımını gerçekleştirmiştir.

Fiba Group – Türkmall

Fiba Group ve Türkmall ortaklığındaki Star Mall, Nisan 2008'de 200 milyon dolarlık bir yatırımla, Shenyang kentinde inşası başlayan bir alışveriş merkezi projesiyle Çin pazarına girmiştir. 2012 yılı sonlarında tamamlanan projenin Türk perakendecilerini Çin'e getirmesi ve sözkonusu firmalara yeni açılımlar sağlaması düşünülmektedir.

Ciner Grup

2012 sonlarında Ciner Grubu bünyesinde faaliyet gösteren Kazan Soda Elektrik, Çinli Tianchen Corporation (TCC) mühendislik şirketi ile dünyanın en büyük soda külü ve kojenerasyon yatırımı yapmak için anlaşma imzalamıştır. Ankara'da hayata geçecek projeye toplam 1 milyar 350 milyon dolar yatırım yapılacaktır. 2 bin 200 kişinin istihdam edileceği tesisin yıllık 4 milyon 400 bin ton üretim ve 1 milyar 750 milyon dolar ihracat yapması planlanmaktadır.

2012 sonu itibarı ile itibariyle Türkiye'deki Çin sermayeli firmaların sayısı 500'ü geçmiştir. Sektörel olarak başlıca yatırımlar elektronik, beyaz eşya, binek araçlar, telekomünikasyon ve plastik alanlarındadır. Ayrıca hediyelik eşya, tekstil ve oyuncak gibi tüketim mallarının ticaretini yapan firmalar ile restoranlar ve turizm işletmecileri de bulunmaktadır.

Çin'in Ülkemizdeki Girişimleri

Gelişmekte olan ülkemiz Türkiye; Çinli Yatırımcılar tarafından yatırım olanaklarını yerinde incelemesi ve tespitlerde bulunması ülkemizin gerek jeopolitik konumu gerek nüfus dinamikleri incelendiğinde yatırıma müsait olduğu farkedilmiş olup son 10 yılda yatırımlar karşılıklı yarar esasına dayalı somut gelişmeler göstermiştir.

Ankara-İstanbul Hızlı Tren projesinin belirli bölümleri bir Türk-Çin Konsorsiyumu tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu projenin uygulanabilmesi için Çin Eximbank'ı tarafından ülkemize 720 milyon dolar tutarında faizi düşük kredi sağlanmıştır. Bu gibi yatırımlar, ekonomik işbirlikleri açısından en somut girişimi teşkil etmektedir.

Esasen, demiryolları alanında derinleştirilmiş ve geliştirilmiş bir işbirliği yapılması (Çin'in sahip olduğu hızlı tren teknolojisinin ülkemize uygulanması ve ayrıca, diğer demiryolu hatlarında iyileştirme yapılması ve bu işbirliğinin finansmanının Çin merkezli olması) çalışmaları da sürdürülmektedir.

Telekomünikasyon alanında Çin'in önde gelen Huawei firmasının ülkemizde altyapı çalışmaları yürütmesi ve lojistik merkez ile Ar-Ge dahil, işbirliği yapması ve istihdam imkanı sağlaması, ekonomik işbirliği açısından "başarı" örneklerini oluşturmaktadır.

Öte yandan, bazı Çin firmalarının, madencilik, makine, motosiklet başta olmak üzere, ülkemizin değişik bölgelerinde küçük ölçekli yatırımları da bulunmaktadır.

Türkiye'de Faaliyet Gösteren Bellibaşlı Çin Firmaları

Haier

Beyaz eşya ve televizyon üreten firma aynı zamanda dünyanın en büyük klima üreticisidir. 2010 yılı hasılatı 20.7 milyar dolar olan grup Wall Mart, Sears ve Best Buy gibi perakende devlerine satış yapmaktadır. ABD'de 30 milyon dolarlık yatırımla buzdolabı fabrikası kuran Haier, Mısır ve Angola gibi ülkelerde de yüksek gümrük vergilerinden dolayı üretime başlamıştır. 1999 yılında Akfel Endüstriyel Cihazlar Pazarlama A.Ş. olarak kurulan firma, dünya klima sektörünün en büyük üreticilerinden biri olan Haier Electronic Company ile distribütörlük anlaşması yaparak Türkiye klima pazarını yüksek teknoloji ve rekabetçi fiyatlarla tanıştırdı. 2001 yılında Akfel, Sanko Holding bünyesine katıldı.

Hicon

Çin'in önde gelen su sebili, klima ve buzdolabı üreticilerinden olan Hicon firması Kervancı Grup ile birlikte 1,5 milyon dolarlık yatırım yapmıştır. Hedefi ilk önce çevre ülkelere, daha sonra Avrupa'ya ürün ihraç etmek Hicon ayrıca Türk partneriyle birlikte klima ve buzdolabı üretimine de yönelmek istediğini belirtmektedir. 30 yıldır klima üreten Hicon, yılda 300 bin adet üretim kapasitesine sahiptir ve ayrıca hava perdesi, klima santralleri, su dolabı ve küçük ev aletleri üreten dünyanın önde gelen firmalarından biri konumundadır. Kervancı Grubu ise 2001 yılından itibaren Hicon marka klima ve su dolaplarının Türkiye distribütörlüğünü yürütmektedir.

Zte ve Huawei

Telekom ürün ve servisleri sağlayan bu iki Çinli firma da Türkiye'ye 3G yatırımı için gelmiştir. Dünyada 3G servislerinin pazar lideri ZTE, fabrika kurma planları yaptığı Türkiye'yi, 3G servislerinde Avrupa üssü haline getirmeyi hedeflemektedir. ZTE son olarak Türkiye'de AnelTECH firması ile bir işbirliği anlaşması imzalamıştı. Anlaşma, Anel ve ZTE'nin IPTV ürünlerini Türkiye'de birlikte üretmelerini öngörmektedir. Yeni nesil telekomünikasyon hizmetleri sunan Huawei, Türkiye Ar-Ge Merkezi'ni 27 Şubat 2010 tarihinde İstanbul-Ümraniye'de açtı. Huawei Türkiye Ar-Ge Merkezi açılışı, T.C. Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım, Çin Halk Cumhuriyeti Büyükelçisi H.E. Gong Xiaosheng, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı Dr. Tayfun Acarer ve Huawei yöneticilerinin katılımıyla gerçekleşti.

Türkiye faaliyetlerine 2002 yılında başlayan Huawei'in bugün 500'ün üzerinde çalışanı bulunuyor. Huawei, 3 yıl içinde 350'si Ar-Ge Merkezi'nde, 150'si Teknik Destek Merkezi'nde olmak üzere toplam 500 Türk mühendise iş imkanı sağlamayı planlamıştır.

Diğer taraftan, Türkiye'deki 3G pazarından pay almayı hedefleyen bir diğer Çinli firma Huawei ise Türkiye'deki GSM operatörleri ile 3G Altyapısını kurmak için anlaşma sağlamıştır.2013 yılında HUAWEI Türkiye'ye 100 milyon dolarlık yatırım yapmayı planlamaktadır.(Kaynak:reuters)

Cherry

Çin'in en önemli otomotiv gruplarından olan Cherry de Mermerler Grubu ile yaptıkları anlaşmaya istinaden 1 Şubat 2008 itibarı ile Türkiye'de Cherry markalı otomobillerin satışına başlamıştır. Cherry, daha önce dünya otomotiv devlerinden Fiat ve Chrysler ile de işbirliği anlaşmaları imzalamıştı. Bu anlaşmalara göre Chery, Fiat'ın bazı modellerinde kullanılacak motorları üretmesi, Chery marka araçlar ABD pazarında Chrysler tarafından satılması ve hatta Chrysler, Chery'nin bazı modellerini Dodge adıyla pazara sunması sözkonusudur.

Genertec Holding

Ayrıca son dönemde Çin devletinin ülke dışında teşvik ettiği ilk şirketi olan 6.8 milyar dolar cirolu China General Technolgy Holding Ltd (Genertec) firmasının, Ege Serbest Bölgesi'nde (ESBAŞ) toplam 1 milyar dolarlık yatırım yapacağı haberleri basına yansımıştır. Çin'in en büyük 10 şirketinden biri olan Genertec'in İzmir'de bir milyon metrekare alandaki yatırımlarına otobüs, kamyon ve ticari araçlar için parça

üretimiyle başlanacağı, daha sonra sağlık ve enerji sektöründeki yatırımları bunu izleyeceği belirtilmektedir. İstanbul-Ankara hızlı tren projesinde yer aldıktan sonra Türkiye'ye yatırım kararı alan Genertec'in, bu yatırımları kademeli olarak gerçekleştirmesi sözkonusudur. Yatırım süreci tamamlandığında toplam 10 bin kişiye istihdam yaratılması beklenmektedir. Bünyesinde bulunan Meheco şirketiyle Çin'in en büyük medikal-sağlık ürünleri üretici, ithalat ve ihracatçısı konumunda olan Genertec meheco aracılığı ile dünyanın birçok ülkesine (Afrika, Kuzey Amerika, Güney Amerika, Avrupa) A'dan Z'ye hastane kurmaktadır.

Geely

Çin'in kamuya ait olmayan en büyük otomotiv grubu olan Geely, Anadolu Grubu ile yaptığı anlaşmanın ardından 2008 yılında Türkiye pazarına giriş yapmıştır.

CRCC – China Railway Construction Company

Ülkenin en büyük 2. müteahhitlik firması olan CRCC, Ankara-İstanbul hızlı tren hattı Vezirhan-İnönü Bölümünün ihalesini Cengiz İnşaat A.Ş. ve İçtaş İnşaat A.Ş. ile oluşturduğu konsorsiyum ile kazanmıştır.

Bu gruplar dışında Çin'in belli başlı nakliye, enerji makina ve ekipman firmalarının da Türkiye pazarına satış odaklı temsilcilikleri bulunmaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti giderek daha güçlü bir küresel yatırımcı konumuna gelmektedir. Çin'in yaklaşık 578,8 milyar dolarlık uluslararası doğrudan yatırım stoku olduğu göz önüne alındığında Türkiye'deki Çin sermayesinin yetersiz olduğu görülmektedir.

Ülkesine büyük bir miktarda yabancı sermaye çeken ve ayrıca büyük bir sermaye ihraç potansiyeli bulunan Çin ile ortak yatırımlar şeklinde işbirliğine gidilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede, özellikle tekstil ve konfeksiyon ürünleri, elektrikli ev aletleri ve elektronik ürünler, makine aksam ve parçalarında Türk serbest bölgelerinde ve Çin'de ortak yatırımlar şeklinde işbirliği yapılabileceği değerlendirilmektedir.

Elbette Çin'in yurtdışı yatırımları da ülke yönetiminin siyasi güdümüyle hareket etmektedir. Dolayısıyla Türkiye ve Çin arasındaki siyasi zemin bu tabloda önemli rol oynamaktadır. Türkiye, Çin Halk Cumhuriyeti'ni 5 Ağustos 1971 tarihinde resmen tanımış ve "Tek Çin" politikası izlemiştir. 1980'li yıllarda karşılıklı resmi ziyaretlerle yaklaşan İki ülke arasında siyasi düzeyde ciddi bir sorun bulunmamaktadır. Türkiye, Çin Halk Cumhuriyeti'ni zengin tarihi ve kültürel mirası, dünyadaki önemli konumu, ekonomik gücü ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin daimi üyelerinden biri olması dolayısıyla önemli bir ortak olarak değerlendirmektedir. Çin tarafı zaman zaman Doğu Türkistan'ı, Türk tarafı da Çin'in Kıbrıs ve PKK konularındaki tutumunu eleştirse de bunlar bir kriz halini almamıştır. Çin'in Pekin, Şanghay, Tianjin, Xian, Rizhao, Anshan, Nanjing, Bangfu, Zhenjiang ve Panjin şehirleri Türkiye'nin Ankara, İstanbul, İzmir, Konya, Trabzon, Bursa, Mersin, İzmit ve Yalova şehirleri ile dost şehirler ilan edilmiştir.

İki Ülke Arasındaki Müteahhitlik İlişkileri

Bilindiği üzere, Türkiye ve Çin dünyanın önde gelen müteahhitlik hizmetleri sağlayan ülkeleridir. Türk firmalarının 2013 yılının ilk iki haftasında üstlendiği projelerin toplam bedeli 2,9 milyar dolardır. Bugüne kadar dünyada 241 milyar 300 milyon dolar değerinde proje üstlenen müteahhitlik sektörü ilerlemeye hızla devam etmektedir. Türk firmalarının üstlendikleri işlerin büyük kısmı Orta Doğu, Kuzey Afrika ve BDT ülkelerindedir.

İki ülke firmaları üçüncü ülkelerdeki projelerdeki önemli birer rakip konumundadırlar. Ancak, özellikle finansman ve teknoloji teminli projelerde, Türk ve Çin müteahhitlik firmaları arasında, “rekabet yerine işbirliği” ilkesi çerçevesinde özellikle, Afrika, Ortadoğu, Orta Asya, Kafkasya ve Balkanlarda ortak iş yapılması gündeme getirilmelidir.

Çin firmalarının çok uygun koşullu finansman ve/veya ileri teknoloji temin etmek suretiyle ülkemizdeki büyük çaplı ulaştırma ve enerji projelerine girmeleri olumlu görülmektedir. Ancak, söz konusu projelerde ÇHC'nin bu finansmanı sadece ÇHC'den ihraç edilecek makine ve ürünlere değil, projenin tümüne veya büyük bir kısmına sağlaması, Türkiye'deki inşaat işlerinde mutlaka Türk firmaları ile çalışmalarını gerekmektedir. İşveren kuruluşlarımızca standartların tespiti ve kontrolünde gerekli hassasiyetin titizlikle gösterilmesi ve istihdam konusunda bu güne kadar olduğu gibi bundan sonra da yabancı eleman çalıştırma konusunda gerekli sınırlayıcı kural ve uygulamalardan geri adım atılmaması önem arz etmektedir.

Bu çerçevede, üçüncü köprü, Ankara-Sivas, Ankara-İzmir hızlı tren projeleri ve diğer önemli altyapı projelerinde benzer işbirliği yapılması hususunda girişimler söz konusudur.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan metro inşaatlarında da Çin ve Türk firmaları arasında ortaklık yapılmıştır ve Çin'in finansman desteği alınmıştır.

Shenyang kentinde FİBA Holding tarafından yapılan AVM örneğinde olduğu üzere, Çin'de Türk firmaları tarafından yapılacak projelere de Çin'in finansman dahil olmak üzere, destek vermesi hususu gündeme getirilmelidir.

Ticari ve Ekonomik İlişkilerde Karşılaşılan Başlıca Sorunlar

İki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerde karşılaşılan sorunları Türk firmaları açısından ele alırken, halihazırda Çin'de yatırımları olan ve/veya bu ülkeyle ticaret yapan firmaların sorunları kadar, henüz bu ülkeyle iş yapmayan firmaların da Çin pazarına girmelerini engelleyen sebepleri incelemek ve bu çerçevede Çin'in Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliğinden kaynaklanan yükümlülüklerini ne derecede yerine getirdiğini ele almak faydalı olacaktır.

Vize : İki ülke arasında mevcut en önemli sıkıntı Türk firmalarının 15 Haziran 2008 tarihinden bu yana Çin vizesi almasında yaşadığı zorluklardır. Olimpiyatların bitişinin ardından hafiflemesi beklenen bu sorun bu ülkede iş yapan Türk firmalarının vize ve çalışma izni alması aşamasında hala devam etmektedir. İki ülke arasında son dönem zarfında ticari ve ekonomik ilişkilerde yaşanan gelişmeler nedeniyle, ticari ve yatırım amaçlı vize isteyen Türk ve Çin vatandaşlarına gerekli her türlü kolaylığın

gösterilmesinin ve vize prosedürünün kolaylaştırılmasının teminine yönelik karşılıklı olarak çaişmalar yapılmaktadır. Buçerçevde, 25 Mart 2009 tarihinde Pekin'de iki ülkenin ilgili makamlarının katılımı ile "Ortak Vize Çalışma Grubu Toplantısı" gerçekteşirilmiiştir.

Söz konusu toplantıda Türk tarafı, işadamlarımıza uzun süreli ve çok girişli vize verilmesi ve vize temin süresinin kısaltılması hususlarını gündeme getirmiş olup, ÇHC tarafı ise, Türkiye'de yatırım yapan ÇHC firmalarının istihdam ettikleri ÇHC vatandaşları için çalışma vizesi almada yaşanan güçlüklerin önlenmesi hususunu gündeme getirmiştir.

Bununla birlikte, Yeşil ve gri hizmet pasaportu taşıyanlar dışındaki tüm Türk vatandaşları ülkeye girmek için vize sahibi olmak zorundadır. Vize için başvurulan pasaportun en az 6 ay daha kullanım süresi olmalıdır. Türkiye'den gidilirken turistik amaçlı vize yetkili seyahat şirketinden davetiye almak suretiyle verilmektedir. İş amaçlı gidişlerde Çin'deki bir firmanın davetiyesine sahip olmak gerekmektedir. Ayrıca söz konusu Çinli firmanın böyle bir davetiye göndermek için yetkili olması ve davetiyeyi yerel hükümetten onaylatması gerekmektedir. Davetiye ile vize başvurusu yapılırken kişinin çalıştığı yere ait faaliyet belgesi, vergi levhası, antetli kağıda şirket dilekçesi, ve imza sirküleri talep edilmektedir.

Fikri mülkiyet hakları: Fikri mülkiyet hakları ihlalleri ve taklitçilik, Çin'de büyük oranlarda devam etmekte ve yabancı firmaların ürünlerin piyasaya gerçekteşlerinden çok daha ucuz fiyatlarla sürülerek olumsuz bir durum yaratmaktadır. Çin hükümeti bu konuyla ilgili olarak mevzuat açısından gerekli önlemleri almış ve son olarak 22 Aralık 2004 tarihinden çıkartılan kanunla fikri mülkiyet haklarını yasal koruma altına almıştır. Ancak, bu yasaların uygulamada çok fazla etkili olmadığı ve taklitçiliğın devam ettiğii gözlemlenmektedir.2009 yılında piyasada satılan her 10 üründen birinin taklitir.Taklitçilik dünya ekonomisine 600 milyar Dolar' lık darbe indiriyor.Taklitçilikte Çin açık ara önde gidiyor Taklit ürünlerin 2009 yılı içinde ABD, Avrupa ve Japon firmalarını toplam 600 milyar dolarlık zarara uğratmış olduğu hesaplanmaktadır.

Bununla birlikte bazı Çinli girişimciler, henüz ülkelerinde tescil edilmemiş olan uluslararası markaların haklarını satın almakta ve bu şekilde kendilerine bir avantaj sağlamaktadırlar.

Fikri mülkiyet ihlalleri ve taklit ürünlerle ilgili olarak ülkedeki yabancı firmalar bir araya gelerek "Kalite Markaları Koruma Komitesi"ni kurmuşlar ve kanunların daha etkin uygulanması için hükümet nezdinde lobi faaliyetlerine başlamışlardır. Halen 150 civarında üyesi olan bu komitenin Türk üyesi yoktur.

Mevzuat ve Bürokrasi: Bu alandaki en büyük sıkıntılar, mevzuatın yeterince şeffaf olmaması ve yerel olarak uygulamalarda farklılıkların söz konusu olabilmesidir. Ekonomik faaliyetleri düzenleyen yasa ve düzenlemelerdeki değiişiklikler firmalara zamanında ve etkin bir biçimde duyurulmamakta, yasa taslakları açıklandığı zaman çoğunlukla firmaların hiç haberleri olmamakta ya da çok kısa bir süre verildiğii için geri bildirimde bulunma şansları kalmamaktadır. Bu alanda 2004 yılından sonra özellikle Ticaret Bakanlığı'nın (MOFCOM) önemli iyileştirmeler gerçekteşirilmiiştir. Ancak diğier kamu kuruluşları henüz yeterli şeffaflık sağlayamamışlardır ve prosedürel engeller birçok alanda devam etmektedir.

Diğer önemli konu da, yasaların uygulanmasında merkezi ve yerel yönetimler arasında farklılık olabilmesidir. Bu durum, genel anlamda belirsizliğe yol açsa da kimi zaman yabancı yatırımcılar için avantajlar da sağlayabilmektedir. Yerel yönetimler, kendi bölgelerine daha fazla yabancı sermaye çekebilmek için firmalara merkezi yönetim tarafından tanınan teşviklerin üzerinde imkanlar sunabilmekte, ancak aynı zamanda yerel sanayileri de korumaktadır. Bu gibi durumlarda zaman zaman merkezi yönetimin yerel yönetimlere sert uyarıları söz konusu olsa da, Çin'in DTÖ yükümlülükleri ve Pekin'in bu doğrultudaki girişimleri ile yerel ekonomik çıkarların arasındaki yapısal asimetri yüzünden yabancı yatırımcılar büyük ölçüde yerel uygulamalar çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu durum teşviklerde olduğu kadar gümrük uygulamaları açısından da geçerlidir.

İç pazara giriş hakkı: 1 Temmuz 2004 itibariyle yürürlüğe giren yeni Dış Ticaret Kanunu ile bu alanda önemli bir liberalleşme sağlanmış ve tüm firmalara, ilgili kurumda kayıtlarını yaptırmaları şartıyla, dış ticaret yapabilme hakkı tanınmış ve yabancı firmalara da bu imkan sağlanmıştır. Bu kanundan önce yabancı firmalar sadece belirli serbest bölgeler dahilinde ticaret yapabilmekteydi ve dış ticaret ilgili kamu kuruluşların tekelindeydi. Bu olumlu bir gelişme olsa da Çin'de faaliyet gösteren birçok yabancı firma kayıt konusunda sıkıntı yaşadığını bildirmektedir.

Ayrıca yeni kanun, MOFCOM'a belirli sektörlerde ticaret faaliyetlerini kısıtlama, gerekli görülen durumda tedbirler uygulama ve teknoloji ihracatı ve ithalatını sınırlama yetkilerini de vermektedir.

Bununla birlikte yabancı firmalara kendi dağıtım ağlarını kurma, perakende ve toptan satış yapma hakkı da 2004 itibarı ile verilmiştir. Ancak uygulamada aynı sıkıntılar bu alanda da söz konusudur.

Standartlar: DTÖ üyeliği çerçevesinde ticareti engelleyici unsurları kaldırmakla yükümlü olan Çin, bazı alanlarda halen standartları ve asgari teknik özellikleri ithalatı engelleyici bir unsur olarak uygulamakta, kalite onay işlemleri uzun sürmekte ve yeterince şeffaf yürütülmemektedir. Standartlar ulusal düzeyde aynı olmayıp, eyaletler bazında farklılar gösterebilmektedir. Halen Çin'in Standardizasyon Kurumu, ülkedeki 20 bin ulusal standardı (yüzde 40'ı eski ya da DTÖ ile uyumsuz) elden geçirmekte ve yeni standart onaylamamaktadır.

Ticari bankacılık işlemleri: Çin'de dış ticaret-finans bağlantısının büyük bir bölümü Bank of China tarafından kontrol edilmekle birlikte son dönemde People's Construction Bank of China, Industrial and Commercial Bank of China, Agricultural Bank of China ve CITIC Industrial Bank gibi bankalar da giderek artan oranda akreditif düzenlemektedir. DTÖ üyeliğinden sonra Çin'de faaliyet gösteren yabancı bankaların şubeleri de akreditif düzenleyebilmektedir.

Türk firmaları tarafından dile getirilen en önemli sorun Çin bankalarının teyitli akreditif açmaması, Çin veya diğer ülke bankalarınca açılan akreditiflere teyit eklememesi veya dünya bankalarının Çin bankaları tarafından açılan akreditiflere teyit eklememesidir. Ayrıca dış ticaret ödemelerine ilişkin kuralların yeterince oturmamış olması sıkıntı yaratmaktadır.

Bu sorunların DTÖ üyeliğinin ardından zaman içinde çözülmesi beklenmekle birlikte uzun süreli ticari ilişki kurulmadan ve firmalar arası güven ortamı oluşmadan herhangi bir firmanın bu ülke firmaları ile teyitli akreditif olmadan alım-satım ilişkisine girmesi riskli kabul edilmektedir. Zira pazar koşullarındaki değişiklikler söz konusu olduğunda Çinli firmaların üzerinde anlaşılmış alım-satım koşulları üzerinde değişiklikler yapmak istemesi, Türk firmalarını, ürünlerini gümrüklerden çekmeyecekleri baskısı ile yeni koşullar üzerinde anlaşmaya zorlamaları zaman zaman karşılaşılan durumlar arasındadır.

Türkiye ile Çin Arasında İşbirliği İmkanları

Türkiye'nin Çin'e olan ihracatının miktar olarak artırılması ve ürün bazında çeşitlendirilmesi amacıyla Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın 2005 yılında başlattığı "Asya-Pasifik Stratejisi" çerçevesinde çalışmalar sürdürülmekte ve bu bağlamda "Çin Pazar Araştırmaları" programı yürütülmektedir. Çin'de inşaat malzemeleri, otomotiv yan sanayi, demir-çelik ve diğer maden ve metal, kimyasallar, işlenmiş gıda ürünleri, hazır giyim ve tekstil makineleri ile müteahhitlik sektörünün ülkemiz ihracatı açısından potansiyel arz ettiği tespit edilmiştir.

Çin, ekonomik gelişmesini uzun vadede sürdürülebilir kılmak ve bilimsel ve teknolojik bir temele oturtmak amacıyla dünyada Ar-Ge projelerine en çok bütçe ayıran ikinci ülke konumuna gelmiştir. Dolayısıyla Türk firmalarının bu teknoloji birikiminden faydalanmak üzere girişimlerde bulunmaları beklenebilir.

2001 yılı Aralık ayında Türkiye ile Çin arasında imzalanan mutabakat zaptı çerçevesinde Türkiye Çin tarafından tanınan 23. resmi turist güzergahı olmuştur. Dünya Turizm Örgütü raporlarına göre, 2020 yılı itibariyle Çin'in yılda yaklaşık 180 milyon turist ile en fazla turist çeken ve aynı zamanda 100 milyon Çinli turist ile en fazla turist gönderen ülke olması beklenmektedir. 2009 yılında Çin'den ülkemize gelen turist sayısında bir önceki yıla göre %26 artış yaşanmıştır. Bu durum ikili ticarete Türkiye aleyhine seyreden durumun dengelenmesi açısından oldukça önemli bir fırsat olmasına karşın henüz istenilen hedefe ulaşılamamıştır. İki ülke arasında Kültür Bakanları'nın karşılıklı yaptıkları ziyaretler sonucu 2012 yılın Türkiye'de Çin Kültür Yılı, 2013 yılının Çin'de Türk Kültür Yılı olarak kutlanılmasına karar verildi. Bu bağlamda iki ülkeyi ziyaret edecek turist sayılarının artması beklenmektedir.

THY'nin İstanbul-Pekin, Hong Kong, Şangay ve Guangzhou'ya seferleri bulunmaktadır. İstanbul-Guangzhou haftanın üç günü, Pekin ve Şangay için haftanın her günü sefer düzenlenmektedir. İstanbul-Hong Kong arası seferler ise Pazar günü hariç her gün düzenlenmektedir.

Türk firmaları ekonomik kriz dönemlerinde yeni pazarlara açılma arayışına girmekte ve dünya pazarlarını keşfetmektedir. Dünyanın en büyük firmaları için bile kolay ve açık bir pazar olmayan Çin pazarı ile ilgili ise henüz yeteri kadar birikime sahip olmayan Türk iş dünyası, kimi zaman bu zorlu pazarda başarılı olmakta kimi zaman da aradığını bulamamaktadır. İki ülke arasında ciddi gelir, kültür ve tüketim alışkanlıkları farkları bulunmaktadır. Bu nedenle özellikle küçük ve orta ölçekli firmalar başta olmak üzere Türk firmalarının Çin pazarı ile ilgili teşvikler, sınırlamalar, bölgesel farklılıklar, mevzuat, dağıtım kanalları, iş kültürü gibi bilgiye ve pazar ile ilgili her tür yerel kurumsal desteğe kavuşması gerekmektedir. Çin ile ekonomik ilişkilere

önem veren ülkeler Pekin ve diğer iş merkezlerinde büyük ticaret ofisleri bulundurmaktadırlar. Ayrıca Türk ürünlerinin Çin'de tanıtımına yönelik faaliyetler yoğunlaştırılmalıdır. Her iki tarafın birbirini daha iyi tanımasına imkan sağlamaya ve mevcut bilgi eksikliğini gidermeye yönelik tanıtım faaliyetleri büyük önem taşımaktadır. Ofis veya mağaza açma, fuarlara katılım gibi girişimlerin de devlet tarafından desteklenmesi büyük önem taşımaktadır.

Çin pazarı ile ilgili öne çıkan bazı özellikler şöyle sıralanabilir;

Çin toplam nüfusunun yüzde 5'i yıllık 25.000 dolardan fazla gelire sahiptir ve bu da eğitim, sağlık, seyahat gibi çeşitli hizmetlere kaynak ayırabilen 60 milyonluk bir pazar demektir. Ayrıca çeşitli kaynaklarda orta gelir düzeyine sahip yaklaşık 150 – 200 milyon civarında bir kesimden söz edilmektedir.

Çin tek bir pazar değil, bir çok farklı pazarın bir araya gelmesinden oluşmuş bir ülkedir. Ülke içerisinde iş dünyasına yönelik çok farklı yaklaşımlara rastlanabilmekte, bir bölgedeki firmanın deneyimi başka bir bölgedeki diğer bir firmayla farklılık gösterebilmektedir. Dolayısıyla her yatırımı kendi özellikleriyle değerlendirmek gerekmektedir.

Ülkede DTÖ üyeliği çerçevesinde bir reform süreci yaşanıyor olsa da iş dünyasında henüz uyumlaştırılmamış birçok alan bulunmaktadır.

Çin ekonomisi şeffaf ve güvenilir yasalarla korunan bir iş ortamına sahip olmaktan uzaktır. Yürürlükteki yasalar yetersiz kalabilmekte ve uygulamada tutarsızlıklar görülebilmektedir.

Bürokrasinin bir kısmı halen yerli firmaların (özellikle de devlete ait olanların) korunmasından yanadır ve bu alanlarda ithalatı engelleyici ve ihracatı artırıcı politikalar izlemektedir.

İhtiyaç fazlası yatırımlar arz-talep dengesi gözetilmeden ve gerekli ön çalışmalar yerine getirilmeden yapılabilmekte; bu da üretim fazlasının ortaya çıkmasına, şüpheli alacakların oluşmasına ve fiyatların düşmesine neden olabilmektedir.

Çin'de rekabet etmenin zorlayıcı bir özelliği de pazarın devamlı hareket ve büyüme halinde olması ve verilen çeşitli teşvikler dolayısıyla elde edilen karların çoğunlukla yeniden yatırıma dönüştürülmesidir.

Hükümet planlı bir ekonomide olduğu gibi bütün büyük bankaların ve finansal kurumların sahibi durumundadır.

Çinli firmaların vadeli ödemelerinde genelde dakik davrandıkları belirtilmektedir. Akreditiflerin de devlet bankalarından %100 teminatlı olması riski azaltmaktadır.

İşçilerin işyerine sadakatleri azdır. Bu da eğitim verilen işçilerin kolayca iş değiştirmesine yol açabilmektedir.

Çinli firmalar çok kolay tedarikçi değiştirmektedir. Tedarikçi seçimlerinde ucuzluk en fazla dikkate alınan noktadır.

Bu pazarda faaliyet gösterirken dikkat edilmesi gereken noktalar ise şunlardır:

Çin'de faaliyet göstermeden önce ticaret yaparak bölge kültürünü tanımak ve sıcak ilişkiler kurmak yararlı olacaktır. Asya'ya özgü düşünce yapıları dolayısıyla iş yaptıkları kurum ve kişilerle karşılıklı güven esasına dayalı sıcak ilişkiler geliştirmek ön plandadır. İş yapabilmek için dünya bakışı ve görgülerini özümsemekte yarar vardır.

İlgili sektörde ülkenin DTÖ yükümlülüklerine ne derece uyduğu da takip edilmelidir. DTÖ üyeliğinden en çok yararlanacak sektörler finans, perakende ve dağıtım hizmetleridir.

Pazarı çok iyi incelemek, gerçekçi kararlar almak, potansiyel iş ortaklarını dikkatlice seçmek,DTÖ üyeliği sonrası Çin'de çok düşük maliyetlerle dış ticaret şirketi kurmanın artık mümkün olduğunu bilerek iş yapılacak firmaların kredibilitelerini çok iyi kontrol etmek, riski iyi değerlendirmek ve imzalanan sözleşmelerde yanlış yorumlamaya açık noktaları en aza indirmek Çin'le iş ilişkisine girmeden önce şarttır.

İç dağıtım organlarını çok iyi tanımak gerekmektedir. Bu konuda mevzuat takip edilmeli, değişikliklere dikkat edilmelidir.

Türkiye ile Çin arasında sosyo-kültürel yapı ve iş dünyası işleyişi farklılık göstermektedir. Bu nedenle Çin pazarına girebilmek için firmalar Hong Kong, Tayvan, Singapur gibi erişim kolaylığı olan aracı ülke firmaları üzerinden girmek tercihinde bulunabilir. Ancak bu maliyeti arttırıcı bir unsurdur.

Tasarım, üretim ve pazarlamada olabildiğince çabuk markalaşmaya gitmek, kaliteye önem vermek ve Çin'i bir tehdit olarak değil, batılı yaşam tarzını benimseyebilecek 200 milyonluk bir kesimi barındıran ülke olarak görmek gereklidir.

Türkiye'de üç fakültede Çince eğitimi verilmekte ancak mezunlar iş bulma sıkıntısı çekmektedirler. Buna karşılık Çin'le iş yapan firmalarımız iletişim sıkıntısı çekmekte ve çoğu zaman İngilizce yeterli bir iletişim aracı olamamaktadır. Çinlilerle iletişim sorunu aşılmalı, mümkünse Çince bilen ve Çin kültürünü tanıyan kişiler istihdam edilmelidir.

Fikri mülkiyet haklarına dikkat etmek gerekmektedir. Bir marka tescil edilse bile Çince adı tescil edilmediğinde Çinliler tarafından hemen Çince tercümesi piyasaya sürülmekte ve ilgili ürün ve firmalar mağdur olmaktadır. Dolayısıyla markanın Çince karakterler ile tescil ettirilmesinde fayda vardır.

Çin'de bazı talep ve tüketim alışkanlıkları mevsimsel ya da düzensiz olabilmesi iş geliştirme aşamasında dikkate alınmalıdır. Her zaman Çinli olmayan bir kontrolör bulundurmalıdır. Enerji darboğazı ve elektrik kesintileri dikkate alınmalıdır.

Türkiye ile Çin Arasında İmzalanmış Anlaşmalar

04 Ağustos 1971 Diplomatik İlişki Kurulmasına Dair Ortak Bildiri
14 Eylül 1972 Sivil Hava Ulaşım Anlaşması (Aralık 1986'da tadil edilmiştir)

16 Temmuz 1974	Ticaret Anlaşması
18 Mayıs 1981	Ticaret Protokolü
19 Aralık 1981	Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması
11 Ocak 1984	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü ile ÇHC Radyo Televizyon Bakanlığı Arasındaki İşbirliği Protokolü
04 Haziran 1985	Anadolu Ajansı ile Xinhua Haber Ajansı Arasındaki İşbirliği Protokolü
06 Mart 1989	Konsolosluk Sözleşmesi
24 Aralık 1989	Resmi Pasaportlara Dair Anlaşma Karşılıklı Olarak Vizeden Muaf Kılınmasına Dair Anlaşma
19 Mart 1990	Standardizasyon Alanında İşbirliği Anlaşması
14 Ekim 1990	Sağlık Bakanlığı ile Çin Devlet Eczacılık İdaresi arasında Sağlık Alanında İşbirliği Yapılmasına İlişkin Anlaşma
30 Ekim 1990	Bilim ve Teknoloji Alanında İşbirliği Anlaşması
13 Kasım 1990	Yatırımların Karşılıklı Korunması ve Teşviki Anlaşması
09 Mayıs 1991	Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması
28 Eylül 1992	Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması
10 Ekim 1992	Sağlık Alanında İşbirliği Anlaşması
23 Ekim 1992	Denizcilik Anlaşması
09 Kasım 1993	Kültürel İşbirliği Anlaşması
10 Kasım 1994	Sağlık Alanında İşbirliği Ek Protokolü
Mayıs 1995	Uluslararası Müteahhitler Birliği ile Çin Uluslararası Müteahhitler Birliği arasında imzalanan Niyet Mektubu
23 Mayıs 1995	Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması
Mayıs 1996	Turizm Karma Komisyonu I. Toplantısında İşbirliği Protokolü
Nisan 1997	Su Kaynaklarının Geliştirilmesi Alanında Bilimsel ve Teknik İşbirliğini Öngören Protokol
Ekim 1997	Ormancılık alanında işbirliğini öngören İyi niyet Protokolü
13 Kasım 1997	Dışişleri Bakanlıkları arasında Siyasi İstişare Mekanizması Kurulmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası
Nisan 1998	12. Karma Ekonomik Komisyon Mutabakat Muhtırası
08 Kasım 1998	2001 yıllarını kapsayan Kültür Değişim Programı
11 Temmuz 1999	TC ÇHC II. Dönem Karma Turizm Toplantısı Protokolü
04 Nisan 2000	TSE ile ÇHC Devlet Giriş Çıkış Denetim ve Karantina İdaresi Arasında İşbirliği Anlaşması
19 Nisan 2000	ÇHC Cumhurbaşkanı Jiang Zemin'in ülkemize ziyareti vesilesiyle imzalanan Ortak Bildiri
19 Nisan 2000	Enerji Alanında İşbirliği Çerçeve Protokolü
19 Nisan 2000	13. Karma Ekonomik Komisyon Mutabakat Muhtırası
13 Nisan 2001	Sayıştay Başkanlığı ile ÇHC Milli Denetim Kurumu Başkanlığı arasında İşbirliği Anlaşması
14 Aralık 2001	TC Turizm Bakanlığı ile ÇHC Milli Turizm İdaresi Arasında Çin Vatandaşlarının Türkiye'ye Seyahatine İlişkin Uygulama Planı
05 Nisan 2002	Türkiye-Çin Halk Cumhuriyeti 14. Dönem Karma Ekonomik Komisyonu Toplantısı Mutabakat zaptı.
16 Nisan 2002	Tarım Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı
16 Nisan 2002	Gümrük İdarelerinin Karşılıklı Yardımlaşmasına İlişkin Anlaşma
16 Nisan 2002	Enformasyon Teknolojisi Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı

27 Mayıs 2002	T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile ÇHC İmar Bakanlığı Arasında Mutabakat Muhtırası
04 Eylül 2003	T.C. İçişleri Bakanlığı ile ÇHC Kamu Güvenliği Bakanlığı Arasında Ortak Çalışma Grubu Oluşturulmasına Dair Mutabakat Muhtırası
18 Haziran 2007	Türkiye-Çin Halk Cumhuriyeti 15. Dönem KEK Toplantısı Mutabakat Zaptı
27 Eylül 2009	Altyapı, Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Protokolü
27 Eylül 2009	Türkiye-Çin 16. Dönem KEK Toplantısı Mutabakat Zaptı
27 Eylül 2009	Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında İkili Ticari ve Ekonomik İşbirliğinin Genişletilmesi ve Derinleşmesine İlişkin Çerçeve Anlaşması
8 Ekim 2010	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında üçüncü ülkelerde altyapı inşaatı ve teknik müşavirlik alanlarında İşbirliğinin Artirilmesine İlişkin Mutabakat Zaptı.
8 Ekim 2010	Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı Çin Halk Cumhuriyeti Çin Ticaret Bakanlığı Arasında İkili Ticari ve Ekonomik İşbirliği Orta ve Uzun Dönem Kalkınma Planı için Ortak Araştırma Başlatılmasına Yönelik Mutabakat Zaptı.
8 Ekim 2010	Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı arasında Yeni İpekyolu Bağlantısı Ortak Çalışma Grubu Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptı
30 Mart 2011	Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Arasında oluşturulan Ortak Çalışma Grubu'nun (OÇG) birinci toplantısı Ankara'da başlamış ve bu çerçevede "Siyaset planlama", "Bölgesel konular", "Uluslararası alanda/Kuruluşlarda İşbirliği", "Güvenlik konuları" ve "İkili ilişkiler" alt çalışma grupları toplantıları yapılmıştır.
21 Şubat 2012	T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı ile Çin Kalkınma Bankası Arasında Mali İşbirliği Çerçeve Anlaşması
21 Şubat 2012	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Çin Halk Cumhuriyeti Merkez Bankası Arasında Swap Anlaşması
21 Şubat 2012	BDDK ile Çin Bankacılık Düzenleme Komisyonu Arasında Sınır Ötesi Krizlere Müdahalede Bankacılık İşbirliği Protokolü
21 Şubat 2012	Türkiye Cumhuriyeti Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Kalite Kontrolü, Denetim ve Karantina Genel İdaresi Arasında Türkiye'den Çin'e Gönderilen Tütünün Bitki Sağlığı Şartları Konusunda Protokol

- 8-11 Nisan 2012 Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanı Wen Jiabao'nun davetine icabetle, beraberinde Dışişleri Bakanı Sayın Ahmet Davutoğlu'nun da yer aldığı bir heyetle ÇHC'yi ziyaret etmiş, bu vesileyle enerji, yatırım ve kültür alanlarında çeşitli belgeler imzalanmıştır. Ülkemizden ÇHC'ye Başbakan düzeyinde 27 yıl aradan sonra gerçekleştirilen sözkonusu ziyaret, Sincan Uygur Özerk Bölgesi'ne ise ülkemizden Başbakan düzeyindeki ilk ziyaret olmuştur.
- 02 Ocak 2013 ZOOMLION Heavy Industry Science and Technology Co, Çin'in önde gelen mühendislik ekipmanları üreticisi Goldman Sachs Group Inc.'in yüzde 41 hissesini almak için 236 milyon dolar teklif etti.
- 9 Ocak 2013 Çin'in yenilebilir enerjiler şirketi Hanergy Holding Group, Miasole, U.S. güneş enerjisi şirketini satın aldığını duyurdu. Li Hejun, Hanergy Yönetim Kurulu Başkanı Li Hejun, Miasole'un 100 çalışanının işlerine devam edeceklerini belirtti.
- 10 Ocak 2013 Çinli CSR Sifang Co. Argentin'e EMU trenlerinin satışı için 3.4 milyar yuan değerinde kontrat imzaladı. Anlaşma, Çinli şirketin Güney Amerika'da imzaladığı en büyük kontrat oldu. Trenler Buenos Aires'in Sarmiento ve Mitre tren yolu güzergahında kullanılacak .
- 11 Ocak 2013 Suzhou Gold Mantis Construction Decoration Co Ltd., Amerikalı HBA International'ın yüzde 70 hissesini diğer 11 hissedarlarından 75 milyon dolara satın aldı.
- 26 Ocak 2013 Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında arşiv alanında İşbirliği Protokolünün onaylanması hakkında karar.

NOT: Çin ile serbest ticaret anlaşmamız yoktur.

Çin'in Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

• APEC (Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği Forumu),	• ADB (Asya Kalkınma Bankası),
• ASEAN (Diyalog ortağı) (Güneydoğu Asya Ülkeleri Örgütü),	• BIS (Uluslararası İmar Bankası),
• ESCAP (BM Asya ve Pasifikler Ekonomik ve Sosyal Komisyonu),	• FAO (Tarım ve Gıda Örgütü),
• G-20	• IAEA (Uluslararası Atom Enerjisi

	Ajansı),
• IBRD (Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası),	• ICAO (Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü),
• IDA (Uluslararası Kalkınma Birliği),	• ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü),
• IMF (Uluslararası Para Fonu),	• IMO (Uluslararası Denizcilik Örgütü),
• Interpol (Uluslararası Polis Teşkilatı),	• IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi),
• ISO (Uluslararası Standartlar Örgütü),	• SCO (Şanghay İşbirliği Örgütü),
• UN (Birleşmiş Milletler),	• UNCTAD (BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı),
• UNESCO (BM Eğitim-Bilim ve Kültür Örgütü),	• UNHCR (BM Mülteciler Yüksek Komiserliği),

TÜRK-ÇİN İŞ KONSEYİ

Kuruluş Yılı	1992
Türk Tarafı Başkanı	Hüsnü Özyeğin, FİBA Holding
Eşbaşkan	Wan Jifei, CCPIT Başkanı
Karşı Kanat	CCPIT (Çin Dış Ticaret Geliştirme Konseyi)

Türk-Çin İş Konseyi 1992 yılında Türkiye ile Çin arasında ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, iki ülke iş dünyası arasındaki mesafenin azaltılması ve ikili ilişkilerin yeni boyutlara taşınmasının desteklenmesi amacıyla kurulmuştur. Konseyin çalışmalarında DEİK'in muhatabı CCPIT (China Council for Promotion of International Trade)'dir.

Özellikle 1999 sonrasında üst düzey ziyaretlerin ve Türk kamuoyunda Çin'e yönelik ilginin artması ile birlikte konsey faaliyetleri de önemli bir ivme kazanmıştır. Sadece 2000 – 2004 döneminde Konsey elliye yakın toplantı düzenlemiş, katılmış ya da düzenlenmesine katkıda bulunmuştur.

Konsey ilk kurulduğu yıllardan itibaren öncelikle iki ülke arasında yasal altyapının oluşturulması, karşılıklı bilgi eksikliğinin giderilmesi ve firmaların bankacılık, taşımacılık, vize, vb konularda yaşadığı sıkıntıların azaltılması konusunda yürütülen faaliyetlere büyük destek vermiştir. Mayıs 1994'de imzalanan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması ve Ocak 1997'de imzalanan Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması Konsey'in gerekliliğini hem Türk hem de Çin makamları nezdinde dile getirdiği anlaşmaların en önemlileridir. Bunun dışında;

- Türk Hava Yolları'nın Pekin ve Şanghay doğrudan uçak seferlerinin başlatılması
- Garanti Bankası'nın Şanghay'da bir temsilcilik ofisi açması
- Türkiye'nin Çin Hükümeti nezdinde "resmi turist destinasyonu" kabul edilmesi

gibi iki ülke ilişkilerine ivme kazandıracak nitelikte pekçok gelişme Konsey'in gerçekleşmesi aşamasında doğrudan girişimde bulunduğu ve destek verdiği oluşumların başında gelmektedir. Çin'de ofis açmak veya bu ülke ile iş yapmak isteyen firmalara imkanlar dahilinde destek olunmasının yanısıra halihazırda Çin'de mevcut önemli Türk yatırımlarının gerçekleşmesi aşamasında da ilgili firmalara bilgi temini konularında destek verilmiştir ve bu firmalar da Konsey'in aktif üyeleridir.

Konseyin kurulduğu yıllardan itibaren uzun bir süre boyunca konsey aktiviteleri Türk tarafı için Pekin ve Şanghay kentleri ile sınırlı kalmıştır. Ancak Çin'de 1990'lardan itibaren giderek daha fazla ademi-merkeziyetçi bir yapı göze çarpmaktadır. Eyaletler ve hatta kentler kendi ekonomik ve ticari ilişkilerini kurma ve yürütme konusunda büyük ölçüde belirleyici hale gelmeye başlamışlardır. Bunun gelişmenin önemli sonuçlarından biri konseyin muhatap kuruluşu olan CCPIT'nin bütçe ve etkinlik açısından giderek zayıflaması, daha çok idari bir merkez konumu alması ve buna karşın hemen hemen her eyalette ve kentte bulunan CCPIT Alt Konseylerinin veya eşdeğer kurumların etkinliklerinin artmasıdır. Bu durum Türkiye'ye gelen Çinli ticaret heyetlerine de doğrudan yansımış, eskiden Pekin ve Şanghay'dan gelen ticaret heyetlerinin yerini hemen hemen her eyaletten gelen irili – ufaklı ticaret heyetleri almıştır. Bu nedenle Türk – Çin İş Konseyi de bu doğrultuda faaliyetlerinde diğer ticaret merkezlerine doğru bir açılma yürütmeye karar vermiş ve 2001, 2004 ve 2006 yıllarında Eyalet Ziyaretleri programları düzenlenmiştir. Bu açılımın önümüzdeki dönemde de başka merkezler ile devam ettirilmesi ve Çin'e yönelik bir Eyalet Stratejisi oluşturulması düşünülmektedir.

Konseyin önümüzdeki döneme ilişkin hedefleri arasında;

- Konsey'in daha etkin çalışabilmesini teminen CCPIT dışında işbirliği yapılabilecek daha etkin kurumların tespiti ve bunlarla ilişkilerin kurulması
- Bölgelerde yerel oda ve iş dünyası örgütleri ile ilişkilerin geliştirilmesi ve bu bölgelere ilişkin daha fazla etkinlik gerçekleştirilmesi

- Geçtiğimiz dönemde Türkiye'ye gelen heyetlerin ve halihazırda Türkiye'ye yatırım yapmış bulunan büyük bir bölümü dış ticaret konusunda faaliyet gösteren Çin firmalarının, daha çok Çin'in Türkiye'ye ihracatının artırılması konusunda çalışmaları nedeni ile, karşılıklı işbirliğinin ve özellikle dünyanın önemli yabancı yatırımcı ülkeleri arasına girmeye başlayan Çin sermayesinin Türkiye'deki yatırımların artırılmasına yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi
- İki ülke arasında Türkiye aleyhine giderek büyüyen dış ticaret açığının dengelenmesi amacı ile sadece kota ve anti-damping gibi önlemler uygulamak yerine Türk firmalarının daha aktif bir politika izleyerek giderek büyüyen Çin iç pazarında yerlerini alabilmelerini teminen Çin'de yatırım yapmalarını teşvik etmek üzere bilgilendirilmeleri sureti ile desteklenmeleri ve böylece üçüncü ülkelerde Çin ile rekabet edebilmeleri yer almaktadır.

Önümüzdeki döneme ilişkin hedeflerin daha etkin gerçekleştirilmesini teminen, Konsey bünyesinde sektörel komiteler kurulmuştur. Konsey bünyesinde kurulan sektörel Komiteler aşağıda yer almaktadır;

- İnşaat- Müteahhitlik Komitesi
- Enerji Komitesi
- Turizm Komitesi
- Tekstil- Sanayi Komitesi
- Tarım- Gıda Komitesi
- Finans Komitesi
- Maden- Demir-Çelik Komitesi